

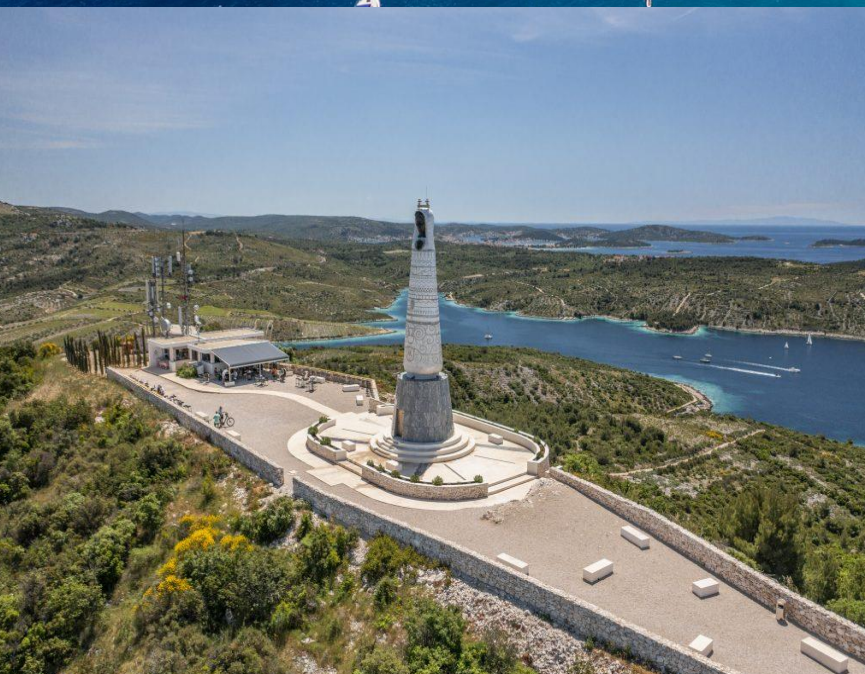
REPUBLIKA HRVATSKA
ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA

TURISTIČKA ZAJEDNICA
OPĆINE PRIMOŠTEN

Dalmacija
Primošten

PLAN UPRAVLJANJA DESTINACIJOM

PLAN UPRAVLJANJA DESTINACIJOM OPĆINE PRIMOŠTEN ZA RAZDOBLJE 2025. – 2029.

KLASA:

URBROJ:

Primošten, xx._____ 2026.

SADRŽAJ

1. UVOD	9
1.1 Dionici uključeni u izradu Plana upravljanja destinacijom	11
1.2 Profil odredišta – Općina Primošten	12
1.3. Turistička zajednica Općine Primošten	17
1.4. Članovi tijela turističke zajednice i članovi lokalne turističke zajednice	19
1.5. Zadaće lokalne turističke zajednice	21
1.6. Suradnja jedinice lokalne samouprave i turističke zajednice	21
2. IZRAČUN PRIHVATNOG KAPACITETA	22
2.1. Definiranje i zoniranje područja obuhvata	23
2.2. Odabir metodologije procjene prihvatnog kapaciteta	24
2.3. Analiza razine nosivosti destinacije	24
2.4. Procjena dostignute razine prihvatnog kapaciteta	24
2.5. Analize scenarija	25
2.6. Donošenje zaključaka i preporuka	25
3. ANALIZA STANJA	28
3.1. Klimatska obilježja Općine Primošten	28
3.2. Glavni elementi analize stanja u planu upravljanja destinacijom	29
3.3. Analiza elemenata turističke destinacije	30
3.3.1. Analiza turističkih proizvoda i usluga	31
3.3.2. Analiza popisa resursne osnove	38
3.3.3. Analiza javne turističke infrastrukture	40
3.3.4. Analiza komunalne infrastrukture	44
3.3.4.1. Energetska infrastruktura	44
3.3.4.2. Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost interneta	44
3.3.4.3. Vodoopskrba i odvodnja	45
3.3.4.4. Gospodarenje otpadom	45
3.3.5. Analiza prometne infrastrukture	45
3.3.6. Analiza stanja digitalizacije	46
3.3.7. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom	47
3.3.8. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji	49
3.3.9. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala	50
3.3.10. Analiza komunikacijskih aktivnosti	50
3.3.11. Analiza konkurencije	52
3.4. Izvješće o provedenoj analizi stanja	57
4. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA	60

4.1.	<i>Razvojni potencijal proizvoda i usluga</i>	60
4.2.	<i>Zaključak razvojnih i marketinških potencijala za razvoj i podizanje kvalitete turističkih proizvoda</i>	83
5.	POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE	84
5.1.	<i>Definiranje i mjerenje pokazatelja održivosti destinacije</i>	85
5.2.	<i>Metodološki okvir obveznih pokazatelja</i>	85
5.3.	<i>Procjena trenutnog stanja održivosti</i>	87
5.3.1.	<i>Gospodarski aspekti</i>	87
5.3.2.	<i>Društveni aspekti</i>	89
5.3.3.	<i>Okolišni aspekti</i>	89
5.3.4.	<i>Prostorni aspekti</i>	90
5.3.5.	<i>Zaključak o trenutnom stanju održivosti</i>	91
5.4.	<i>Izvori podataka potrebni za praćenje i izračun pokazatelja održivosti</i>	92
5.5.	<i>Izračun pokazatelja održivosti</i>	92
5.6.	<i>Praćenje održivosti</i>	160
6.	RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA	162
6.1.	<i>SWOT analiza</i>	162
6.1.1.	<i>SWOT analiza destinacije Turističke zajednice Općine Primošten</i>	163
6.2.	<i>Identifikacija općih načela i ciljeva turizma</i>	165
6.2.1.	<i>Načela turizma</i>	166
6.2.2.	<i>Ciljevi turizma</i>	167
6.3.	<i>Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta</i>	171
6.4.	<i>Identificiranje ciljeva</i>	174
6.5.	<i>Mjere i aktivnosti</i>	176
	Mjere i aktivnosti SP 1 – Razvoj cjelogodišnje, diferencirane i inovativne turističke ponude	181
	Mjere i aktivnosti SP 2 – Pozicioniranje Primoštena kao prepoznatljive gastro i autentične destinacije	184
	Mjere i aktivnosti SP 3- Održivo upravljanje prostorom i ekološki odgovoran razvoj turizma	186
	Mjere i aktivnosti SP 4 – Unaprjeđenje infrastrukture i podizanje kvalitete boravka	188
	Mjere i aktivnosti SP 5 – Digitalna transformacija i pametno upravljanje destinacijom	190
7.	SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA	191
7.1.	<i>Smjernice i preporuke za jedinice lokalne samouprave</i>	191
7.2.	<i>Smjernice i preporuke za turističke zajednice</i>	192
7.3.	<i>Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji</i>	193
8.	POPIS PROJEKATA	194

8.1. <i>Projekti koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije</i>	194
8.2. <i>Projekti od posebnog značaja za razvoj destinacije</i>	194
8.3. <i>Način prikaza projekata</i>	196
9. MJERENJE NAPRETKA I IZVJEŠĆE O PROVEDBI	203
9.1. <i>Podrška i implementacija Plana upravljanja destinacijom</i>	203
9.2. <i>Izvješće o provedbi</i>	203
10. ZAKLJUČAK	205
11. LITERATURA	206

POPIS TABLICA

<i>Tablica 1. Dionici uključeni u izradu Plana upravljanja destinacijom</i>	<i>11</i>
<i>Tablica 2. Stope po kojima se plaća članarina</i>	<i>21</i>
<i>Tablica 3. Naselja u sastavu Općine Primošten</i>	<i>29</i>
<i>Tablica 4. Turistički kapaciteti po vrstama objekata</i>	<i>31</i>
<i>Tablica 5. Broj dolazaka i noćenja u 2024. godini po državama</i>	<i>33</i>
<i>Tablica 6. Popis ugostiteljskih objekata na području Općine Primošten</i>	<i>33</i>
<i>Tablica 7. Popis turističkih atrakcija na području Općine Primošten</i>	<i>34</i>
<i>Tablica 8. Popis resursne osnove Općine Primošten</i>	<i>38</i>
<i>Tablica 9. Primarna turistička infrastruktura</i>	<i>40</i>
<i>Tablica 10. Sekundarna turistička infrastruktura</i>	<i>43</i>
<i>Tablica 11. Analiza prometne infrastrukture</i>	<i>46</i>
<i>Tablica 12. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u Općini Primošten</i>	<i>49</i>
<i>Tablica 13. Analiza komunikacijskih aktivnosti</i>	<i>51</i>
<i>Tablica 14. Analiza direktne konkurencije</i>	<i>53</i>
<i>Tablica 15. Analiza indirektne konkurencije</i>	<i>55</i>
<i>Tablica 16. Ocjenjivanje razvojnog i marketinškog potencijala</i>	<i>71</i>
<i>Tablica 17. Marketinški potencijal proizvoda i usluga u destinaciji</i>	<i>79</i>
<i>Tablica 18. Marketinški potencijal resursa i atrakcija u destinaciji</i>	<i>80</i>
<i>Tablica 19. Marketinški potencijal javne turističke infrastrukture u destinaciji</i>	<i>82</i>
<i>Tablica 20. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti</i>	<i>93</i>
<i>Tablica 21. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na okolišne aspekte održivosti</i>	<i>104</i>
<i>Tablica 22. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na ekonomske aspekte održivosti</i>	<i>117</i>
<i>Tablica 23. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na prostorne aspekte održivosti i organizaciju turizma</i>	<i>125</i>
<i>Tablica 24. Specifični pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti</i>	<i>132</i>
<i>Tablica 25. Praćenje održivosti obveznih pokazatelja</i>	<i>160</i>
<i>Tablica 26. Izvješće o provedenoj SWOT analizi TZO Primošten kao turističke destinacije</i>	<i>163</i>
<i>Tablica 27. Identifikacija glavnih ciljeva</i>	<i>175</i>
<i>Tablica 28. Definiranje mjera i aktivnosti</i>	<i>177</i>
<i>Tablica 29. Popis projekata</i>	<i>197</i>

POPIS SLIKA

<i>Slika 1. Panoramski pogled na Primošten</i>	<i>28</i>
<i>Slika 2. Procesija povodom svetkovine Gospe od Loreta</i>	<i>36</i>
<i>Slika 3. Babić fest</i>	<i>37</i>
<i>Slika 4. Čipka primoštenskog kraja</i>	<i>37</i>
<i>Slika 5. Župna crkva Sv. Jurja</i>	<i>39</i>
<i>Slika 6. Vinograd Bucavac</i>	<i>40</i>
<i>Slika 7. Plaža Velika Raduča</i>	<i>41</i>
<i>Slika 8. Vidikovac Gospe od Loreta</i>	<i>42</i>
<i>Slika 9. Spomenici u Primoštenu</i>	<i>44</i>
<i>Slika 10. Hotel Zora</i>	<i>60</i>

<i>Slika 11. Adriatic autocamp.....</i>	<i>61</i>
<i>Slika 12. Vinograd Bucavac.....</i>	<i>66</i>
<i>Slika 13. Plaža Mala Raduča.....</i>	<i>67</i>
<i>Slika 14. Crkva Sv.Roka</i>	<i>69</i>
<i>Slika 15. Vidikovac.....</i>	<i>70</i>

POPIS GRAFIKONA

<i>Grafikon 1. Dolasci i noćenja u 2024. godini.....</i>	<i>32</i>
<i>Grafikon 2. Udio noćenja po objektima u 2024. godini.....</i>	<i>32</i>
<i>Grafikon 3. Dolasci u 2024. godini Primošten-Tribunj.....</i>	<i>54</i>
<i>Grafikon 4. Dolasci u 2024. godini Primošten-Rogoznica.....</i>	<i>56</i>

POPIS KRATICA

TZ	Turistička zajednica
TZP	Turistička zajednica područja
JLS	Jedinica lokalne samouprave
RH	Republika Hrvatska
NN	Narodne novine
TZO	Turistička zajednica Općine

1. UVOD

Plan upravljanja destinacijom je planski dokument za razvoj održive destinacije koji se izrađuje za razdoblje od četiri godine.

Svrha Plana upravljanja destinacijom je odrediti smjer razvoja destinacije u skladu s aktima strateškog planiranja, prostornim planovima, planom upravljanja kulturnim dobrima i drugim važećim planovima i propisima.

S obzirom na strateški značaj turizma za Hrvatsku, posebna pažnja posvećuje se održivom razvoju ove gospodarske grane, koja ima široki gospodarski, društveni i međusektorski utjecaj. Iz tog razloga izrađuje se Plan upravljanja destinacijom, s ciljem usmjeravanja turističkog razvoja prema održivim praksama. Ovaj plan stavlja naglasak na unaprjeđenje turističke ponude, očuvanje lokalnih resursa, te poboljšanje kvalitete života za lokalno stanovništvo. Turistički sektor u Hrvatskoj nije samo važan izvor prihoda, već i sektor koji oblikuje nacionalni identitet te doprinosi očuvanju kulturne i prirodne baštine.

Plan upravljanja destinacijom predstavlja temeljni dokument koji će služiti kao smjernica za sve dionike u turizmu, uključujući lokalnu upravu, gospodarske subjekte, civilno društvo i druge zainteresirane strane, u ostvarivanju zajedničkih ciljeva razvoja Općina kao autentičnih, održivih i konkurentnih turističkih destinacija.

Kroz suradnju, inovaciju i posvećenost, vjerujemo da možemo ostvariti viziju Općine Primošten kao destinacije koja pruža izvanredna iskustva za sve svoje posjetitelje, dok istovremeno čuva svoj identitet, resurse i okoliš za buduće generacije. S ciljem stvaranja kvalitetnog okvira za održivi razvoj turizma, Općina Primošten u suradnji sa Turističkom zajednicom Općine Primošten dosljedno slijedi odredbe Republike Hrvatske u uspostavi sustava turizma i upravljanja razvojem turizma u smjeru održivosti, koji se uređuje Zakonom o turizmu (»Narodne novine«, broj 156/23) te ostalim propisima i strateškim dokumentima koji reguliraju razvoj turizma.

Sukladno članku 25. Zakona o turizmu (»Narodne novine«, broj 156/23) u izradu Plana upravljanja destinacijom, turistička zajednica dužna je uključiti jedinicu lokalne i područne (regionalne) samouprave, javne ustanove i trgovačka društva u vlasništvu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i Republike Hrvatske, kao i udruge koje izravno sudjeluju u kreiranju destinacijskog lanca vrijednosti u turizmu. Također, potrebno je uključiti nadležna tijela za prostorno planiranje, zdravstvo, kulturu te druge relevantne dionike, kako bi se osiguralo cjelovito i usklađeno planiranje razvoja turizma u destinaciji.

Plan upravljanja destinacijom na lokalnoj razini mora biti usklađen s aktima strateškog planiranja, prostornim planovima, planom upravljanja kulturnim dobrima i drugim važećim planovima i propisima te planom upravljanja destinacijom na regionalnoj razini.

Plan upravljanja destinacijom sadrži:

- analizu stanja,
- popis resursne osnove,
- pokazatelje održivosti na razini destinacije,
- razvojni smjer s mjerama i aktivnostima potrebnim za njegovo ostvarenje,
- prijedlog smjernica i preporuka za razvoj ili unaprjeđenje destinacije te
- popis projekata koji pridonose provedbi mjera za postizanje pokazatelja održivosti.

Uz to, Plan uključuje i popis projekata od posebnog značaja za razvoj destinacije, koji doprinose ostvarenju dugoročnih ciljeva održivog rasta i konkurentnosti.

U postupku donošenja Plana upravljanja destinacijom Općine Primošten, Turistička zajednica dužna je provesti javno savjetovanje o prijedlogu izrađenog plana upravljanja destinacijom te na drugi primjeren način osigurati sudjelovanje lokalnog stanovništva u postupku donošenja, sukladno propisu kojim se uređuje pravo na pristup informacijama.

Plan upravljanja destinacijom donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave na prijedlog turističkog vijeća turističke zajednice. Usvojeni plan upravljanja destinacijom objavljuje se u Službenom vjesniku jedinice lokalne samouprave i na mrežnim stranicama turističke zajednice i Općine Primošten.

1.1 *Dionici uključeni u izradu Plana upravljanja destinacijom*

Dionici, navedeni u Tablici 1, aktivno su sudjelovali u izradi ovog plana kroz prikupljanje relevantnih podataka i pokazatelja te razmjenu mišljenja i ideja. Uz to, njihova uloga bit će od presudne važnosti u realizaciji i ocjeni budućih aktivnosti koje će proizaći iz ovog dokumenta.

Tablica 1. Dionici uključeni u izradu Plana upravljanja destinacijom

LOKALNE I REGIONALNE VLASTI	
Naziv dionika: OPĆINA PRIMOŠTEN	
Zaduženje	
Oni postavljaju osnovne strateške ciljeve za razvoj turizma u skladu s politikama destinacije i osiguravaju pravni okvir za provedbu mjera i aktivnosti.	
PRIVATNI SEKTOR	
Naziv dionika: PREDSTAVNIK IZNAJMLJIVAČA	
Naziv dionika: PREDSTAVNIK HOTEL ZORA	
Naziv dionika: PREDSTAVNIK UGOSTITELJA	
Naziv dionika: PREDSTAVNIK BK CLUB	
Zaduženje	
Privatni sektor pruža ključne usluge posjetiteljima i sudjeluje u kreiranju turističkih proizvoda. Njihova ulaganja i poslovne strategije moraju biti usklađene s ciljevima održivog razvoja.	
NEVLADINE ORGANIZACIJE (NVO)	
Naziv dionika: PREDSTAVNIK UDRUGE GRAĐANA OPĆINE PRIMOŠTEN "KRČ"	
Naziv dionika: PREDSTAVNIK PUHAČKOG ORKESTRA PRIMOŠTEN-NEVLADINE ORGANIZACIJE	
Zaduženje	
NVO-ovi često djeluju kao glasnici zaštite interesa lokalnih zajednica i stanovništva te pružaju stručnu podršku u planiranju održivog razvoja.	

1.2 Profil odredišta – Općina Primošten

Lokacija	Općina Primošten nalazi se u primorskom dijelu Šibensko-kninske županije, između Šibenika i Splita. Stara gradska jezgra, smještena na nekadašnjem otočiću, svjedoči o bogatoj povijesti i tradiciji ovog mjesta. Odlaskom Turaka, most je zamijenjen nasipom, otok postaje poluotok, a naselje dobiva naziv "Primošten", od riječi "primostiti" (premostiti).	
Prometna povezanost	Općina Primošten ima dobru prometnu povezanost. Za potrebe odvijanja cestovnog prometa na području općine Primošten određena je mreža cesta: županijske ceste (Cesta Ž 6127), državne ceste (D 8 i D 58), lokalne ceste (L 65075, L 65076 i L 65704) te nerazvrstane cestovne prometnice. Pomorski promet se odvija putem morske luke otvorene za javni promet i luka posebne namjene. Najbliža zračna luka Općini Primošten je zračna luka Split koja je od Općine udaljena svega 39,6 km.	
Udaljenost glavnog grada i važnijih emitivnih tržišta	Šibenik: Split:	30 km 61 km
Geografska obilježja	Općina Primošten smjestila se na primorskom dijelu Šibensko-kninske županije između Šibenika i Splita. Prostire se na površini od 58,5 km², a obuhvaća 6 naselja: Primošten, Kruševo, Primošten Burnji, Široke, Vadalj i Vezac. Geografski položaj Primoštena te prirodne karakteristike obalnog pojasa od velikog su značaja. Na području Općine Primošten posebno se ističu uvale: • Velika Raduča • Mala Raduča • Primošten (luka) Ljubitelji prirode mogu istražiti Nacionalni parkove: • Nacionalni park Krka • Nacionalni park Kornati te otoke Zlarin i Krapanj.	
Klimatska obilježja	Područje Općine Primošten nalazi se na području mediteranske semiaridne klime koje je karakteristično po dugim, suhim i vrućim ljetima te blagim i vlažnim zimama. Ljeto traje četiri mjeseca (lipanj – rujanj), a ističe se vedrim vremenom i visokim temperaturama zraka (25–33°C), čije djelovanje je ublaženo vjetrom maestralom. Najtopliji mjesec je srpanj s prosječnom temperaturom od 25 °C, a najhladniji siječanj s prosječnom temperaturom od 7 °C. Temperature niže od 0 °C su vrlo rijetke.	

Broj stanovnika (popis 2021.)	2.627																								
Broj turističkih dolazaka i noćenja (2024.)	DOLASCI I NOĆENJA U 2024. GODINI <table><thead><tr><th>Kategorija</th><th>Broj dolazaka</th><th>Broj noćenja</th></tr></thead><tbody><tr><td>Domaći</td><td>10</td><td>20</td></tr><tr><td>Strani</td><td>150</td><td>450</td></tr><tr><td>Ukupno</td><td>160</td><td>470</td></tr></tbody></table>			Kategorija	Broj dolazaka	Broj noćenja	Domaći	10	20	Strani	150	450	Ukupno	160	470										
Kategorija	Broj dolazaka	Broj noćenja																							
Domaći	10	20																							
Strani	150	450																							
Ukupno	160	470																							
Prosječna duljina boravka (u danima)	6,85																								
Turistički kapacitet po vrstama objekata u 2024. godini	<table><thead><tr><th>VRSTA</th><th>BROJ</th></tr></thead><tbody><tr><td>Apartmani</td><td>904</td></tr><tr><td>Hoteli</td><td>1</td></tr><tr><td>Hosteli</td><td>1</td></tr><tr><td>Kampovi</td><td>9</td></tr><tr><td>Objekti na OPG-u</td><td>2</td></tr><tr><td>Vikendice</td><td>278</td></tr><tr><td>Kuća/Stan stan. Općine</td><td>155</td></tr><tr><td>Ukupno nekomer.</td><td>433</td></tr><tr><td>Ukupno komer.</td><td>917</td></tr><tr><td>Ukupno</td><td>1350</td></tr></tbody></table>	VRSTA	BROJ	Apartmani	904	Hoteli	1	Hosteli	1	Kampovi	9	Objekti na OPG-u	2	Vikendice	278	Kuća/Stan stan. Općine	155	Ukupno nekomer.	433	Ukupno komer.	917	Ukupno	1350		
VRSTA	BROJ																								
Apartmani	904																								
Hoteli	1																								
Hosteli	1																								
Kampovi	9																								
Objekti na OPG-u	2																								
Vikendice	278																								
Kuća/Stan stan. Općine	155																								
Ukupno nekomer.	433																								
Ukupno komer.	917																								
Ukupno	1350																								
Ugostiteljski sadržaji	</																								

	20. Konoba Rudina 21. Jopa Klopa 22. Konoba Joso 23. Restaurant Mediteran 24. Konoba Capocesto 25. Noémie Bar & Kitchen 26. Ristorante Marina 27. Konoba Dionis 28. Restoran Subito 29. Pizzeria Fortuna 30. Restaurant Maestral 31. Konoba Madera 32. Nardin Wine, Sushi & Cheese 33. Pizzeria Marieta 34. Restoran Camp Adriatic 35. Baćulov dvor 36. Tramonto Gin & Wine Bar 37. Azul Beach Bar Dolac 38. Cafe Restaurant Madona 39. Konoba Bonaca 40. Konoba Šipurina 41. Konoba Vadalj 42. Restaurant "Plava Laguna" 43. Konoba Girica 44. Peškafondo Wine Bar 45. Pizzeria Mamma mia 46. Konoba Pizzeria Calypso 47. Steakhouse Tomahawk 48. Pizzeria "Barba" 49. Bistro Panorama
Najpopularnije turističke atrakcije	Kulturno povijesne atrakcije: • Crkva sv. Juraj • Spomenik težaku • Spomenik „Primoštenski ribar“ • Vidikovac Gospe od Loreta, Kip Gospe od Loreta • Crkva sv. Roka • Spomenik don Ivi Šariću • Spomenik „Ribar s osti“ • Vinograd Bucavac (nepokretno kulturno dobro) • Trg Rudina • Ruža vjetrova • Jurlinovi dvori Prirodne atrakcije: Općina Primošten nalazi se u blizini 2 Nacionalna parka: • Nacionalni park Krka • Nacionalni park Kornati Poluotok Primošten privlači posebnu pozornost.

	Ljubitelji prirode mogu posjetiti i otoke Zlarin i Krapanj. Uz Primošten se veže još jedno ime a to je "grad plaža". Naime, Primošten je sa svih svojih strana okružen dugim pješčanim plažama. Važne manifestacije: • Godišnja izložba primoštenske čipke • Žežin Gospi od Loreta • Ribarska večer • Dječja olimpijada • Večer folklor • Klapske večeri • Primoštenska biciklijada- Bike Weekend • Ljetni karneval • Primoštenska fažolijada • Babić Fest • Tradicionalni ispraćaj stare godine • Primoštenske dječje radionice
Glavni turistički proizvodi	Kulturno-povijesni turizam – Župna crkva sv. Jurja- u drugoj polovici 15. st. učestali napadi Turaka, pljačkanja i razaranja nagnala su narod da iz primoštenskog zaleđa, tadašnjih Bosiljina i župe Prhovo presele uz more na otok Gola glava gdje su 1485. sagradili crkvu. Župa Prhovo, osnovana 1298., tada, nažalost, prestaje postojati, a Primošten postaje sjedište župe. Crkva sv. Jurja je trobrodna, izgrađena od bijelog kamena i orijentirana je u smjeru istok-zapad. Zaštićena je kao nepokretno kulturno dobro i nalazi se na listi Zaštićenih kulturnih dobara Republike Hrvatske. Gastro i eno turizam – Ribarske večeri -privlači veliki broj posjetitelja i ljubitelja dobre hrane. Bogata primoštenska gastronomija temelji se na mediteranskim jelima, osobito svježoj ribi, plodovima mora, maslinovom ulju i lokalnom povrću. Enogastronomija u Primoštenu je ponosna na svoj babiće, vrhunsko vino prepoznatljivo u svijetu. Babić je autohtona sorta crnog grožđa, a vino crno, suho, tamne rubin boje, ugodnog mirisa i voćne arome. Posjetitelji u vinarijama mogu degustirati i druga vrhunska vina i upoznati se s bogatom tradicijom vinogradarstva dalmatinskog kraja. Sportsko – rekreacijski turizam - Biciklizam i planinarenje – Biciklističke staze oko Primoštena vode kroz vinograde i maslinike, do vidikovaca iznad mora. Trekking do obližnjih brežuljaka nagrađuje panoramama prema otocima. Pješačenje, planinarenje, vožnja brodom, vožnja biciklom, krstarenje, rekreativni ribolov, autonomno ronjenje samo su neke od aktivnosti koje ova destinacija nudi.
Turističke zone i površine	• Ugostiteljsko turistička zona Huljerat -Adriatic, kamp (T3) obuhvaća 11.5 ha (UPU za tu zonu ne postoji, cca 13 ha) • Ugostiteljsko turistička zona Huljerat -Bajna Draga, kamp (T3) obuhvaća 4,46 ha • Ugostiteljsko turistička zona Raduča, hotel (T1) obuhvaća 26,18 ha • Ugostiteljsko turistička zona Marina Lučica, hotel (T1) obuhvaća 38,43 ha

Turistička infrastruktura	Primarna turistička infrastruktura
	Biciklističke rute: • Staza 105 Gaj / Primošten-Rudina (11,0 km) • Staza 101 Putevima kamene čipke/ Primošten (19,1 km) • Staza 108 Jelinjak / Primošten – Rudina (22,5 km) • Staza 106 Dalmatinka / Primošten – Fontana (24,3 km) • Staza 104 Bunari / Primošten – Rudina (35,0 km) • Staza 103 10 Sela / Primošten – Rudina (23,8 km) • Staza 107 Vjetrenjače / Primošten – Fontana (42,1 km) • Staza 109 Široki putevi / Primošten – Rudina (26,4 km) Plaže: • Velika Raduča • Mala Raduča • Plaža Garbina • Plaža Varoš • Plaža za pse • Bilo • Plaža Bau Bar • Plaža Popožo • Plaža Mara 1 • Plaža Mara 2 • Plaža Boxer Šetnice: • Staza 103 Gospa od Loreta/Primošten - Vidikovac Gospa od Loreta – Primošten (6,4 km) • Primošten Bilo Planinarske staze: • Petlja Stara gradska vrata Primoštena – luka Primošten iz Primoštena (2,41 km) Lagana planinarska staza . Izvrsno za sve razine kondicije. Lako dostupne staze. Pogodno za sve razine vještina. • Kamp uz more – Pogled na Jadransko more s Grebaštice (6,66 km) Lagana planinarska staza . Izvrsno za sve razine kondicije. Lako dostupne staze. Pogodno za sve razine vještina. • Pogled na Primošten – Pogled na Jadransko more iz Primoštena (4,41 km) Lagana planinarska staza . Izvrsno za sve razine kondicije. Lako dostupne staze. Pogodno za sve razine vještina. • Pogled na petlju Marina – Marina Kremik iz Primoštena (4.26 km) Lagana planinarska staza . Izvrsno za sve razine kondicije. Lako dostupne staze. Pogodno za sve razine vještina. • Od autokampa Adriatic do Grebena (Peak Hill) (5,69 km) Lagana planinarska staza . Izvrsno za sve razine kondicije. Lako dostupne staze. Pogodno za sve razine vještina. Kroz Općinu Primošten prolazi i ruta Camino Croatia (dio Camina Šibenik) Info ploče: Općina Primošten ima javno postavljenu Info ploču na adresi Ul. Stjepana Radića.

	Sekundarna turistička infrastruktura	
	Crkva sv. Juraj	
	Crkva sv. Roka	
	Kapelica Raduča	
	Vidikovac Gospe od Loreta, Kip Gospe od Loreta	
	Vinograd Bucavac (nepokretno kulturno dobro)	
	Ruža vjetrova	
	Trg Rudina	
	Spomenik „Ribar s osti“	
	Spomenik don Ivi Šariću	
	Spomenik „Primoštenski ribar“	
	Jurlinovi dvori	
	Oaza Jelinjak	

1.3. Turistička zajednica Općine Primošten

Turističke zajednice su organizacije koje djeluju po načelu destinacijskog menadžmenta, a osnivaju se radi promicanja i razvoja turizma Republike Hrvatske i gospodarskih interesa pravnih i fizičkih osoba koje pružaju ugostiteljske usluge i usluge u turizmu ili obavljaju drugu djelatnost neposredno povezanu s turizmom na način da upravljaju destinacijom na razini za koju su osnovane.

Lokalnu turističku zajednicu osnivaju njezini članovi, dok postupak pripreme osnivanja i sazivanje osnivačke skupštine provodi općinski načelnik ili gradonačelnik u suradnji s regionalnom turističkom zajednicom. Osnivanje lokalne turističke zajednice na razini jedne jedinice lokalne samouprave može pokrenuti inicijativom općinski načelnik ili gradonačelnik.

Turistička zajednica je pravna osoba. Turistička zajednica ne može započeti s djelovanjem prije stjecanja pravne osobnosti. Prava i obveze turističke zajednice utvrđuju su Zakonom o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma (»Narodne novine«, broj 52/19, 42/20) i statutom turističke zajednice.

Turistička zajednica Općine Primošten upisana je u Upisnik turističkih zajednica koji vodi ministarstvo nadležno za poslove turizma, pod upisnim brojem 182, temeljem rješenja KLASA: 334-01/92-01/38, URBROJ: 529-01/93-3, od 08. ožujka 1993. godine.

Skupština Turističke zajednice Općine Primošten uz prethodnu suglasnost Ministarstva turizma i sporta, na sjednici održanoj 30.10.2020. godine donijela je Statut Turističke zajednice Općine Primošten („Službeni Vjesnik Općine Primošten broj 1/21).

Statut turističke zajednice sadrži odredbe o:

- nazivu i sjedištu turističke zajednice,
- zadaćama turističke zajednice,
- pravima, obvezama i odgovornosti članova turističke zajednice,
- načinu predstavljanja i zastupanja turističke zajednice,
- razlozima i postupku razrješenja direktora turističke zajednice,
- djelokrugu, ustrojstvu, načinu izbora i opoziva, mandatu te odgovornosti članova tijela,
- načinu odlučivanja u turističkoj zajednici i tijelima turističke zajednice,
- načinu ostvarivanja javnosti rada,
- načinu donošenja statuta i drugih općih akata,
- imovini, načinu stjecanja imovine i raspolaganju imovinom,
- postupku s imovinom u slučaju prestanka turističke zajednice,
- drugim pitanjima važnim za rad turističke zajednice.

Regulativni i službeni dokumenti TZO Primošten su:

- Statut Turističke zajednice Općine Primošten
- Izmjene i dopune Statuta
- Poslovnik o radu Skupštine TZ Općine Primošten
- Poslovnik o radu Turističkog vijeća TZ Općine Primošten
- Poslovnik o radu Nadzornog odbora TZ Općine Primošten
- Godišnji program rada za 2025. godinu
- Financijski plan za 2025. godinu
- Godišnji program rada za 2024. godinu
- Financijski plan za 2024. godinu
- Izmjene i dopune Programa rada za 2024. godinu
- Prve izmjene i dopune Godišnjeg programa rada za 2023. godinu
- Prve izmjene i dopune Financijskog plana za 2023. godinu
- Druge izmjene i dopune Godišnjeg programa rada za 2023. godinu
- Druge izmjene i dopune Financijskog plana za 2023. godinu
- Godišnji program rada za 2023. godinu
- Izmjene i dopune Financijskog plana za 2022. godinu
- Financijski plan za 2022. godinu
- Rebalans proračuna za 2021. godinu
- Program rada s financijskim planom 2021.
- Program rada s financijskim planom 2020.
- Rebalans financijskog plana i programa rada za 2020. godinu
- Program rada s financijskim planom 2018.
- Financijski plan za 2017. godinu
- Plan rada za 2017. godinu
 - Rebalans proračuna za 2016. godinu

- Godišnji program rada za 2025. godinu
- Financijski plan za 2025. godinu

Izvještajni akti TZO Primošten su:

- Izvješće o izvršenju programa rada 2024.
- Financijsko izvješće o izvršenju programa rada 2024.
- Izvješće o izvršenju programa rada za 2023.godinu
- Financijsko izvješće o izvršenju programa rada za 2023. godinu
- Izvješće o izvršenju Programa rada i Financijskog plana za 2022. godinu
- Izvješće o izvršenju Programa rada za 2021. godinu
- Revizorsko izvješće 2020.
- Izvješće o radu Turističkog vijeća Općine Primošten za 2020. godinu
- Izvješće o radu Skupštine Turističke zajednice Primošten za 2020. godinu
- Financijsko izvješće za 2018. godinu
- Financijsko izvješće za 2017. godinu
- Godišnje izvješće 2017.
- Izvještaj-analiza za 2016. godinu
- Odluka o visini turističke pristojbe za 2025. godinu
- Odluke o visini turističke pristojbe za 2026. godinu
- Odluka o usvajanju Strategije upravljanja imovinom u vlasništvu Općine Primošten za razdoblje od 2022. do 2028. godine (»Službeni vjesnik Općine Primošten 01/23«)
- Odluka o usvajanju Godišnjeg plana upravljanja imovinom u vlasništvu Općine Primošten za 2022. godinu
- Izvješće o izvršenju programa rada za 2025. godinu
- Financijsko izvješće o izvršenju programa rada za 2025. godinu

1.4. Članovi tijela turističke zajednice i članovi lokalne turističke zajednice

Tijela turističke zajednice su: skupština, turističko vijeće i predsjednik turističke zajednice.

Članovi tijela turističke zajednice i predsjednik turističke zajednice osobno su odgovorni za zakonito i savjesno obavljanje svojih dužnosti. Mandat članova tijela turističke zajednice traje četiri godine, a članovi mogu biti ponovno birani ili imenovani.

Skupština Turističke zajednice:

1. Stipe Petrina
2. Renato Todesca
3. Kaan Focalilar
4. Ivana Mrčela Kvesić
5. Ante Mioč

6. Ivan Skorin
7. Kristina Sarađen Đuran
8. Rahela Slamić
9. Lorenta Fuštin
10. Božena Petrina
11. Blaž Jurić
12. Alen Mikelin
13. Živana Čobanov

Turističko vijeće:

1. Stipe Petrina
2. Renato Todesca
3. Kaan Focalilar
4. Blaž Jurić
5. Božena Petrina
6. Lorenta Fuštin
7. Rahela Slamić
8. Tomislav Bonjolo
9. Ante Mioč

Članovi lokalne turističke zajednice mogu biti obvezni i dragovoljni. Obvezni članovi lokalne turističke zajednice su sve pravne i fizičke osobe koje na području za koje se osniva lokalna turistička zajednica imaju sjedište, podružnicu, pogon, objekt u kojem se pružaju usluge, ili prebivalište, te koje trajno ili sezonski ostvaruju prihod pružanjem ugostiteljskih usluga i usluga u turizmu ili obavljaju djelatnost koja ima korist od turizma, odnosno na čije prihode turizam ima utjecaj.

Članovi lokalne turističke zajednice plaćaju članarinu turističkoj zajednici. Članstvo u lokalnoj turističkoj zajednici počinje danom osnivanja turističke zajednice ili danom početka obavljanja djelatnosti pravne i fizičke osobe na području za koje se osniva lokalna turistička zajednica.

Obvezni članovi lokalne turističke zajednice, odnosno njihovi predstavnici, mogu birati i biti birani u tijela turističke zajednice.

Pravne i fizičke osobe plaćaju članarinu lokalnoj turističkoj zajednici u skladu s posebnim propisom koji uređuje članarine u turističkim zajednicama. Visina članarine koju plaća pravna i fizička osoba ovisi o skupini u koju je razvrstana djelatnost kojom se pravna ili fizička osoba bavi te o pripadajućoj stopi za obračun i plaćanje članarine. Iznos članarine u TZO Primošten utvrđen je člankom 6. Zakona o članarinama u turističkim zajednicama (»Narodne novine«, broj 52/19, 144/20), a stope plaćanja članarine navedene su u tablici broj 2.

Tablica 2. Stope po kojima se plaća članarina

Prva skupina	0,14212
Druga skupina	0,11367
Treća skupina	0,08527
Četvrta skupina	0,02842
Peta skupina	0,01705

1.5. Zadaće lokalne turističke zajednice

Zadaće lokalne turističke zajednice, kao lokalne destinacijske menadžment organizacije, su sljedeće:

1. *Razvoj proizvoda*
2. *Informacije i istraživanja*
3. *Distribucija*

Direktorica TZO Primošten je Mia Pešić.

Direktora turističke zajednice imenuje turističko vijeće na razdoblje od četiri godine. Direktor zastupa turističku zajednicu, organizira i rukovodi radom i poslovanjem turističke zajednice, te provodi odluke turističkog vijeća. U granicama svojih ovlasti, odgovoran je za poslovanje turističke zajednice i zakonitost rada. Za svoj rad direktor odgovara turističkom vijeću i predsjedniku turističke zajednice. Također, direktor i radnici koji obavljaju stručne poslove u turističkoj zajednici moraju imati položen stručni ispit za rad u turističkoj zajednici.

1.6. Suradnja jedinice lokalne samouprave i turističke zajednice

Jedinica lokalne samouprave u okviru svog samoupravnog djelokruga posebno vodi brigu o osiguranju uvjeta za razvoj turizma, a osobito o uređenju naselja, javnoj turističkoj infrastrukturi, zaštiti okoliša, prirodnoj i kulturnoj baštini i slično. Lokalne turističke zajednice surađuju s tijelima jedinica lokalne samouprave u sljedećim aktivnostima:

- dogovaraju zajedničko korištenje sredstava turističke pristojbe koja se doznaju jedinici/jedinicama lokalne samouprave za poboljšanje uvjeta boravka turista,
- surađuju u izradi planova razvoja turizma u jedinici lokalne samouprave, najkasnije do roka utvrđenog posebnim propisima za donošenje proračuna jedinice lokalne samouprave,
- prate turistički promet te prijavu i odjavu turista,

- surađuju pri odlučivanju o radnom vremenu ugostiteljskih objekata sukladno posebnim propisima koji uređuju ugostiteljsku djelatnost,
- surađuju u drugim pitanjima vezanim uz razvoj turizma.

2. IZRAČUN PRIHVATNOG KAPACITETA

Prema Zakonu o turizmu („Narodne novine“, broj 156/23), izračun prihvatnog kapaciteta destinacije izrađuju turističke zajednice na razini destinacije u svrhu upravljanja turističkim tokovima u suradnji s drugim dionicima u sustavu turizma, a osobito u svrhu podrške lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi za upravljanje destinacijom.

U smislu Zakona, prihvatni kapacitet destinacije je broj turista koji mogu posjetiti turističku destinaciju u isto vrijeme, ne uzrokujući pritom neprihvatljive poremećaje fizičke, gospodarske i sociokulturne okoline te smanjenje u zadovoljstvu posjetitelja, izrađen prema propisanoj metodologiji izračuna.

Izračun prihvatnog kapaciteta mora izrađivati turistička zajednica koja je djelomično ili u cijelosti osnovana na području jedinice lokalne samouprave koja je prema indeksu turističke razvijenosti razvrstana u kategoriju I i II. Ako izračun prihvatnog kapaciteta izrađuje više turističkih zajednica, potrebno je sporazumom definirati obuhvat područja za koje se izrađuje izračun prihvatnih kapaciteta.

Izračun prihvatnih kapaciteta destinacije predstavlja stručnu podlogu pri prostornom planiranju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za koju se izrađuje. Izračun prihvatnih kapaciteta izrađuje se temeljem Smjernica za izračun osnovnih pokazatelja destinacije koji su dopuna metodologiji izračuna prihvatnog kapaciteta koja je propisana Pravilnikom o metodologiji izračuna prihvatnog kapaciteta („Narodne novine“, broj 112/24).

Stoga je održivi nosivi kapacitet općinskog područja funkcija dostignutog, planiranog i željenog razvoja, a njegovu izradu treba temeljiti na:

- važećim Prostornim planovima uređenja i detaljnim prostornim planovima Općine Primošten,
- službenim podacima iz sustava eVisitor, koji osigurava točno praćenje turističkog prometa,
- pokazateljima okolišne, infrastrukturne i društvene održivosti prema Smjernicama za izračun obaveznih pokazatelja prihvatnog kapaciteta destinacije Republike Hrvatske,
- ciljevima definiranim u Planu upravljanja destinacijom i razvojnim strategijama Šibensko-kninske županije.

Pristup određivanju održivog (prihvatnog) kapaciteta za Općinu Primošten stoga podrazumijeva interdisciplinarno sagledavanje prirodnih, društvenih i gospodarskih čimbenika, uz aktivno sudjelovanje lokalne zajednice, turističkog sektora i nadležnih tijela.

Ovo poglavlje izrađeno je na temelju zasebnog dokumenta za izračun prihvatnog kapaciteta. Izračun prihvatnog kapaciteta sadržava detaljne tablice, izračune, karte i grafičke prikaze korištene u ovoj analitičkoj sintezi.

2.1. Definiranje i zoniranje područja obuhvata

Sukladno Pravilniku o metodologiji izračuna prihvatnog kapaciteta („Narodne novine“, broj 112/24) definirano je kako se područje obuhvata za koji se izrađuje prihvatni kapacitet mora se podijeliti na prostorno-funkcionalne zone.

Za izračun prihvatnog kapaciteta na razini destinacije potrebno je definirati područje obuhvata za koji se izrađuje izračun prihvatnih kapaciteta poštujući strateške dokumente koji su definirali rivijeru, kraj, područje, otok, klaster i druge prepoznate turističke cjeline sukladno Zakonu o turizmu.

Analiza prihvatnog kapaciteta provedena je za cjelokupno administrativno područje Općine Primošten, koje obuhvaća naselja: Primošten, Kruševo, Primošten Burnji, Široke, Vadalj i Vezac u skladu s granicama definiranim Prostornim planom uređenja Općine Primošten i smjernicama Ministarstva turizma i sporta, područje destinacije podijeljeno je u pet funkcionalnih zona (A–E), koje omogućuju analitičko praćenje turističkih pritisaka i razine prostorne opterećenosti:

Zona	Opis i karakteristike	Prostorni obuhvat
A – Obalno turističko područje	Jedno od intenzivnijih turističkih područja općine; visoka koncentracija smještajnih i rekreacijskih kapaciteta; značajno infrastrukturno i prometno opterećenje tijekom sezone.	Obalni pojas naselja Primošten, Rekreacijska zona Huljerat, Raduča, Marina lučica, Bilo, Dolac, Primošten.
B – Urbana i naseljena zona	Kompaktno urbano tkivo s naglašenom turističkom funkcijom; izražena apartmanizacija i prostorni konflikti između stanovanja i turizma; manjak javnih sadržaja i zelenih površina.	U centru naselja Primošten. Zonu „Mala Raduča“ predstavlja prostor između uzvorske šetnice i Trga S. Radića (obuhvaća postojeći objekt „Mala Raduča“ i obližnje građevine), a zonu „M2 – Centar“ prostor između Trga S. Radića i Jadranske magistrale (prostor parkirališta).
C – Prirodna i krajobrazno-zaštićena zona	Javne zelene i zaštitne površine sa primarnom funkcijom zaštitne, ekološke i vizualne barijere. Naglasak je na krajobraznom oblikovanju i očuvanju zelenih površina te sadrži visoki udio neizgrađenih i ozelenjenih površina.	Unutar i izvan naselja
D – Infrastrukturno-gospodarska-poslovna i javno društvena zona	Pretežita namjena je javno-društvena te gospodarsko-poslovna. Omogućena je gradnja i uređenje građevina prema funkcionalnim potrebama poduzeća i uslužnih djelatnosti. Servisna i gospodarska funkcija zone unutar naselja. Prostori servisnih i gospodarskih djelatnosti.	Unutar naselja, poslovna zona UZ Vojske, Pokajac i Dolac, unutar naselja Općine Primošten
E – Zone posebne turističke i	Kampovi, visokovrijedni turistički sadržaji; selektivni turizam. Omogućava se gradnja pratećih sadržaja kojima se podiže razina	Raduča, Marina Lučica.

infrastrukturne namjene	ponude i uređenosti područja (sportska igrališta, bazeni, ugostiteljske građevine, plažne građevine, garaža, parkiralište i drugo).	Ugostiteljsko turističke zone Huljerat-Adriatic zona i Huljerat-Bajna Draga(kampovi)
--------------------------------	---	--

2.2. Odabir metodologije procjene prihvatnog kapaciteta

Procjena prihvatnog kapaciteta provedena je prema odredbama Pravilnika o metodologiji izračuna prihvatnog kapaciteta destinacije (NN 112/24) i Zakona o turizmu (NN 156/23), uz kombiniranu primjenu kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja.

Analiza se temeljila na:

- prostorno-planskoj dokumentaciji (PPUO Primošten),
- dostupnim statističkim podacima o kretanjima broja posjetitelja, kapacitetima i opterećenjima različitih tipova infrastrukture i suprastrukture, sezonalnosti i sličnim parametrima,
- te dvjema online anketama provedenima među lokalnim stanovništvom i posjetiteljima putem platforme EUSurvey.

Tijekom provedbe istraživanja došlo je do izmjena službenih smjernica Ministarstva, što je rezultiralo neadekvatnim uzorcima anketa i ograničenjem za detaljnu kvantifikaciju pojedinih pokazatelja. Zbog toga su rezultati korišteni indikativno kao polazište za razvoj sustava praćenja prihvatnog kapaciteta u idućem planskom razdoblju.

2.3. Analiza razine nosivosti destinacije

Analizom dostupnih pokazatelja utvrđene su razlike u prostornoj, infrastrukturnoj, okolišnoj i društvenoj nosivosti po zonama. Najveće opterećenje prisutno je u obalnim i urbanim zonama (A i B), dok ruralne i prirodne zone (C i D) pokazuju niži stupanj iskorištenosti i značajan potencijal za održivi razvoj.

Ključne skupine analiziranih pokazatelja obuhvaćaju:

- **Prostorne i demografske pokazatelje** – gustoća izgrađenosti, broj ležajeva po stanovniku, udio turističkih i stambenih jedinica;
- **Infrastrukturne pokazatelje** – kapacitet i opterećenje vodovodne, energetske i prometne infrastrukture;
- **Okolišne pokazatelje** – udio ZOP-a, zelene površine, zbrinjavanje otpada i potrošnju resursa;
- **Društvene pokazatelje** – zadovoljstvo stanovnika, percepcija gužvi i buke, zadovoljstvo boravkom posjetitelja.

2.4. Procjena dostignute razine prihvatnog kapaciteta

Procjena razine dostignutog kapaciteta provedena je usporedbom izračunatih vrijednosti pokazatelja s graničnim standardima iz Pravilnika.

Sažetak rezultata po zonama prikazan je u tablici:

Zona	Razina opterećenja	Ocjena	Ključni izazovi
A – Obalno turističko područje	U zoni dostizanja	Iznad standarda	Gužve, prometno opterećenje, pritisak na komunalnu infrastrukturu, visoka koncentracija smještajnih kapaciteta i sezonalnost.
B – Urbana i naseljena zona	U zoni dostizanja	Ispod standarda	Nedostatak parkirališnih i javnih površina, opterećenje komunalnog sustava, apartmanizacija i očuvanje identiteta naselja.
C – Prirodna i krajobrazno-zaštićena zona	Ispod zone dostizanja	Rezervni kapacitet	Očuvanje prirodnih i krajobraznih vrijednosti, sprječavanje nekontrolirane izgradnje i zaštita ruralnog identiteta.
D – Infrastrukturno-gospodarska-poslovna i javno društvena zona	Ispod zone dostizanja	Rezervni kapacitet	Modernizacija infrastrukture, razvoj servisnih sadržaja i usklađivanje gospodarskih i turističkih funkcija.
E – Zone posebne turističke i infrastrukturne namjene	U zoni dostizanja	Lokalizirano opterećenje	Sezonsko povećanje potrošnje energije i vode, opterećenje infrastrukture te potreba za kontinuiranim praćenjem utjecaja na okoliš.

2.5. Analize scenarija

Radi sagledavanja mogućih promjena prihvatnog kapaciteta u budućnosti izrađena su tri razvojna scenarija – održivi, trendovski i prekomjerni. Oni služe kao okvir za proaktivno planiranje i usmjeravanje razvoja u željenom smjeru:

Scenarij	Opis	Očekivani učinci
Održivi scenarij	Postupno upravljanje rastom, jačanje infrastrukture i razvoj selektivnih oblika turizma	Stabilizacija pritiska, povećanje kvalitete i produženje sezone
Trendovski scenarij	Nastavak postojećih trendova bez dodatne regulacije	Daljnje opterećenje zona A i B, stagnacija zadovoljstva
Prekomjerni scenarij	Intenzivan rast smještajnih i infrastrukturnih kapaciteta	Prekoračenje granica nosivosti i pad kvalitete okoliša

Za Općinu Primošten preporučuje se održivi scenarij razvoja, koji podrazumijeva kontrolirani rast, uravnoteženu prostornu distribuciju turističkih sadržaja, razvoj selektivnih oblika turizma i integrirano upravljanje prirodnim i infrastrukturnim resursima.

2.6. Donošenje zaključaka i preporuka

Analiza prihvatnog kapaciteta pokazuje da su obalne i urbane zone (A i B) izložene najvećim sezonskim pritiscima uslijed koncentracije smještajnih kapaciteta, turističkih sadržaja i prometnog opterećenja. Prirodne, krajobrazno-zaštićene te infrastrukturno-gospodarske-poslovne i javno-društvene zone (C i D) raspolažu značajnim potencijalom za održivi razvoj i ravnomjerniju prostornu distribuciju turističkih aktivnosti. Zona posebne turističke i infrastrukturne namjene (E) zahtijeva kontinuirano praćenje sezonskih opterećenja, osobito u pogledu prometa, potrošnje resursa i utjecaja na okoliš.

Ključne preporuke:

1. Provođenje anketa (u sljedećem ciklusu – 2029.)

- ✓ Ponoviti cjelovito istraživanje sukladno novim smjernicama MINTS-a.
- ✓ Definirati kvotni uzorak po zonama (A–E).
- ✓ Koristiti standardizirane obrasce kako bi rezultati mogli biti uključeni u službeni izračun prihvatnog kapaciteta.

2. Uspostava sustava kontinuiranog prikupljanja podataka (2025.–2026.)

Uspostaviti jedinstvenu bazu s uspostavljenim godišnjim ažuriranjem podataka:

- ✓ smještajni kapaciteti,
- ✓ promet i parkirališta (vršne vrijednosti),
- ✓ buka (Lday/Lnight),
- ✓ potrošnja energije i vode,
- ✓ otpad i komunalni sustavi,
- ✓ opterećenja plaža i pomorskog dobra,
- ✓ fiskalizacija ugostiteljskih objekata.

3. Upravljanje prostorom i djelovanje u zonama visokog opterećenja

- ✓ Privremeno ograničiti izdavanje odobrenja za nove smještajne kapacitete do uspostave učinkovitog sustava praćenja i upravljanja,
- ✓ Uvesti jasniju kategorizaciju i pojačanu kontrolu smještaja u domaćinstvima,
- ✓ Implementirati sustav za praćenje i upravljanje prometom te parkiranjem tijekom vršne turističke sezone,
- ✓ Regulirati korištenje plaža i pristup obalnom području radi očuvanja prostora i bolje organizacije korištenja.

4. Razvoj održivih potencijala

- ✓ Potaknuti dodatni razvoj eko-turizma, outdoor aktivnosti, edukativnih ruta i lokalne poljoprivrede,
- ✓ Očuvati ruralni identitet i spriječiti nekontroliranu urbanizaciju,
- ✓ Uvesti kontrolirane modele posjećivanja u osjetljivim prirodnim područjima.

5. Integrirano upravljanje zonama posebne namjene

- ✓ Potaknuti cjelogodišnje aktivnosti: sportski, nautički, wellness, edukativni turizam.

6. Preporuka za donošenje odluka prema članku 31. Zakona o turizmu (NN 156/23)

Ako se sljedećim ciklusom mjerenja potvrdi trajno prekoračenje standarda prihvatnog kapaciteta:

- ✓ donijeti Odluku o ograničavanju povećanja smještajnih kapaciteta,
- ✓ razmotriti privremeni moratorij na izdavanje novih dozvola do uspostave sustava praćenja i rasterećenja.

Destinacija Primošten ušla je u fazu razvoja u kojoj daljnje širenje turističkih kapaciteta mora biti uvjetovano upravljačkim mjerama i sustavom mjerenja. Uspostavom integriranog sustava praćenja, izradom razvojnih scenarija te donošenjem ciljano usmjerenih mjera i odluka, Općina Primošten i TZO Primošten mogu osigurati dugoročnu ravnotežu između gospodarskog razvoja, očuvanja prostora, kvalitete života i zadovoljstva lokalnog stanovništva.

3. ANALIZA STANJA

Analiza stanja u planu upravljanja destinacijom je temeljni korak u procesu planiranja i upravljanja turističkom destinacijom. Riječ je o detaljnom istraživanju i procjeni postojećih uvjeta destinacije s ciljem identificiranja trenutnih resursa, potencijala, izazova, prilika i prijetnji. Ova analiza pruža ključne informacije potrebne za oblikovanje mjera koje će poticati razvoj turizma u skladu s održivim principima.

Općina Primošten nalazi se u primorskom dijelu Šibensko-kninske županije, između Šibenika i Splita. Stara gradska jezgra, smještena na nekadašnjem otočiću, svjedoči o bogatoj povijesti i tradiciji ovog mjesta. Danas Primošten oduševljava posjetitelje autentičnim mediteranskim ugođajem, prekrasnim krajolikom i očuvanom prirodom. Posebno se ističe po svojim uređenim plažama, poznatim po iznimnoj čistoći i kristalno bistrom moru.

U sastavu Općine Primošten nalazi se šest (6) naselja: Primošten, Kruševo, Primošten Burnji, Široke, Vadalj i Vezac u sklopu kojih su mjesta: Supljak, Prhovo, Draga, Krčulj, Donji i Gornji Vezac, Dolac, Stavor, Kalina, Tribešić, Milišine Ložnice i Bilo. Geografski položaj Primoštena te prirodne karakteristike obalnog pojasa od velikog su značaja. Općinu krasi prekrasna obala bogata prirodnim plažama i uvalama pogodnim za kupanje ili jednostavno za odmor u tišini.

3.1. *Klimatska obilježja Općine Primošten*

Ljeto traje četiri mjeseca (lipanj – rujan), a ističe se vedrim vremenom i visokim temperaturama zraka (25–33°C), čije djelovanje je ublaženo vjetrom maestralom. Najtopliji mjesec je srpanj, a najhladniji siječanj. Blizina nacionalnih parkova (NP Krka i NP Kornati) te otoka Zlarin i Krapanj dodatno povećava atraktivnost destinacije za sve ljubitelje prirode. Zahvaljujući iznimnoj gostoljubivosti domaćina, očuvanoj čistoći mjesta i visokoj kvaliteti usluge Primošten ima status jedne od najprivlačnijih destinacija na Jadranu.

Slika 1. Panoramski pogled na Primošten

Izvor: Web stranica TZO Primošten

U sljedećoj tablici su navedena naselja koja obuhvaćaju područje Općine Primošten:

Tablica 3. Naselja u sastavu Općine Primošten

Naselja u sastavu Općine Primošten
Primošten
Kruševo
Primošten Burnji
Široke
Vadalj
Vezac

3.2. Glavni elementi analize stanja u planu upravljanja destinacijom

Glavni elementi analize stanja u planu upravljanja destinacijom obično obuhvaćaju sljedeće aspekte:

1. Definiranje ciljeva analize - precizno definiranje ciljeva analize kako bi se usmjerilo istraživanje prema specifičnim aspektima destinacije,
2. Prikupljanje podataka - podaci se prikupljaju iz raznih izvora, uključujući statističke podatke, postojeće studije, intervju s ključnim dionicima, ankete lokalnog stanovništva i turista, te promatranja na terenu,
3. Analiza i vrednovanje turističke resursne osnove:
 - Resursna osnova - identifikacija prirodnih i kulturnih resursa, kao i ekonomski potencijal destinacije
 - Turistička atrakcija - analiza broja, vrste i kvalitete atrakcija (prirodne, kulturne, povijesne) te njihov potencijal za privlačenje posjetitelja
 - Prometna i komunalna infrastruktura - ocjena povezanosti destinacije, dostupnosti i kvalitete ključne infrastrukture
 - Prirodna i prostorna obilježja - procjena utjecaja turizma na okoliš i prostor te usklađenost s prostornim planovima
4. Izrada izvješća o provedenoj analizi - zaključci analize se integriraju u sveobuhvatno izvješće koje sadrži ključne podatke i informacije potrebne za oblikovanje strategija i mjera unaprjeđenja destinacije, a koje na koncu postaje osnova za planiranje budućeg razvoja.

Svrha analize stanja u planu upravljanja destinacijom:

- Identificirati prednosti koje treba iskoristiti i slabosti koje treba riješiti,
- Prepoznati prilike za daljnji razvoj turističke ponude,
- Utvrditi prijetnje koje mogu ograničiti razvoj destinacije,
- Stvoriti podlogu za strateško planiranje koje uključuje mjere i aktivnosti usmjerene na unaprjeđenje turističkog proizvoda, infrastrukture, resursa i održivosti.

Ova analiza daje uvid u trenutnu turističku ponudu, resurse, infrastrukturu, atrakcije te potencijal za daljnji razvoj. Služi kao osnova za planiranje mjera i aktivnosti koje će poboljšati turističku ponudu i upravljanje destinacijom.

Cilj analize upravljanja destinacijom Općine Primošten je procijeniti trenutne uvjete i potencijale destinacije s ciljem održivog razvoja turizma koji će pridonijeti gospodarskom rastu, očuvanju kulturnih i prirodnih resursa te poboljšanju kvalitete života lokalnog stanovništva. Analiza će omogućiti donošenje informiranih odluka o budućim mjerama koje će unaprijediti turističku ponudu, infrastrukturu i imidž destinacije, uz istovremeno očuvanje identiteta i okoliša Primoštena.

Analiza stanja uključuje analizu tržišta te polaznih gospodarskih, društvenih, prirodnih i prostornih elemenata destinacije, a osobito:

- popis turističkih proizvoda i usluga,
- analizu resursne osnove,
- analizu javne turističke infrastrukture,
- analizu komunalne infrastrukture,
- analizu prometne infrastrukture,
- analizu stanja digitalizacije,
- analizu stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom,
- analizu organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji (javne usluge i servisi),
- analizu stanja i potreba ljudskih potencijala,
- analizu komunikacijskih aktivnosti,
- analizu konkurencije,
- izvješće o provedenoj analizi stanja.

Za svaki pojedini element uključen u analizu stanja potrebno je uzeti u obzir broj i vrstu, kvalitetu, posebnosti, promjene i izazove te identifikaciju tržišnih trendova i potencijala turističkih proizvoda.

3.3. *Analiza elemenata turističke destinacije*

Analiza elemenata turističke destinacije obuhvaća ključne aspekte koji privlače posjetitelje, uključujući prirodne ljepote, kulturnu baštinu, infrastrukturu, smještaj i usluge. Evaluiraju se turistički resursi, kvaliteta usluga, transportna dostupnost i marketinške aktivnosti. Cilj je identificirati prednosti i slabosti destinacije te stvoriti strategije za održivi razvoj turizma.

3.3.1. Analiza turističkih proizvoda i usluga

Područje Općine Primošten prepoznatljivo je po bogatstvu prirodnim plažama i uvalama, maslinicima, vinogradima i očuvanoj prirodi. Prirodne ljepote i bogata povijesna baština predstavljaju temelj turističke ponude destinacije. Primošten već više od pedeset godina privlači turiste iz cijelog svijeta. Glavni razlozi radi kojih se turisti vraćaju osim prekrasnog i čistog mora su predivne i sređene plaže, mediteranski šarm i povijesna jezgra poluotoka. U analizi atrakcija razmatraju se njihova brojnost, tipologija, kvaliteta, specifičnosti te izazovi u kontekstu aktualnih tržišnih trendova i razvojnih potencijala.

Tablica 4. Turistički kapaciteti po vrstama objekata

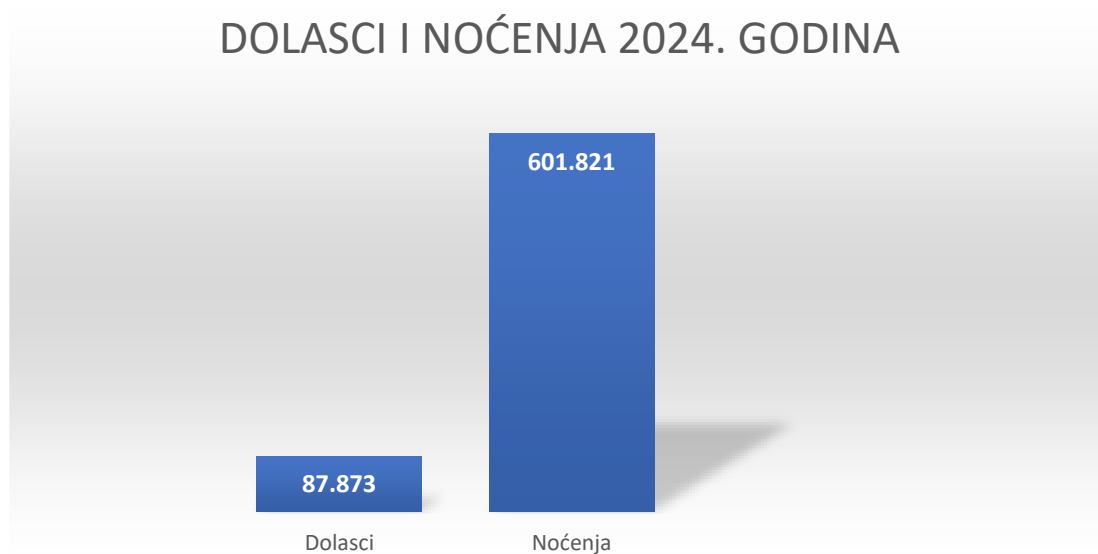
Smještaj		
Broj i vrsta	Apartmani	904
	Hoteli	1
	Hosteli	1
	Kampovi	9
	Objekti na OPG-u	2
	Vikendice	278
	Kuća/Stan stan. Općine	155

Smještaj u Općini Primošten odlikuje se visokom kvalitetom, s naglaskom na privatni turizam. Objekti su moderno opremljeni, ali čuvaju autentičan stil, što privlači goste koji traže originalno iskustvo. Tradicionalna arhitektura i sklad s krajolikom dodatno doprinose vrijednosti smještaja. Općina planira očuvati taj identitet. Ponuda smještaja uglavnom se bazira na privatnom smještaju-apartmanima, kućama za odmor te vikendicama. Kroz kontinuirani rad na unapređenju usluga, očuvanju lokalne baštine i proširivanju ponude, Primošten nastavlja s rastom, a time i povećanjem broja dolazaka i noćenja turista.

Smještaj u Općini Primošten izuzetno je raznolik i prilagođen svim željama i potrebama posjetitelja. Privatne kuće obuhvaćaju najveći dio turističkog smještaja u Primoštenu. Osim jednostavnih soba, garsonijera i apartmana odnedavno u ponudi postoje i luksuzne kuće za odmor s bazenima i popratnim sadržajima. Primošten nudi savršenu kombinaciju udobnosti i autentičnog mediteranskog ugođaja. Većina smještajnih objekata nalazi se u neposrednoj blizini mora i plaža poznatih po kristalno čistom moru, a gostima su na raspolaganju brojne dodatne usluge poput bazena, wellness sadržaja, sportskih aktivnosti te vrhunskih restorana s domaćom kuhinjom i svježim plodovima mora.

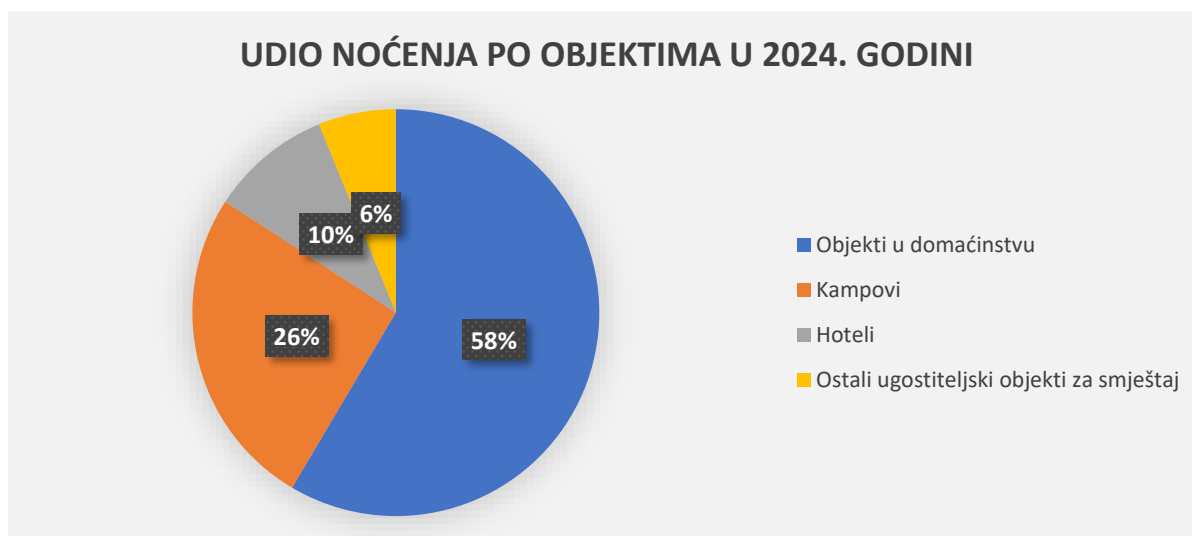
Prednosti Primoštena leže u njegovom jedinstvenom spoju prirodnih ljepota, kulturno-povijesne baštine i gostoljubivosti domaćina. Posjetiteljima pruža mir i opuštanje, ali i mogućnost aktivnog odmora kroz ronjenje, jedrenje, biciklizam ili izlete u obližnje nacionalne parkove Krka i Kornati. Zahvaljujući izvrsnoj prometnoj povezanosti, bogatoj turističkoj ponudi i nezaboravnom pogledu na Jadran, Primošten je jedna od najprivlačnijih destinacija Dalmacije za odmor tijekom cijele godine.

Grafikon 1. Dolasci i noćenja u 2024. godini

Izrada autora /TZO Primošten - eVisitor

Grafikon 2. Udio noćenja po objektima u 2024. godini

Izrada autora

Tablica 5. Broj dolazaka i noćenja u 2024. godini po državama

Broj dolazaka i noćenja u 2024. godini po državama			
DRŽAVA	DOLASCI	NOĆENJA	% NOĆENJA
Njemačka	12.949	90.518	15,61%
Poljska	11.640	83.529	14,40%
Češka	10.267	76.889	13,26%
Slovenija	8.685	62.859	10,84%
Slovačka	7.490	54.900	9,47%
Austrija	7.310	44.754	7,72%
Hrvatska	6.838	38.588	6,65%

Izvor: TZO Primošten, eVisitor

Tablica 6. Popis ugostiteljskih objekata na području Općine Primošten

Ugostiteljstvo		
Broj i vrsta	Restorani i konobe	49
	Caffe barovi	12
	Beach barovi	
	Agroturizam	12

Ugostiteljski objekti u Primoštenu nude modernu ali i tradicionalnu kuhinju, oslanjajući se na domaće recepte i svježe lokalne namirnice. Mnogi restorani i konobe surađuju s obližnjim OPG-ovima, čime dodatno podupiru lokalnu proizvodnju i gostima pružaju autentično gastronomsko iskustvo. U Primoštenu možete uživati u brojnim specijalitetima posebno u morskim delicijama pripremanim na razne načine uz dodatak domaćega maslinovog ulja. Osim morskih delicija u ponudi su i one mesne spremljene na najbolji mogući način. Ugođaj starinskih konoba stvara poseban ambijent koji dočarava duh starih dalmatinskih vremena.

Ribolov ima duboke korijene u primoštenskoj tradiciji, a svježe ulovljena riba i danas zauzima važno mjesto na jelovnicima brojnih restorana. Nekada su konobe služile za čuvanje vina i maslinovog ulja, dok su danas pretvorene u ugostiteljske prostore koji svojim autentičnim izgledom i domaćom ponudom pružaju jedinstven gastronomski doživljaj. Primoštenska enogastronomija posebno je ponosna na vino Babić, autohtonu sortu crnog grožđa. Ovo crno, suho vino tamne rubin boje, prepoznatljivo po bogatoj voćnoj aromi, te je prepoznato i izvan granica Hrvatske. U lokalnim vinarijama posjetitelji mogu kušati Babić i druga vrhunska vina te upoznati dugu tradiciju vinogradarstva dalmatinskog kraja.

Primošten ima značajan potencijal za širenje ugostiteljske ponude, osobito u smjeru eno-gastro turizma. Time bi se dodatno obogatila turistička ponuda i istovremeno pridonijelo jačanju lokalnog gospodarstva.

Tablica 7. Popis turističkih atrakcija na području Općine Primošten

Turističke atrakcije	
Opis	<u>Kulturno-povijesne atrakcije:</u> -Crkva sv. Juraj, Spomenik težaku, Spomenik „Primoštenski ribar“, Vidikovac Gospe od Loreta, Kip Gospe od Loreta, Crkva sv. Roka, Spomenik don Ivi Šariću, Spomenik „Ribar s osti“, Trg Rudina, Ruža vjetrova, Kapelica Raduča.
	<u>Agroturističke atrakcije:</u> -Agroturističke atrakcije u Primoštenu predstavljaju savršen spoj prirode, tradicije i domaće gastronomije. U okolici mjesta, posebice u naseljima Primošten Burnji, Kruševo i Široke, nalaze se brojna seoska domaćinstva i obiteljska gospodarstva koja posjetiteljima nude autentičan doživljaj dalmatinskog sela. Gosti mogu kušati poznato primoštensko vino Babić, maslinovo ulje i druge domaće proizvode u vinarijama. Osim degustacija i gastronomskih užitaka, posjetitelji mogu razgledati vinograde, sudjelovati u berbi grožđa ili maslina te uživati u mirnom krajoliku i gostoprimstvu lokalnih domaćina. Agroturizam u Primoštenu tako spaja kulturnu baštinu, prirodne ljepote i održivi način života, nudeći posebno iskustvo.

Primošten nudi autentičan doživljaj kroz spoj tradicije, prirode, kulture i bogate povijesne baštine, stvarajući jedinstvenu destinaciju na jadranskoj obali. Njegova slikovita starogradska jezgra, smještena na nekadašnjem otočiću povezanom s kopnom, očarava uskim kamenim uličicama, starim kućama i crkvom sv. Jurja s koje se pruža panoramski pogled na more i okolne vinograde. Povijesni objekti, bogata kulturna baština i lokalne delicije oblikuju prepoznatljiv identitet ovoga mjesta.

Prirodni resursi kao čisto more, slikovite plaže, maslinici i vinogradi uz brojne mogućnosti za ronjenje, šetnje, planinarenje i biciklizam čine Primošten idealnim za razvoj održivog turizma i ekoturizma. Primošten se ponosi prekrasnim plažama, koje su poznate po svojoj čistoći i kristalno čistom moru. Plaže su raznolike, od šljunčanih do stjenovitih. Posebnost Primoštena je i očuvana arhitektura u okolnim naseljima gdje se razvijaju brojna agroturistička gospodarstva koja nude autentične domaće proizvode i iskustva ruralnog života. Uz to, Primošten je poznat po mnogim manifestacijama, a neke od njih poput Primoštenske fešte i Ribarske večeri spajaju tradiciju, glazbu i gastronomiju, dajući posjetiteljima uvid u dalmatinsku kulturu i način života.

Kako bi Općina Primošten zadržala konkurentnost, važno je ulagati u infrastrukturu, digitalizaciju i promociju sadržaja te očuvanje prirodnih i kulturnih resursa. Potrebno je bolje poticanje ulaganja u modernizaciju i jačanje kapaciteta poljoprivrednih proizvođača organizacijom edukativnih tečajeva i seminara te time stvoriti otpornu, produktivnu i održivu poljoprivrednu proizvodnju. Bolje ulaganje u projekte i mjere za obrazovanje te zapošljavanje mlađe populacije mogu doprinijeti održivom gospodarskom razvoju. Primošten ima jasan potencijal – sve više turista traži autentična iskustva, te povezanost s lokalnom zajednicom i prirodnim atrakcijama same destinacije.

Rastući interes za lokalnu gastronomiju, kulturni i aktivni turizam otvara prilike za organizaciju gastro večeri, festivala vina, koncerata na otvorenom kao i kulturnih događanja koja

povezuju tradiciju i suvremenost. Lokacija, očuvana prirodna obilježja te bogata povijest odredila su povoljne temelje za razvoj turističke djelatnosti ovog područja. Blizina nacionalnih parkova (NP Kornati i NP Krka) imaju značajnu ulogu u razvoju turizma.

Turističke usluge na području Općine Primošten

Turističke usluge na području Općine Primošten pruža Turistička zajednica općine Primošten (<https://visitprimosten.com/>) koja posjetiteljima nudi informacije o smještaju, atrakcijama, događanjima i lokalnoj gastro ponudi. Osim informiranja, bave se distribucijom promotivnih materijala, organizacijom i promocijom manifestacija, razvojem tematskih ruta te surađuju s lokalnim iznajmljivačima, OPG-ovima i ugostiteljima. Također vode promociju destinacije putem weba i društvenih mreža, prate turističke statistike i pružaju podršku u razvoju turističke ponude.

Turistička zajednica Općine Primošten aktivno radi na promociji destinacije na domaćem i međunarodnom tržištu, surađuje s lokalnim dionicima te razvija sadržaje i manifestacije kako bi privukla posjetitelje. Tijekom cijele godine organiziraju se razne kulturne i zabavne manifestacije, uključujući sajmove lokalnih proizvoda, događanja vezana uz kulturnu baštinu te aktivnosti vezane uz promoviranje zdravog načina života kao što je pješaćenje, planinarenje, vožnja brodom, vožnja biciklom, krstarenje, rekreativni ribolov i autonomno ronjenje.

Manifestacije koje Turistička zajednica općine Primošten organizira:

- Žežin Gospi od Loreta i proslava blagdana Gospe od Loreta,
- Babić fest Primošten – Rogoznica,
- Eko Primošten,
- Dječje radionice u parku don Ive Šarić,
- Večeri klasike na Vidikovcu Gospe od Loreta,
- Plesna predstava na otvorenom,
- Koncert ljeta,
- Latino night,
- Cover bend koncert,
- Beatbox Surka,
- Ribarska večer,
- Folklorne večeri,
- Izložba čipke.

Žežin Gospi od Loreta i proslava blagdana Gospe od Loreta

Svetkovina Gospe od Loreta je glavna primoštenska svetkovina te se tada ujedno obilježava i Dan Primoštena. Večer uoči glavnog Euharistijskog slavlja upale se svitnjaci oko župne crkve i uzduž cijelog mjesta dok se na brdu Gaj zapali oganj u obliku riječi „Ave Maria“. Svojim svjetlima se na poseban način dočarava sutrašnji događaj. Sa slikom Gospe od Loreta prolazi se u procesiji kroz mjesto. Slavlje na glavnom trgu Rudina traje do dugo u noć, dok na samu svetkovinu iza procesije, Svete mise, glazbene izvedbe Puhačkog orkestra i izvedbe Primoštenskog kola stanovnika općine Primošten na glavnom trgu se pripremi domjenak uz prigodan glazbeni broj.

Slika 2. Procesija povodom svetkovine Gospe od Loreta

Izvor: Web stranica

Babić fest Primošten – Rogoznica

Babić fest je organizacija manifestacije ili događanja s konceptom koji se zasniva na upoznavanju i razmjeni znanja i iskustva o vinima. Svake godine početkom sezone jedan dan posveti se vinu Babić, kada vina prezentiraju iskusni vinari sa Primoštensko – Rogozničkog terroira, a izlažu se najbolje boce svim ljubiteljima vina. Prezentacija najboljeg Babića i domaćih suhomesnatih proizvoda u ugodnoj atmosferi obilježava ovaj vinski festival. Glazbeni program prati cijelu manifestaciju te doprinosi slavlju ljepote okusa vina, tradicije vinogradarstva i uživanja u najboljim okusima Babića.

Slika 3. Babić fest

Izvor: Web stranica

Općina je poznata i po manifestacijama kao što su Godišnja izložba primoštenske čipke, Žežin Gospi od Loreta, ribarske večeri, klapske večeri i razne kulturne manifestacije, Primoštenska biciklijada, Primoštenska fažolijada, Babić fest, Tradicionalni ispraćaj stare godine, Primoštenske dječje radionice i drugo.

Slika 4. Čipka primoštenskog kraja

Izvor: Web stranica TZO Primošten

3.3.2. Analiza popisa resursne osnove

Popis resursne osnove Općine Primošten obuhvaća prirodne i kulturne infrastrukturne resurse koji su temelj za razvoj turizma. Prilikom izrade takvog popisa potrebno je uzeti u obzir broj i vrstu resursa, njihovu kvalitetu, posebnosti, te promjene i izazove s kojima se destinacija suočava. Također, važno je identificirati tržišne trendove i potencijalne turističke proizvode koji se mogu razviti na temelju ovih resursa.

Tablica 8. Popis resursne osnove Općine Primošten

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Naselje	Vrsta kulturnog dobra	Pravni status
1.	Z-5131	Crkva sv. Jerolima	Široke	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
2.	Z-3760	Crkva sv. Jurja	Primošten	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
3.	Z-5130	Crkva sv. Jurja u Prhovu	Primošten Burnji	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
4.	Z-3663	Crkva sv. Roka	Primošten	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
5.	Z-3542	Jurlinovi dvori	Primošten Burnji	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
6.	Z-5379	Kultivirani krajolik Bucavac	Primošten	Kulturni krajolik	Zaštićeno kulturno dobro
7.	Z-3646	Kulturno - povijesna cjelina Primoštena	Primošten	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
8.	Z-4235	Tradicijsko umijeće izrade čipki na području Primoštena i Rogoznice	Primošten	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro

Izvor: Registar kulturnih dobara RH

Kulturnu baštinu Općine Primošten čine tradicionalna arhitektura, kamene kuće i mnogi drugi povijesni ostaci. Vjerski objekti, poput župne crkve sv. Jurja te Crkve sv. Roka svjedoče o bogatoj povijesti ovoga mjesta. Kulturna baština općine Primošten izuzetno je bogata i raznolika, svjedočeći o dugoj povijesti naseljenosti i o povezanosti ljudi s morem i krajolikom. Najpoznatiji dio baštine je stara jezgra Primoštena – nekada otok, a danas slikoviti poluotok s uskim kamenim ulicama i kućama građenim u tradicionalnom dalmatinskom stilu. Posebnu vrijednost ima kulturni krajolik Bucavac, gdje vinogradi babić stvaraju prepoznatljivu vizuru i simbol ljudskog rada u skladu s prirodom. Nematerijalnu baštinu predstavlja tradicija izrade primoštenske čipke, čime se čuva vještina i identitet lokalne zajednice. Sve te sastavnice čine Primošten jednim od dragulja dalmatinske kulturne i povijesne baštine.

Slika 5. Župna crkva Sv. Jurja

Izvor: Web stranica

Priroda i okoliš Općine Primošten

Krajoblik Općine Primošten je spoj kamenitog dalmatinskog reljefa, vinograda, maslinika i kristalno čistog mora te očuvana prirodna obala i brojne plaže predstavljaju potencijal za razvoj turističke djelatnosti, a u kombinaciji s poljoprivrednom djelatnošću, uz poticanje ekološkog uzgoja na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima i za razvoj agroturizma. Okolica pruža mogućnosti za ekoturizam, šetnje i biciklizam. Očuvanje prirodnih područja ključno je za privlačenje gostiju.

Područje je bogato predivnim plažama, borovim šumama, maslinicima i vinogradima koji čine prepoznatljiv mediteranski karakter. Čisto more i priobalje predstavljaju značajne vodne resurse, a očuvanje njihove kvalitete ključno je za ribarstvo, turizam i zaštitu morskog ekosustava. Općina je prepoznatljiva po očuvanju tradicionalnog krajobraza, šumskih površina te prirodnih vrijednosti, što osigurava održivi razvoj i očuvanje prirodnih resursa za buduće generacije.

Primošten se odlikuje očuvanom prirodom, ekološki čistim područjima bogatim florom i faunom te kristalno čistim morem. Područje je idealno za dodatni razvoj ekoturizma, ruralnog i poljoprivrednog turizma, a pogoduje i dodatnom razvoju biciklističkih i pješačkih staza u svrhu aktivnog turizma.

Slika 6. Vinograd Bucavac

Izvor: Web stranica TZO Primošten

3.3.3. Analiza javne turističke infrastrukture

Analiza javne turističke infrastrukture obuhvaća ključne elemente koji omogućuju razvoj turizma na nekom području. Primarna infrastruktura uključuje biciklističke rute i prateću opremu, planinarske i tematske staze, odmorišta, vidikovce, kupališta, centre za posjetitelje, info ploče i turističku signalizaciju. Sekundarnu infrastrukturu čine arheološka nalazišta, povijesni spomenici, speleološki objekti, sportski sadržaji na otvorenom, sanitarni čvorovi, pristupne ceste te objekti kulturno-povijesne važnosti poput rodnih kuća poznatih osoba.

Tablica 9. Primarna turistička infrastruktura

Primarna turistička infrastruktura	
Opis	Biciklističke rute: • Staza 105 Gaj / Primošten-Rudina (11,0 km) • Staza 101 Putevima kamene čipke/ Primošten (19,1 km) • Staza 108 Jelinjak / Primošten – Rudina (22,5 km) • Staza 106 Dalmatinka / Primošten – Fontana (24,3 km) • Staza 104 Bunari / Primošten – Rudina (35,0 km) • Staza 103 10 Sela / Primošten – Rudina (23,8 km) • Staza 107 Vjetrenjače / Primošten – Fontana (42,1 km) • Staza 109 Široki putevi / Primošten – Rudina (26,4 km)
	Šetnice: • Staza 103 Gospa od Loreta/Primošten - Vidikovac Gospa od Loreta – Primošten (6,4 km) • Primošten bilo
	Planinarske staze: • Petlja Stara gradska vrata Primoštena – luka Primošten iz Primoštena (2.41 km) • Kamp uz more – Pogled na Jadransko more s Grebašnice (6,66 km) • Pogled na Primošten – Pogled na Jadransko more iz Primoštena (4,41 km) • Pogled na petlju Marina – Marina Kremik iz Primoštena (4.26km) • Od autokampa Adriatic do Grebena (Peak Hill) (5,69 km) • Kroz Općinu Primošten prolazi i ruta Camino Croatia (dio Camina Šibenik)
	Plaže:

- Velika Raduča
- Mala Raduča
- Plaža Garbina
- Plaža Luka
- Plaža za pse
- Bilo
- Plaža Bau Bar
- Plaža Popožo
- Plaža Mara 1
- Plaža Mara 2
- Plaža Boxer

Info ploče:

- Općina Primošten ima javno postavljenu Info ploču na adresi Ul. Stjepana Radića.

Vidikovci:

- Vidikovac Gospe od Loreta

Biciklističke rute, planinarske staze i šetnice u Primoštenu vode kroz netaknutu prirodu i slikovite pejzaže, a čisti zrak dodatno doprinosi kvaliteti boravka. Primošten kao destinacija nudi mogućnost mirnog i autentičnog doživljaja ali i aktivnog turizma s naglaskom na prirodne ljepote.

Slika 7. Plaža Velika Raduča

Plaža Velika Raduča

Smještena je na istočnoj strani poluotoka Raduča, udaljena svega 300 metara od centra mjesta. Šljunčana plaža okružena je borovom šumom te je idealna za obitelj sa malom djecom, ali i za sve ostale koji traže odmor u hladu. U blizini se nalazi KIDS CLUB zona i aquapark. Moguće je iznajmiti SUP dasku, jet ski, ležaljke i suncobrane, a nudi mogućnost za razne sportske aktivnosti poput: ronjenja, parasailinga i jedrenja.

Izvor: Web stranica TZO Primošten

Općina Primošten je za razvoj dodatnog sadržaja turističke ponude uredila Vidikovac Gospe od Loreta na brdu Gaj. U večernjim satima tu se može uživati u neponovljivim bojama zalaska sunca i pogledu na mjesto poznato po vizuri poluotoka s crkvicom na vrhu te brojnim otocima primoštenskog i šibenskog arhipelaga.

Kip Gospe od Loreta u sredini vidikovca zajedno s postoljem visok je 17 metara, točno desetinu brda Gaj. Spomenik je od betona, šupalja, može se vidjeti unutrašnjost, a završna obrada je mozaička, od zlata, srebra i bojanog stakla. Osim spomenika na Vidikovcu trenutno se nalazi moderni bar i suvenirnica, a tijekom ljeta u sklopu kulturnog programa organiziraju se koncerti.

Slika 8. Vidikovac Gospe od Loreta

Izvor: Web stranica

Primošten se u posljednje vrijeme sve više afirmira kao destinacija za vjenčanja i romantični turizam. Sve veći interes mladenaca za jedinstvena iskustva, autentične lokacije i intimna slavlja pridonosi razvoju turističke ponude usmjerene na organizaciju destinacijskih vjenčanja i prosidbi. Spoj prirodnih ljepota, mediteranskog ambijenta, kulturne baštine i atraktivnih lokacija uz more čini Primošten sve poželjnijim odredištem za takve događaje. Upravo se zbog jedinstvenog panoramskog pogleda i romantičnog ambijenta za organizaciju prosidbi i vjenčanih fotografiranja sve češće odabire Vidikovac Gospe od Loreta, koji je postao jedno od najprepoznatljivijih mjesta za posebne životne trenutke.

Iako takav pristup privlači sve više posjetitelja, izazov ostaje proširiti smještajne kapacitete i obogatiti ponudu, a da se pritom očuva lokalna tradicija i ekološka ravnoteža. Tržišni trendovi pokazuju rast interesa za održivi, ruralni i aktivni turizam, a Primošten u tom pogledu ima velik potencijal.

Među glavnim izazovima s kojima se zajednica suočava su sezonalnost turizma, potreba za kontinuiranom edukacijom i modernizacijom kroz informatizaciju te sve češća potreba za digitalnom promocijom same destinacije. Nedovoljno razvijena poljoprivreda kao i plasman

poljoprivrednih proizvoda i njihovih prerađevina kroz neki od oblika turizma su jedni od izazova sa kojima se ova općina susreće. Uspjeh u budućnosti ovisit će o sposobnosti prilagodbe tržišnim trendovima te učinkovitom korištenju lokalnih potencijala i resursa. Zahvaljujući privlačnom i specifičnom geografskom položaju, Primošten ima velike mogućnosti za daljnji razvoj turizma i gospodarstva. Poseban naglasak stavlja se na održivost, digitalizaciju i razvoj autentičnih iskustava koja će istaknuti lokalni identitet i pridonijeti dugoročnom i uravnoteženom razvoju same zajednice.

Tablica 10. Sekundarna turistička infrastruktura

Sekundarna turistička infrastruktura	
Opis	• Crkva sv. Juraj • Spomenik težaku • Spomenik „Primoštenski ribar“ • Kip Gospe od Loreta • Crkva sv. Roka • Spomenik don Ivi Šariću • Spomenik „Ribar s osti“ • Vinograd Bucavac (nepokretno kulturno dobro) • Trg Rudina • Ruža vjetrova • Kapelica Raduča • Galjin dvor • Jurlinovi dvori • Baćulov dvor • Šaričevi dvori • Oaza Jelinjak • Vaterpolo klub Primošten • Jedriličarski klub Primošten • Nogometni klub • Ronilački centar Pongo • Tenis centar • Water Sport Center • Posebno atraktivnu ponudu za sve ljubitelje ronilačkog sporta i podmorskog svijeta nudi ronilačka škola Pongo u Primoštenu. U Primoštenu se također nalaze sportski tereni za mali nogomet, odbojku, tenis i mini golf koji su dostupni lokalnom stanovništvu i posjetiteljima.

Slika 9. Spomenici u Primoštenu

Izvor: Web stranica TZO Primošten

3.3.4. Analiza komunalne infrastrukture

Komunalna infrastruktura predstavlja ključni čimbenik u razvoju turizma. Područje Turističke zajednice općine Primošten ističe se svojom atraktivnošću, zahvaljujući očuvanoj prirodi, plažama, brojnim kulturnim manifestacijama tijekom cijele godine te bogatom poviješću. Za unaprjeđenje turističke ponude nužan je daljnji razvoj komunalne infrastrukture koja će adekvatno odgovoriti na potrebe lokalnog stanovništva i posjetitelja. U sklopu ove analize razmatrani su broj i tip infrastrukture, razina kvalitete, specifičnosti, postojeće promjene, izazovi te usklađenost s tržišnim trendovima i potencijalima turističkih proizvoda.

3.3.4.1. Energetska infrastruktura

Glavna pojna točka za opskrbu električnom energijom je TS 30/10(20) kV Vodolež (Primošten). Radi stvaranja pretpostavki za zadovoljenje rastućih potreba za električnom energijom na području Općine Primošten neizbježna je potreba izgradnje TS 110/30/20(10) kV VODOLEŽ , te priključnih 110 kV vodova . Na području obuhvata Plana djelomično je razvedena elektroenergetska mreža, dijelom izvedena nadzemno, a dijelom podzemno.

3.3.4.2. Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost interneta

Telekomunikacijska infrastruktura u Općini Primošten obuhvaća fiksnu telefoniju, mobilne mreže i internetske usluge. Područje ima dobru pokrivenost mobilnim mrežama, što omogućuje stabilan pristup internetu putem mobilnih uređaja. Uz to, provedene su inicijative za besplatan Wi-Fi na javnim lokacijama, poput trgova i institucija, čime se poboljšava pristup internetu za stanovnike i turiste. Kvaliteta mreže je u stalnom razvoju, s posebnim naglaskom na modernizaciju postojeće infrastrukture. Tržišni trendovi pokazuju rastuću potražnju za brzim i pouzdanim internetom, a Primošten ima potencijal postati digitalno konkurentna destinacija, što može pozitivno utjecati na lokalnu ekonomiju i kvalitetu života.

3.3.4.3. Vodoopskrba i odvodnja

Na području općine Primošten djelatnost javne odvodnje obavlja Primošten odvodnja d.o.o. Naselje Primošten opskrbljuje se vodom iz dva cjevovoda. Glavni vodoopskrbni cjevovod vodi od VS "Jasenovac" (500 m³ na koti 171/167 m.n.m.) do VS "Primošten I" (1500 m³ na koti 95/91 m.n.m.), VS Kremik (1000 m³) i dalje prema VS "Rogoznica". Lokalni cjevovod ide od VS "Jasenovac" ispod uvale Grebaštica, kroz Šparadiće ispod JTC do prekidnog okna "Bilo" (50 m³ na koti 136/134 m.n.m.) i završava u VS "Primošten II" (340 m³ na koti 54/50 m.n.m.), a koristi se za lokalnu vodoopskrbu priobalnih naselja. Mjesto Primošten ima djelomično izgrađenu kanalizacijsku mrežu. Kanalizacijska mreža je izgrađena na jugoistočnoj i dijelu sjeverne strane poluotoka, u većem dijelu starog dijela mjesta ispod magistralne ceste, te na poluotoku Raduča. Sve otpadne vode dotječu u kolektor kojim se dovode do uređaja za pročišćavanje na rtu Punta Sela, te podmorskim ispustom duljine 170 m ispuštaju u more. Objekti koji nisu obuhvaćeni postojećom kanalizacijom imaju izvedene septičke jame.

3.3.4.4. Gospodarenje otpadom

Općina Primošten je odlukom o komunalnom redu i drugim odlukama propisala obvezno korištenje komunalne usluge sakupljanja i odvoza komunalnog otpada na svom području. Organiziranim skupljanjem i odvozom komunalnog otpada su obuhvaćena sva kućanstva na području Općine, odnosno, obuhvaćeno je 100% stanovništva. Stanovništvo se educira o odvajanju otpada putem interneta, informativnih letaka i raznih oglasa koji upućuju na važnost primjene selekcije otpada. Komunalno poduzeće Bucavac d.o.o. bavi se prikupljanjem i odvozom mješovitog komunalnog otpada. Na području Općine Primošten nema odlagališta otpada. Općina Primošten na svom području osigurala je odvojeno prikupljanje papira, stakla, metala i plastike na zelenim otocima raspoređenim po lokacijama. Sustav funkcionira, ali tijekom turističke sezone suočava se s izazovima zbog ograničenih kapaciteta i nedostatne edukacije. Potrebna su dodatna ulaganja u infrastrukturu i informiranje stanovnika i posjetitelja o održivom postupanju s otpadom. Iako je vidljiv napredak, izazovi poput financijskih ograničenja i otpora dijela građana i turista i dalje su prisutni. Tržišni trendovi pokazuju porast interesa za održiva rješenja i eko-turizam, što Primoštenu otvara priliku za jačanje sustava kroz primjenu novih tehnologija i usmjerenost na ekološki prihvatljivo upravljanje otpadom kao dio atraktivne turističke ponude.

3.3.5. *Analiza prometne infrastrukture*

Prometna infrastruktura je ključna za razvoj turizma, jer omogućuje lakši pristup turističkim atrakcijama i sadržajima. Dobra prometna povezanost, uključujući ceste, biciklističke staze i javni prijevoz pomaže u privlačenju posjetitelja i potiče mobilnost unutar regije. Osim toga, razvijena prometna infrastruktura doprinosi sigurnosti i udobnosti putnika, što povećava njihovo zadovoljstvo i potiče ponovne posjete. Primoštensko područje smješteno je na razvojnom vезnom pravcu Šibenik-Split na jadranskoj razvojnoj okosnici. Prednosti položaja došli su izgradnjom jadranske magistrale (danas D-8) čime je područje povezano s

Šibenikom i Splitom. Upravo njegov položaj omogućuje viši standard stanovanja i veću kvalitetu turističke ponude.

Tablica 11. Analiza prometne infrastrukture

Analiza prometne infrastrukture Općine Primošten	
Opis	Općina Primošten ima dobru prometnu povezanost. Za potrebe odvijanja cestovnog prometa na području Općine Primošten određena je mreža cesta: županijske ceste (Cesta Ž 6127), državne ceste (D 8 i D 58), lokalne ceste (L 65075, L 65076 i L 65704) te nerazvrstane cestovne prometnice. Glavna prometnica je državna cesta D8 poznata kao i Jadranska magistrala što omogućuje lako povezivanje sa širim područjem Dalmacije. Pomorski promet se odvija putem morske luke otvorene za javni promet i luka posebne namjene. Najbliža zračna luka Općini Primošten je zračna luka Split koja je od Općine udaljena svega 39,6 km.

Prometna infrastruktura u Općini Primošten općenito je u dobrom stanju. Unutarnja povezanost manjih naselja mogla bi se poboljšati. Potrebno je proširiti profile i planirati nove trase prometnica u cilju poboljšanja ukupne cestovne mreže i ostvarenja bolje protočnosti i kontinuiteta prometa. Osnovni cilj razvoja cestovne mreže je rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih prometnica s adekvatnim poprečnim profilima u koje je moguće postaviti kompletnu komunalnu infrastrukturu. Također, potrebno je značajnije ulaganje u izgradnju nogostupa i pješačko-biciklističkih staza. Ipak, blizina autoceste predstavlja značajnu prednost za pristupačnost destinacije. Uz rast interesa za cikloturizam i aktivni odmor, dodatni razvoj biciklističkih staza i pješačkih ruta, u kombinaciji s boljim javnim prijevozom, može stvoriti održivu i atraktivnu turističku ponudu.

3.3.6. Analiza stanja digitalizacije

Analiza stanja digitalizacije može se definirati kao sustavni pregled i ocjena trenutnog stanja digitalizacije unutar općine Primošten, s naglaskom na dostupnost, kvalitetu i korištenje digitalnih usluga i infrastrukture te sigurnost i privatnost.

Digitalna infrastruktura na području Turističke zajednice Općine Primošten kontinuirano se razvija kako bi unaprijedila povezanost i digitalne usluge za lokalno stanovništvo i turiste.

Internet i telekomunikacije: Općina ima pristup širokopojasnom internetu, što omogućuje stanovnicima i posjetiteljima korištenje modernih digitalnih usluga. Kvalitetna internetska infrastruktura pridonosi razvoju lokalnog gospodarstva, potiče poduzetništvo te poboljšava kvalitetu života i dostupnost informacija u svim dijelovima općine.

Digitalizacija turističkih usluga- na području Općine koriste se popularne platforme kao online rezervacijski sustavi za smještaj, informacije o smještaju, znamenitostima i događanjima. Interaktivne karte i implementirani QR kodovi omogućuju brzi pristup vodičima, povijesnim podacima i gastronomskim preporukama. Digitalni vodiči i interaktivne karte omogućuju samostalno istraživanje destinacije.

Digitalizacija u Općini Primošten se sve više razvija, uz vidljive pomake, ali i prostor za daljnje unaprjeđenje. Posebnosti uključuju kontinuirano poboljšanje postojećih mreža, porast digitalne pismenosti i sve veći interes za primjenu pametnih tehnologija u turizmu, upravljanju resursima i svakodnevnom životu.

Ipak, Općina se suočava s izazovima poput neujednačene pokrivenosti signalom u ruralnim područjima, ograničenih kapaciteta pojedinih zona te potrebom za većim ulaganjima u infrastrukturu. Ključno je osigurati jednak pristup digitalnim uslugama svim građanima.

Velik potencijal leži u razvoju pametne infrastrukture i digitalnoj promociji turizma kroz virtualne ture, mobilne aplikacije i priče o destinaciji što je općina i napravila, te se na daljnjem razvijanju i unaprjeđenju istoga i dalje radi. Digitalni alati mogu dodatno osnažiti i lokalno gospodarstvo i povezati proizvođače s posjetiteljima. Daljnjim ulaganjem u digitalizaciju, Primošten može postati još modernija, pristupačnija i tehnološki naprednija destinacija, posebno privlačna mlađim i digitalno osviještenim turistima.

3.3.7. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom

Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom odnosi se na sveobuhvatno istraživanje i ocjenu koliko je turistička destinacija prilagođena osobama s različitim vrstama invaliditeta.

Općina Primošten kontinuirano ulaže napore u osiguravanje jednakih mogućnosti i pristupačnosti za sve građane i posjetitelje, uključujući osobe s invaliditetom. Kroz niz konkretnih mjera i infrastrukturnih rješenja, stvoreni su uvjeti za lakše i sigurnije kretanje te aktivno sudjelovanje u društvenom i kulturnom životu zajednice.

Pristup moru – Aqualifter

Kako bi osobama s invaliditetom omogućili samostalan, siguran i udoban ulazak u more, nabavljeno je automatizirano pomagalo "Aqualifter". Riječ je o potpuno automatiziranom sustavu koji uz minimalan napor korisniku omogućava:

- jednostavan pristup vodi,
- maksimalnu sigurnost prilikom korištenja,
- samostalnost i dostojanstven boravak na plaži.

Nabava Aqualiftera financirana je iz proračuna Općine Primošten, čime je dodatno unaprijeđena postojeća infrastruktura, poput rampe za ulazak u more.

Sanitarni čvor za osobe s invaliditetom

Na ključnim lokacijama osigurani su pristupačni sanitarni čvorovi prilagođeni osobama s invaliditetom, koji omogućuju nesmetano korištenje i boravak u javnim prostorima.

Parkirna mjesta

Na više lokacija unutar općine osigurana su označena parkirna mjesta za osobe s invaliditetom, čime se olakšava pristup svim sadržajima, posebno u turističkoj sezoni.

Pristup kulturnim i povijesnim lokacijama

Općina je osigurala pristupačnost osobama s invaliditetom do svih važnih znamenitosti i lokacija, uključujući:

- Spomenik težaku,
- Primoštenski ribar,
- Ribar s osti,
- Vidikovac Gospe od Loreta,
- Ruža vjetrova,
- Trg Rudina,
- Crkva svetog Roka.

Posebno treba istaknuti kako je do crkve svetog Roka omogućen dolazak mini električnim vozilom, koje je u službi Općine Primošten, s ciljem pružanja pomoći osobama s poteškoćama u kretanju.

Općina Primošten nastavlja s razvojem infrastrukture i projekata koji promiču pristupačnost, jednakost i inkluzivnost. Na ovaj način, svim osobama – bez obzira na njihove fizičke mogućnosti – omogućuje se aktivno sudjelovanje u društvu, uživanje u prirodnim ljepotama i kulturno-povijesnoj baštini Primoštena.

3.3.8. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji

Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji obuhvaća procjenu kako su usluge organizirane, koliko su dostupne stanovnicima i turistima, te koliko zadovoljavaju njihove potrebe.

Tablica 12. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u Općini Primošten

Organiziranost i dostupnost usluga u destinaciji		
Opis	Općinska uprava	Općinska uprava Primošten pruža administrativne usluge i podršku stanovnicima, uključujući vođenje lokalnih poslova, izdavanje dozvola i potvrda, upravljanje prostornim planiranjem te koordinaciju razvoja lokalne infrastrukture. Nalazi se na adresi Sv. Josipa 7, 22202 Primošten.
	Dom zdravlja	Na području Općine Primošten postoji ambulanta opće medicine Primošten koja se nalazi na adresi Kamenarska 2E, 22202, Primošten. Pruža osnovne zdravstvene usluge, uključujući hitnu medicinsku pomoć, obiteljsku medicinu, stomatološke usluge te patronažnu zdravstvenu zaštitu.
	Ljekarna	Ljekarna u Primoštenu opskrbljuju stanovnike i posjetitelje lijekovima, pruža ključne zdravstvene usluge za lokalno stanovništvo i posjetitelje, osobito u turističkoj sezoni. Nalazi se na adresi: Ul. Grgura Ninskog 22, 22202, Primošten
	Vrtići i osnovna škola/ knjižnica	Općina Primošten ima 2 vrtića i osnovnu školu koji su od izuzetne važnosti za obitelji s djecom. Dječji vrtić „Bosiljak“ nalazi se na adresi Ul. Svetog Josipa 7, 22202, Primošten dok se Dječji vrtić Brat Sunce nalazi na adresi Svetog Josipa 5. Osnovna škola Primošten nalazi se na adresi Splitska 14, 22 202 Primošten. Narodna knjižnica i čitaonica „Dr. Ante Starčević 1912.“ nalazi se na adresi Sv. Josipa 7, 22202 Primošten.
	Policija	Policijska postaja Šibenik s ispostavom Primošten. Policijska postaja osigurava sigurnost građana i turista, uključujući prevenciju kriminala i prometni nadzor.
	Vatrogasna služba	Na području Općine Primošten djeluje Dobrovoljno vatrogasno društvo Primošten.
	Civilna zaštita	Civilna zaštita Općine Primošten dio je sustava zaštite i spašavanja na području Republike Hrvatske. Organizirana je radi zaštite ljudi, imovine i okoliša od prirodnih nepogoda, tehničko-tehnoloških nesreća i drugih izvanrednih situacija.
	Turističke agencije	Turističke agencije pružaju raznovrsne usluge koje putnicima olakšavaju planiranje i realizaciju putovanja. Njihova osnovna djelatnost obuhvaća organizaciju turističkih aranžmana, koji mogu biti individualni ili grupni, domaći ili inozemni. Osim toga, agencije nude usluge rezervacije smještaja u hotelu ili privatnim apartmanima. Turističke agencije u Općini Primošten: ▪ Turistička agencija Adriagate ▪ Turistička agencija Nik ▪ Turistička agencija Primosten Finest ▪ Turistička agencija Dalmatinka ▪ Turistička agencija Laguna ▪ Turistička agencija Calista

		▪ Turistička agencija Discover Dalmatia
	Turistički informativni centar	Turistička zajednica Primošten je turistički informativni centar, koji nudi gostima detaljne turističke informacije, besplatne brošure i karte te promotivne kataloge. Tijekom turističke sezone otvoreno je svaki dan i svi gosti se pozivaju da posjete i pitaju što god ih zanima o Primoštenu i okolici. Nalazi se na adresi Trg biskupa Josipa Arnerića 2.
	Poštanski ured	Nalazi se na adresi Trg S. Radića 9. Pruža poštanske usluge poput slanje/primanje pošiljaka i pisama, uplata računa i osnovne financijske usluge koje pošta pruža, informacije o praćenju pošiljki, paketima i sl.

Općina Primošten nudi raznolike usluge koje su dobro organizirane i lako dostupne, što pridonosi zadovoljstvu posjetitelja i potiče daljnji razvoj turizma na ovom području. Predstavlja jedinstvenu destinaciju koja objedinjuje lokalnu kulturu, aktivni turizam i održivost, pružajući posjetiteljima autentično iskustvo u prekrasnom okruženju.

Promjene u organizaciji i dostupnosti usluga u Općini Primošten uključuju poboljšanje digitalizacije te potrebu za poboljšanjem pristupačnosti. Glavni izazovi odnose se na prilagodbu infrastrukture, održivost i konkurentnost.

3.3.9. *Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala*

Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala je proces koji uključuje procjenu trenutne situacije u pogledu ljudskih resursa u određenom području, organizaciji ili zajednici. Cilj analize je identificirati postojeće prednosti i slabosti ljudskih potencijala te prepoznati specifične potrebe koje treba zadovoljiti kako bi se poboljšala učinkovitost, razvoj i održivost.

Općina Primošten suočava se s izazovima kao što su sezonalnost, manjak stručnog kadra, nedostatak parkirnih kapaciteta tijekom turističke sezone, potreba za još jačom promocijom te dodatna ulaganja u infrastrukturu. Unatoč tome, Općina aktivno poduzima korake kako bi odgovorila na ove probleme. Zahvaljujući snažnom turističkom sektoru i rastu smještajnih kapaciteta, Primošten ima značajan razvojni potencijal, što otvara mogućnosti za nova zaposlenja u ugostiteljstvu, smještaju i povezanim djelatnostima. Ipak, veliki dio tih radnih mjesta ostaje vezan uz sezonski karakter turizma, što predstavlja jedan od ključnih izazova lokalnog tržišta rada.

3.3.10. *Analiza komunikacijskih aktivnosti*

Analiza komunikacijskih aktivnosti Turističke zajednice usmjerena je na ocjenu učinkovitosti marketinških kampanja, promotivnih materijala i digitalnih kanala u privlačenju turista. Prati se razina angažmana posjetitelja, uspjeh promotivnih događanja i učinak aktivnosti na društvenim mrežama. Na temelju rezultata identificiraju se mogućnosti za poboljšanje komunikacijske strategije, jačanje prepoznatljivosti destinacije i unaprjeđenje cjelokupnog korisničkog iskustva.

Tablica 13. Analiza komunikacijskih aktivnosti

Analiza komunikacijskih aktivnosti	
Opis	Ključne aktivnosti u komunikaciji u TZO Primošten su:
	• Promocija putem digitalnih kanala - vođenje službene web stranice koja pruža informacije o turističkim atrakcijama, smještaju, događanjima i lokalnim proizvodima. • Aktivnosti na društvenim mrežama (<i>Facebook, Instagram, TikTok</i>) s ciljem promoviranja ljepota regije, specijaliteta i turističkih usluga. • Organizacija i promocija događanja - organizacija lokalnih manifestacija i sajмова koji promoviraju kulturnu baštinu, gastronomiju i tradicijske običaje. • Tiskani i digitalni promotivni materijali - izrada brošura, plakata, vodiča i drugih promotivnih materijala koji informiraju turiste o destinaciji. • Sudjelovanje na turističkim sajmovima.

Kvaliteta komunikacijskih aktivnosti Općine Primošten ogleda se u jasno izraženoj usmjerenosti na lokalnu zajednicu, transparentnosti rada i otvorenosti prema građanima. Općina redovito objavljuje relevantne informacije putem službene web stranice, koja je pregledna, ažurirana i dostupna svim korisnicima, čime se osigurava pravovremeno informiranje javnosti o projektima, odlukama i aktivnostima lokalne uprave. Posebno se ističe aktivnost na društvenim mrežama, gdje Općina uspješno koristi digitalne alate za promociju lokalnih događanja, kulturnih manifestacija, turističkih atrakcija i razvojnih inicijativa.

Posebnost Općine Primošten leži u snažnom identitetu vezanom uz bogatu prirodnu, kulturnu baštinu i održivi razvoj, što pruža odličnu osnovu za diferenciranu komunikacijsku strategiju. Međutim, te vrijednosti potrebno je u potpunosti iskoristiti u brendiranju i promociji Općine.

Promjene i izazovi uključuju potrebu za dodatnom modernizacijom digitalne komunikacije, bolju koordinaciju između lokalnih aktera (općine, turističke zajednice, poduzetnika), kao i za stvaranjem dosljednog i prepoznatljivog identiteta Primoštena na regionalnoj i nacionalnoj razini.

Tržišni potencijali leže u pozicioniranju Općine Primošten kao destinacije pogodne za posjetitelje koji traže aktivni odmor ali i za obiteljski turizam, uz korištenje suvremenih alata komunikacije – digitalnog marketinga, storytellinga, videa, suradnje s influencerima i stvaranja autentičnog sadržaja koji gradi emocionalnu vezu s publikom. S ciljem jačanja vidljivosti i prepoznatljivosti, ključni su strateški pristup, ulaganje u kapacitete i profesionalizacija komunikacije.

Turistička zajednica Općine Primošten bilježi sljedeće brojke na društvenim mrežama:

3.3.11. Analiza konkurencije

Analiza konkurencije je proces prikupljanja i evaluacije informacija o konkurentnim destinacijama kako bi se razumjele njihove prednosti, slabosti, strategije i tržišni položaj. Pomaže organizacijama da identificiraju prilike i prijetnje na tržištu, prilagode svoje strategije te donesu informirane odluke s ciljem postizanja konkurentske prednosti.

Općina Primošten ima specifičnu konkurenciju, koja obuhvaća i destinacije sličnih turističkih proizvoda (direktna konkurencija) te destinacije koje nude drugačiji tip turizma, ali su geografski blizu (indirektna konkurencija).

Tribunj se ističe kao direktna konkurencija jer nudi autentični doživljaj i prirodne ljepote. Posebnost Tribunja je upravo njegov geografski položaj i podijeljenost na urbani kopneni dio i poluotočnu povijesnu jezgru. Autentičnu sliku zbijenih kuća i uskih uličica odlično upotpunjuje predivni pogled na dva otoka tribunjskog arhipelaga – Lukovnjak i Logorun. Zaleđe Tribunja, ispresijecano uređenim poljskim i biciklističkim putovima koji prolaze kroz tipične dalmatinske nasade vinove loze i maslina te vode do nekoliko vidikovaca na brdu Križine upotpunjuje sliku Tribunja. Tribunj je destinacija koja nudi pregršt mogućnosti aktivnog odmora ljubiteljima prirode, avanturistima i rekreativcima. Priroda i čovjek učinili su ovu destinaciju ugodnom za odmor.

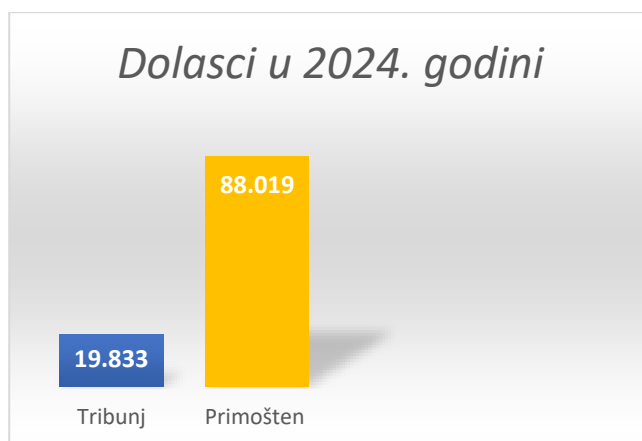
Rogoznica predstavlja indirektnu konkurenciju. Nudi mješavinu mediteranske atmosfere, prirodnih ljepota i marine visokog ranga, te je također odličan izbor za odmor. Proteže se uzduž 50 km obale. Rado je posjećuju i nautičari jer je poznata kao jedna od najljepših i najsigurnijih luka na Jadranu.

Tablica 14. Analiza direktne konkurencije

Direktna konkurencija			
Opis	Tribunj je usmjeren na sličan profil posjetitelja kao i Općina Primošten -parovi, obitelji i gosti koji traže mir, prirodu, skrivene plaže i uvale ali i mogućnost aktivnog turizma te čisto more. Oba mjesta imaju snažnu povezanost s morem i prirodom, njeguju dalmatinsku kulturu i običaje, oslanjaju se na turizam kao glavni izvor prihoda te imaju bogatu povijest i tradiciju.		
Benchmarking (direktna konkurencija)			
	Broj turističkih dolazaka	Cijene smještaja i turističkih paketa	Kvaliteta smještaja i ugostiteljskih objekata
Tribunj	19.833	Apartmani (95 € po noćenju, prosječna cijena ovisno o kapacitetu, sadržajima i veličini) Kuće za odmor s bazenom (250 € po noćenju, prosječna cijena ovisno o kapacitetu, sadržajima i veličini)	Kvalitetan smještaj i ugostiteljske usluge, s naglaskom na autentičnost, udobnost i gostoljubivost.
Općina Primošten	88.019	Apartmani (130 € po noćenju, prosječna cijena ovisno o kapacitetu, sadržajima i veličini) Kuće za odmor s bazenom (500 € po noćenju, prosječna cijena ovisno o kapacitetu, sadržajima i veličini)	Gostoljubivost domaćina, privlačna destinacija za sve vrste posjetitelja, oni koji traže autentično iskustvo, aktivni turizam ili mirni odmor. Nudi kvalitetan smještaj.

Općina Primošten i Tribunj smješteni su u Šibensko-kninskoj županiji. Ove dvije destinacije poznate su po bogatoj povijesti i kulturnim naslijeđem te prirodnim ljepotama. Predstavljaju dvije slične, ali u nijansama različite destinacije koje ciljaju na sličan profil posjetitelja – goste koji traže autentičnost, prirodu i lokalne doživljaje ali i iskustvo aktivnog odmora. Oba mjesta nude bogatstvo kulturnih i prirodnih atrakcija, idealna za ljubitelje povijesti, prirode i mediteranskog načina života. Zbog geografske blizine, sličnog krajolika, turističke ponude i bogate povijesti Tribunj se smatra direktnom konkurencijom Općini Primošten.

Grafikon 3. Dolasci u 2024. godini Primošten-Tribunj

Tribunj se ističe kao destinacija s jakim vizualnim identitetom-smješten u Šibensko-kninskoj županiji pored Vodica od kojih je udaljen 3 km, a od Šibenika je udaljen 18 km. Tribunj zbog svog geografskog položaja predstavlja savršeno polazište za posjet brojnim hrvatskim turističkim atrakcijama i odredištima. Ovo šarmantno i mirno mjesto je jedno od ljetovališta najpogodnijih za obiteljski odmor. Ponuda Tribunja je tiha, ali dojmljiva. Glavni izazovi Tribunja su izražena sezonalnost, očuvanje autentičnosti, estetskog i vizualnog aspekta mjesta jer s razvojem turizma raste i pritisak na izgradnju i modernizaciju, što može narušiti autentični dalmatinski izgled ovoga mjesta, sve starije stanovništvo te odlazak mlađe populacije.

S druge strane, Primošten ima jedinstvenu priliku za diferencijaciju kroz svoju prepoznatljivost jer nudi autentično dalmatinsko iskustvo, mir i prirodnu ljepotu, pogodnost za obiteljski odmor ali i sve veću usmjerenost na aktivni turizam i cjelogodišnje održavanje brojnih manifestacija. Idealna je destinacija za sve vrste turista jer nudi brojne različite mogućnosti za odmor i kvalitetno provođenje vremena, a nalazi se blizu većih središta. Uključenost lokalnog stanovništva kao i posjetitelja u razne kulturne i društvene manifestacije, brojne mogućnosti aktivnog turizma, bogata povijest poluotoka Primošten, predivne plaže i kristalno čisto more kao i blizina nacionalnih parkova su posebnosti koje Općinu Primošten izdvajaju od Tribunja i ostalih sličnih destinacija. Ulaganjima u infrastrukturu i još veću promociju, Primošten ima sve uvjete da postane konkurentan mediteranski biser na ovome području. No, i Primošten dijeli slične izazove: demografski pad, sezonalnost, manjak stručnog kadra, nedostatak parkirnih kapaciteta i potrebu za još jačom promocijom.

Iako se natječu za slične goste i resurse, Općina Primošten i Tribunj mogu dugoročno imati koristi od jasnog pozicioniranja i strateške specijalizacije. Tribunj kao destinacija za mirniji obiteljski odmor s jakim vizualnim identitetom, uređenosti i bogatim prirodnim ljepotama, a Primošten kao popularnije turističko mjesto koje nudi autentično dalmatinsko iskustvo, bogatu povijest i mnoge prirodne ljepote i plaže spojene sa mogućnosti provođenja aktivnog turizma, istraživanja prirode te s dodatnim potencijalom za još bolji razvoj održivog, tematskog turizma.

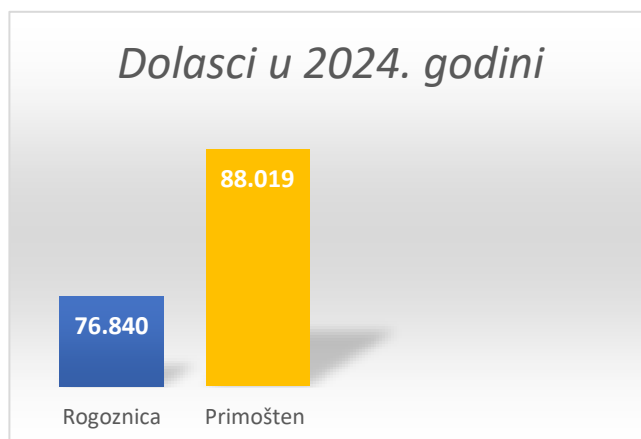
Tablica 15. Analiza indirektne konkurencije

Indirektna konkurencija			
Opis	U Rogoznici najpoznatija prirodna atrakcija je Zmajevo oko, jedinstveno jezero koje svojom ljepotom uvijek iznova očarava posjetitelje. Rt Punta Planka je najistureniji dio istočne obale Jadranskog mora koji zemljopisno i klimatski dijeli Jadran na sjeverni i južni. Čudljivo vrijeme Punte Planka stvara gigantski prirodni spektakl koji privlači brojne zaljubljenike u vrijeme i meteorologiju, fotografije i sve one koji vole gledati lomljenje valova o kopno.		
Benchmarking (indirektna konkurencija)			
	Broj turističkih dolazaka	Cijene smještaja i turističkih paketa	Kvaliteta smještaja i ugostiteljskih objekata
Rogoznica	76.840	Apartmani (100 € po noćenju, prosječna cijena ovisno o kapacitetu, sadržajima i veličini) Kuće za odmor s bazenom (350 € po noćenju, prosječna cijena ovisno o kapacitetu, sadržajima i veličini)	Rogoznica nudi kvalitetan smještaj i ugostiteljske usluge, zadovoljavajući potrebe različitih skupina posjetitelja.
Općina Primošten	88.019	Apartmani (130 € po noćenju, prosječna cijena ovisno o kapacitetu, sadržajima i veličini) Kuće za odmor s bazenom (500 € po noćenju, prosječna cijena ovisno o kapacitetu, sadržajima i veličini)	Gostoljubivost domaćina, privlačna destinacija za sve vrste posjetitelja, oni koji traže autentično iskustvo, aktivni turizam ili mirni odmor. Nudi kvalitetan smještaj.

Rogoznica kao turistička destinacija se proteže uzduž 50 km obale, te je idealno mjesto za odmor s obitelji i prijateljima. Rado ga posjećuju i nautičari jer je poznat kao jedna od najljepših i najsigurnijih luka na Jadranu. Plaže su u Rogoznici šljunčane, a ima i ponešto stijena. Svako naselje nudi skrovišta kupališta u brojnim malim uvalama. Iako Primošten ne ulazi u direktnu tržišnu konkurenciju s Rogoznicom, ipak djeluje kao indirektni konkurent. U usporedbi s Rogoznicom, Primošten se ističe kao razvijenija i sadržajnija turistička destinacija. Iako su oba mjesta smještena u srcu Dalmacije i nude autentičan mediteranski ugođaj, Primošten ima bogatiju turističku infrastrukturu, raznovrsniju ponudu i prepoznatljiviji imidž na međunarodnom tržištu. Njegove šljunčane plaže, poput poznate plaže Raduča, redovito se svrstavaju među najljepše na Jadranu. U Primoštenu je ponuda smještaja raznovrsnija, a gastronomska i zabavna scena znatno je bogatija – brojni restorani, konobe i ljetni eventi daju mjestu živost koju Rogoznica, iako mirnija i idealna za obiteljski ili nautički odmor, ne može u

potpunosti pratiti. Ukratko, Primošten je destinacija koja spaja tradiciju, kulturu i suvremeni turizam, dok Rogoznica ostaje privlačna onima koji traže tiši i opušteniji oblik odmora.

Grafikon 4. Dolasci u 2024. godini Primošten-Rogoznica

U tom kontekstu, Općina Primošten nastupa s potpuno drugačijim pristupom – nudi bogatiju ponudu, plaže, smještaj, prostor i autentičnost, a s druge strane i zabavne te kulturne manifestacije tokom cijele godine kao i mogućnosti rekreacije i aktivnog turizma. Glavna prednost Primoštena leži u sadržajima koji se ne temelje na klasičnom turizmu, već na posebnostima poput raznolike morske obale – od pješčanih i šljunčanih plaža do skrivenih uvala i povezanosti s lokalnom zajednicom. Primošten ima potencijal za još bolji razvoj tematskog i aktivnog turizma – što mu omogućuje da se istakne u moru sličnih destinacija.

S obzirom na suvremene tržišne trendove, Primošten ima realnu priliku iskoristiti sve veću potražnju za održivim i sadržajno bogatim odredištima. Sve više putnika traži iskustva koja uključuju prirodu, znanje, lokalnu hranu i osobniji kontakt s destinacijom, rekreaciju, istraživanje prirodnih ljepota i aktivni turizam. U tom smislu, Primošten ne treba konkurirati Rogoznici – već ju može dopuniti u smislu da Rogoznica posluži kao alternativa u slučaju ispunjenih smještajnih kapaciteta za vrijeme turističke sezone ili kao destinacija za profile turista koji traže mirnije mjesto.

Ulaganjem u prepoznatljiv identitet, još veću promociju i razvoj ciljanih sadržaja, Primošten može izgraditi još bolju poziciju na tržištu i postati još popularnija i poželjnija destinacija za skupine posjetitelja koje traže više od standardnog odmora.

3.4. *Izvješće o provedenoj analizi stanja*

Izvješće o provedbi analize stanja destinacije prikazuje trenutnu situaciju i potencijale turističke destinacije na temelju različitih aspekata kao što su tržišne prilike, resursi, konkurentnost, održivost i potrebe turista. Cilj ovog izvješća je pružiti sveobuhvatan uvid u destinaciju kako bi se razumjele njene prednosti i nedostaci te osmislili strateški koraci za unapređenje i održivi razvoj turizma.

Općina Primošten smjestila se na primorskom dijelu Šibensko-kninske županije između Šibenika i Splita. Prostire se na površini od 58,5 km², a obuhvaća šest (6) naselja: Primošten, Kruševo, Primošten Burnji, Široke, Vadalj i Vezac u sklopu kojih su mjesta: Supljak, Prhovo, Draga, Krčulj, Donji i Gornji Vezac, Dolac, Stavor, Kalina, Tribešić, Milišine Ložnice i Bilo. Geografski položaj Primoštena te prirodne karakteristike obalnog pojasa od velikog su značaja. Općinu krase prekrasna obala bogata prirodnim plažama i uvalama pogodnim za kupanje ili jednostavno za odmor u tišini. Geografski položaj učinio je da Primošten bude sa svih strana obgrljen predivnim plažama uz kristalno čisto more.

Turistički razvoj Općine Primošten temelji se na očuvanju autentičnosti lokalnog identiteta i tradicijskog krajolika, vinograda i maslinika. Kulturno-povijesna baština (stari grad, crkva, uske ulice) daju Primoštenu dodatnu privlačnost.

Među najznačajnijim kulturnim atrakcijama su Crkva sv. Juraj, Crkva sv. Roka, Vidikovac Gospe od Loreta, Kip Gospe od Loreta, Vinograd Bucavac (nepokretno kulturno dobro), Trg Rudina i Ruža vjetrova.

Kad je riječ o ugostiteljskoj ponudi, Općina Primošten nudi bogat i kvalitetan izbor restorana i konoba. Bogata primoštenska gastronomija temelji se na mediteranskim jelima, osobito svježoj ribi, plodovima mora te maslinovom ulju.

Općina Primošten raspolaže stabilnom energetsom infrastrukturom. Kada je riječ o vodoopskrbi i odvodnji Naselje Primošten opskrbljuje se vodom iz dva cjevovoda. Područje obuhvata Plana nema izgrađenu mrežu odvodnje otpadnih voda već se za dispoziciju otpadnih voda koriste septičke jame što nameće prioritarno rješenje sustava odvodnje otpadnih i oborinskih voda kao dijela cjelovitog sustava Općine Primošten.

Telekomunikacijska infrastruktura u Općini Primošten obuhvaća fiksnu telefoniju, mobilne mreže i internetske usluge. Područje ima dobru pokrivenost mobilnim mrežama, što omogućuje stabilan pristup internetu putem mobilnih uređaja. Dostupan je besplatan Wi-Fi na javnim lokacijama i ustanovama čime se poboljšava pristup internetu za stanovnike i turiste. Kvaliteta mreže stalno se unapređuje, s posebnim naglaskom na modernizaciju postojeće infrastrukture.

Organiziranim skupljanjem i odvozom komunalnog otpada su obuhvaćena sva kućanstva na području Općine. Stanovništvo se educira o odvajanju otpada putem interneta, informativnih letaka i raznih oglasa koji upućuju na važnost primjene selekcije otpada. Na području Općine Primošten nema odlagališta otpada. Općina Primošten na svom području osigurala je odvojeno prikupljanje papira, stakla, metala i plastike na zelenim otocima raspoređenim po lokacijama.

Tijekom turističke sezone Općina se suočava s izazovima zbog povećane količine otpada. Potrebna su dodatna ulaganja u infrastrukturu te bolja informiranost stanovnika i posjetitelja o održivom gospodarenju otpadom.

Prometna povezanost na području Općine Primošten općenito je zadovoljavajuća. Primoštensko područje smješteno je na razvojnom veznom pravcu Šibenik-Split na jadranskoj razvojnoj okosnici. Prednosti položaja došli su izgradnjom jadranske magistrale (danas D-8) čime je područje povezano s Šibenikom i Splitom. Upravo njegov položaj, kao izdvojen visokovrijedan prostor, uz veliku kvalitetu blizine Primoštena i Šibenika, omogućuje viši standard stanovanja i veću kvalitetu turističke ponude.

Infrastruktura u Primoštenu je u zadovoljavajućoj mjeri prilagođena osobama s invaliditetom. Općina Primošten kontinuirano ulaže napore u osiguravanje jednakih mogućnosti i pristupačnosti za sve građane i posjetitelje, uključujući osobe s invaliditetom. Kroz niz konkretnih mjera i infrastrukturnih rješenja, stvoreni su uvjeti za lakše i sigurnije kretanje te aktivno sudjelovanje u društvenom i kulturnom životu zajednice. Općina i dalje aktivno nastavlja s razvojem infrastrukture i projekata koji promiču pristupačnost, jednakost i inkluzivnost.

Općina Primošten ima 2 vrtića i osnovnu školu. U Dječjem vrtiću Bosiljak je dostupan Redoviti cjelodnevni 10 satni program za djecu rane dobi (od navršene 1. godine do 3. godine života), Redoviti cjelodnevni 10 satni program za djecu vrtićke dobi (od navršene 3. godine do polaska u školu) te Redoviti produljeni smjenski program i program od 550 sati za djecu u predškolskoj godini. Osnovna škola Primošten nalazi se na adresi Splitska 14, 22202 Primošten. Dječji vrtić Brat Sunce je katolički vrtić čiji je osnivač Družba sestara franjevki od Bezgrješne, Šibenik, Majke Klare Žižić 6, gdje je i sjedište vrtića. Dječji vrtić Brat Sunce podružnica Primošten nalazi se na adresi Sv. Josipa 5 u Primoštenu. Djelatnost Dječjeg vrtića je predškolski odgoj i obrazovanje te skrb o djeci rane i predškolske dobi od treće godine života do polaska u osnovnu školu, koja se ostvaruje na temelju odobrenih programa. Ljekarna u Primoštenu opskrbljuje stanovnike i posjetitelje lijekovima, pruža ključne zdravstvene usluge za lokalno stanovništvo i posjetitelje, osobito u turističkoj sezoni. Nalazi se na adresi Ul. Grgura Ninskog 22, 22202, Primošten.

Turistička zajednica Općine Primošten za potrebe promocije koristi službenu web stranicu Turističke zajednice općine Primošten, Facebook stranicu, Instagram profil i TikTok profil kao dodatni kanal komunikacije i promocije.

U analizu konkurencije uključene su relevantne destinacije. Na temelju dostupnih resursa i pokazatelja turističkog prometa, Tribunj je definiran kao izravna konkurencija, dok Rogoznica predstavlja neizravnu konkurenciju.

Realizacijom projekata važnih za lokalno stanovništvo i posjetitelje potiče se održivi razvoj destinacije te se poboljšavaju životni uvjeti i cjelokupno turističko iskustvo.

Unatoč izazovima, Općina Primošten raspolaže resursima s velikim razvojnim potencijalom. Ključni prioriteti su dodatna infrastrukturna ulaganja, uključivanje zajednice, zapošljavanje

mladih, udruživanje lokalnih OPG-ova te strateški marketing za povećanje konkurentnosti i kvalitetniji život lokalnog stanovništva.

4. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA

Turistički proizvodi destinacije su kombinacija svih usluga, doživljaja, atrakcija i aktivnosti koje određena turistička destinacija nudi posjetiteljima. Ovi proizvodi čine ukupnu ponudu koja privlači turiste i zadovoljava njihove potrebe tijekom boravka. Svaka destinacija može razviti specifične turističke proizvode temeljene na svojim prirodnim, kulturnim i povijesnim resursima, uz infrastrukturu i dodatne sadržaje.

Analiza turističkih proizvoda destinacije obuhvaća nekoliko elemenata:

1. Proizvodi i usluge (smještaj, gastronomija, aktivni i kulturni turizam)
2. Resursi i atrakcije
3. Javna turistička infrastruktura

Općina Primošten bogata je autentičnim prirodnim ljepotama, kulturno-povijesnom baštinom te gastronomskom i eno ponudom. Poseban potencijal leži u razvoju održivog turizma, uključujući outdoor aktivnosti (biciklizam, planinarenje, ronjenje), te eno-gastro turizam kroz promociju lokalnih OPG-ova i tradicionalnih proizvoda.

MARKETINŠKA STRATEGIJA

- ✓ *Digitalne platforme,*
- ✓ *Storytelling o autohtonim iskustvima,*
- ✓ *Ciljano oglašavanje prema ljubiteljima prirode, aktivnog odmora i kulturnog turizma.*

4.1. Razvojni potencijal proizvoda i usluga

SMJEŠTAJ

Slika 10. Hotel Zora

Izvor: Web stranica

Hotel Zora- nalazi se 500 m od centra Primoštena i 50 m od mora. Službena klasifikacija hotela je 3*. Broj soba: 324 (287 dvokrevetnih soba, 30 obiteljskih soba, 7 apartmana), a kategorije soba su: Comfort (***) i Premier Club (****). Broj zgrada: 9 te ima 3 kata koji su međusobno povezani liftovima.

Razvojni potencijal:

❖ Hotel Zora u Primoštenu raspolaže značajnim razvojnim potencijalom zahvaljujući iznimno atraktivnoj lokaciji uz more, bogatoj ponudi hotelskih sadržaja te raznovrsnim aktivnostima koje nudi gostima. Šljunčana plaža smještena je svega 50 metara od hotela, a dodatnu prednost predstavlja sve veći turistički interes za ovu regiju. Uzimajući u obzir kontinuirani porast broja dolazaka turista u destinaciju, hotel ima priliku dodatno unaprijediti i proširiti svoju ponudu, uz veća ulaganja u kvalitetu usluga i sadržaja, čime bi postao još konkurentniji na turističkom tržištu.

Kamp Adriatic- Smješten uz kristalno čisto more i miris borova, kamp Adriatic spaja prirodu, udobnost i autentičnu dalmatinsku atmosferu. Nalazi se u neposrednoj blizini turističkog bisera Primoštena (2,5 km) i 25 km južno od Šibenika, na najljepšem dijelu jadranske obale. Zbog svog atraktivnog položaja i raznolike prirode, pruža svim ljubiteljima kampiranja ugodan i nezaboravan boravak. Okolica kampa ima izvrsne uvjete za pješačenje, planinarenje, biciklizam i ronjenje s bocom. Plaža kampa duga je 1 km, zanimljiva je radi svoje raznolikosti, šljunčani dio je pogodan za djecu, jedan dio je šljunčan u kombinaciji sa blagim stijenama, a drugi dio je u potpunosti stjenovit, idealan za sunčanje u osami i ronjenje. U kampu se nalaze i dvije plaže za pse.

Razvojni potencijal:

- ❖ Okolica nudi uvjete za pješačenje, planinarenje, biciklizam te ronjenje.
- ❖ Označene tematske staze (primjerice botaničke ili foto-rute) mogu dodatno doprinijeti razvoju i popularnosti kao i organizirane biciklističke ture i e-bike najam, dodatni razvoj biciklizma i trail-a. Mogućnosti outdoor vikend paketa (ronjenje+ kampiranje + lokalna gastronomija).

Slika 11. Adriatic autocamp

Izvor: Web stranica

Privatni smještaj- Primošten također nudi i veliki izbor privatnih smještaja sa raznolikom ponudom za sve vrste posjetitelja. Privatne kuće čine većinu turističkog smještaja u Primoštenu. Osim jednostavnih soba, studija i apartmana, u posljednje vrijeme postoje i luksuzne kuće za odmor s bazenima i pratećim sadržajima.

Razvojni potencijal:

❖ Veliki broj obitelji traži sigurnost i komfor- “family friendly” apartmani (igrališta, oprema za djecu, zatvorene terase), obiteljske kuće s više odvojenih jedinica, mini animacijski sadržaji u sklopu dvorišta. Trend potražnje za vilama s privatnošću i bazenom je u porastu.

GASTRONOMIJA

Gastronomija područja Općine Primošten - odražava bogatu dalmatinsku tradiciju kroz raznovrsnu ponudu lokalnih specijaliteta koji se temelje na mediteranskim jelima, osobito svježoj ribi, plodovima mora, maslinovom ulju i lokalnom povrću. Tradicija lova ribe seže duboko u prošlost pa je i danas svježe ulovljena riba pripremljena na različite načine neizostavna u svim jelovnicima. Eno gastronomija u Primoštenu je ponosna na svoj babiće, vrhunsko vino prepoznatljivo u svijetu. Babiće je autohtona sorta crnog grožđa, a vino crno, suho, tamne rubin boje, ugodnog mirisa i voćne arome. Posjetitelji u vinarijama mogu degustirati i druga vrhunska vina i upoznati se s bogatom tradicijom vinogradarstva ovog dalmatinskog kraja.

Razvojni potencijal:

- ❖ Gastronomija Općine Primošten ima velik potencijal kroz promociju autohtonih specijaliteta, dodatni razvoj gastro-manifestacija i povezivanje s lokalnim OPG-ovima,
- ❖ Dodatna ulaganja u restoransku ponudu i eno-gastronomске ture mogu dodatno povećati prepoznatljivost i privući više turista.

BICIKLISTIČKE RUTE, PLANINARSKE STAZE I ŠETNICE

Općina Primošten nudi odlične uvjete za biciklističke aktivnosti i aktivni odmor zahvaljujući raznolikom krajoliku – od obale i uvala do šumovitih predjela i kulturno-povijesnih lokaliteta. Aktivni turizam u Primošten sve je popularniji, osobito u segmentu biciklizma i trail-a. Ovo područje nudi raznolike rute koje prolaze kroz slikovite vinograde, uz obalu i kroz zaleđe, pružajući jedinstven spoj prirodnih ljepota i kulturne baštine. Biciklisti mogu uživati u blagim mediteranskim klimatskim uvjetima te istraživati skrivene uvale, što Primošten čini idealnom destinacijom za sve ljubitelje biciklizma.

BICIKLISTIČKE RUTE

- Staza 105 Gaj / Primošten-Rudina (11,0 km)
- Staza 101 Putevima kamene čipke/ Primošten (19,1 km)
- Staza 108 Jelinjak / Primošten – Rudina (22,5 km)
- Staza 106 Dalmatinka / Primošten – Fontana (24,3 km)
- Staza 104 Bunari / Primošten – Rudina (35,0 km)
- Staza 103 10 Sela / Primošten – Rudina (23,8 km)
- Staza 107 Vjetrenjače / Primošten – Fontana (42,1 km)
- Staza 109 Široki putevi / Primošten – Rudina (26,4 km)

PLANINARSKJE STAZE

- Petlja Stara gradska vrata Primoštena – luka Primošten iz Primoštena (2.41 km)
Lagana planinarska staza . Izvrsno za sve razine kondicije. Lako dostupne staze. Pogodno za sve razine vještina.
- Kamp uz more – Pogled na Jadransko more s Grebaštice (6,66 km) Lagana planinarska staza . Izvrsno za sve razine kondicije. Lako dostupne staze. Pogodno za sve razine vještina.
- Pogled na Primošten – Pogled na Jadransko more iz Primoštena (4,41 km) Lagana planinarska staza . Izvrsno za sve razine kondicije. Lako dostupne staze. Pogodno za sve razine vještina.
- Pogled na petlju Marina – Marina Kremik iz Primoštena (4.26 km) Lagana planinarska staza . Izvrsno za sve razine kondicije. Lako dostupne staze. Pogodno za sve razine vještina.
- Od autokampa Adriatic do Grebena (Peak Hill) (5,69 km) Lagana planinarska staza . Izvrsno za sve razine kondicije. Lako dostupne staze. Pogodno za sve razine vještina.

Kroz Općinu Primošten prolazi i ruta Camino Croatia (dio Camina Šibenik)

ŠETNICE

- *Staza 103 Gospa od Loreta/Primošten - Vidikovac Gospa od Loreta – Primošten (6,4 km)*
- *Primošten Bilo*

Razvojni potencijal:

❖ Zahvaljujući raznolikom terenu, prirodnim ljepotama i blizini Nacionalnih parkova, destinacija posjeduje značajan razvojni potencijal. Dodatna ulaganja u infrastrukturu, označavanje staza, signalizaciju i promociju mogu dodatno privući ljubitelje aktivnog turizma.

4.2. Razvojni potencijal resursa i atrakcija

Općina Primošten ima iznimne prirodne resurse koji mogu podržati različite vrste turizma od avanturističkog do ekoturizma. Povezivanje prirodnih atrakcija s aktivnostima i modernim turističkim trendovima može povećati konkurentnost destinacije. Ključni fokus treba biti na održivom razvoju, očuvanju prirodne baštine i ponudi autentičnih iskustava.

KRUŠEVO – NAJSTARIJA ULJARA U PRIMOŠTENU

U Kruševu se nalazi najstarija uljara na području Primoštena, mjesto koje čuva bogatu tradiciju maslinarstva i proizvodnje maslinovog ulja. Posjetitelji ovdje imaju priliku upoznati se s načinom na koji se maslinovo ulje proizvodilo prije uvođenja mehanizacije – ručnim radom, uz korištenje kamenih mlinova i tradicionalnih preša. Ova uljara predstavlja vrijedan dio kulturne i povijesne baštine te svjedoči o mukotrpnom, ali iznimno cijenjenom procesu proizvodnje ulja kakav se prakticirao generacijama.

Razvojni potencijal:

- Razvoj kulturnog i baštinskog turizma – uljara kao autentičan povijesni lokalitet omogućuje posjetiteljima upoznavanje tradicije maslinarstva i proizvodnje maslinovog ulja u Primoštenu,
- Prezentacija ručne proizvodnje ulja, kamenih mlinova i tradicionalnih preša kroz vođene ture i demonstracije rada,
- Mogućnost organizacije edukativnih programa za škole, studente i posjetitelje zainteresirane za tradicijsku poljoprivredu i povijest maslinarstva.

BRATSKI DOLAC – ULJARA POLJOPRIVREDNE ZADRUGE PRIMOŠTEN JUŽNI

U Bratskom Dolcu smještena je uljara Poljoprivredne zadruge Primošten Južni, koja djeluje još od 1946. godine. Riječ je o jednoj od najvažnijih maslinarskih točaka u ovom kraju, gdje se i danas proizvode veće količine maslinovog ulja.

Posebnost ove uljare je tradicionalni način prerade uz primjenu hladnog prešanja, čime se čuva visoka kakvoća, aroma i nutritivna vrijednost ulja. Uljara u Bratskom Dolcu simbol je zajedništva, dugogodišnje tradicije i kontinuiteta maslinarske proizvodnje u Primoštenu.

Razvojni potencijal:

- Razvoj kulturnog, ruralnog i gastronomskog turizma, temeljenog na autentičnosti i dugoj maslinarskoj tradiciji,
- Uljara se može uključiti u tematske turističke rute maslinovog ulja, povezivanjem s maslinicima i okolnim ruralnim krajolikom. Time bi se dodatno valorizirala kulturna baština Primoštenskog kraja i produžila turistička sezona izvan ljetnih mjeseci,

- Razvoj autohtonog suvenirskog asortimana, poput premium pakiranja maslinovog ulja, kozmetike na bazi masline ili edukativnih publikacija, uljara bi mogla povećati vidljivost i ekonomsku održivost.

SUHOZIDNA BAŠTINA PRIMOŠTENA-VINGORAD BUCAVAC

Suhozidna gradnja odlikuje se zidanjem lomljenim kamenom s minimalnom obradom, a bez korištenja vezivnog materijala. Danas predstavlja svjedočanstvo nekadašnjeg odnosa čovjeka s prirodom. Iz suhozida se mogu iščitati brojni podaci o načinu života njegovih stvaraoca: kako su živjeli, čime su se prehranjivali, koje su životinje uzgajali, s kakvim su se izazovima susretali.

Primoštenski kraj naseljavan je od pradavnih vremena, no uvjeti života tražili su iznimnu snalažljivost i prilagodbu. Područje je poznato i pod nazivom „kamena čipka“ zbog guste prošaranosti suhozidima. Iako je suhozidna gradnja prisutna diljem Dalmatinskog priobalja i njezinog zaleđa, gustoćom suhozidne gradnje područje Primoštena na prvom je mjestu u Hrvatskoj.

Vještina gradnje suhozida i suhozidnih građevina tradicijsko je nasljeđe Mediterana još iz prapovijesnih vremena te je zaštićena je na nacionalnoj razini kao nematerijalno kulturno dobro. Radi prirode terena, koje oskuduje plodnim tlom, ova je drevna vještina uvelike oblikovala prostor Općine Primošten. Stoga je Primošten postao ruralno područje koje baštini mnoge oblike suhozidne gradnje kao što su prapovijesne gradine, prapovijesne gomile, lokve, pojila, bunari, bunje, putovi, suhozidne kuće, suhozidni krovovi, gusterne, popločenja, guvna, ograde i vlačice.

Vlačice, tipičan suhozidni oblik primoštenskog područja, raščišćene su manje površine tla namijenjene sadnji poljoprivrednih kultura, ponajprije maslina i loze.

VINOGRADI BUCAVAC najupečatljiviji su primjer vlačica u cijeloj Dalmaciji. Zaštićeno su kulturno dobro. Ovi vinogradi iskrčeni su i zasađeni lozom Babića po stvaranju seoskih zadruga 1947. godine. Bucavac nije samo vinograd, već i simbol teškog rada i truda kojeg je potrebno uložiti kako bi se krševito dalmatinsko tlo pretvorilo u plodnu zemlju. Danas se od grožđa ubranog na Bucavcu proizvodi jedno od najkvalitetnijih vina Babić.

Bucavac, vinograd prozvan zbog svog izgleda kamenom čipkom, smješten je 3 km južno od Primoštena i nepokretno je kulturno dobro. Vlačice sa samo nekoliko loza uokvirene su plitkim suhozidima te čine džepove koji čuvaju tlo od erozije. To ih ujedno čini obradivim jedino ljudskim ručnim radom i onemogućuje pristup svakoj vrsti stroja. Grožđe babića s Bucavca stoga je jedno od najcjenjenijih grožđa u Hrvatskoj. Vino babiće iz Bucavca je vrhunsko vino i nepogrešiv ambasador Primoštena svugdje u svijetu.

Razvojni potencijal:

- Vođene ture vinograda uz stručno tumačenje povijesti, suhozida i sorte babiće,
- Degustacije babića s Bucavca u autentičnom ambijentu (vinograd/mala kušaonica u Primoštenu),
- Povezivanje s lokalnom gastronomijom (autohtona jela, maslinovo ulje, sir, pršut),
- Kao nepokretno kulturno dobro, Bucavac može biti: Interpretacijski prostor tradicijskog vinogradarstva (uređeni, ali nenametljivi sustav sadržaja kojim se posjetiteljima objašnjava i doživljajno prenosi vrijednost vinograda Bucavac – njegova povijest, način nastanka, rad u vinogradu i značenje za identitet Primoštena), dio tematskih ruta.

Slika 12. Vinograd Bucavac

Izvor: Web stranica

4.3. Razvojni potencijal javne turističke infrastrukture

Javna turistička infrastruktura u destinaciji Općine Primošten ima značajan potencijal za dodatno unaprjeđenje kroz uređenje plaža, šetnica, biciklističkih i pješačkih staza te sportskih i rekreacijskih zona. Poseban naglasak može biti na poboljšanju pristupa moru, izgradnji vidikovaca i interpretacijskih centara koji bi obogatili doživljaj posjetitelja. U marketinškom smislu, ključ uspjeha leži u digitalnoj promociji, isticanju autentičnih iskustava i održivog turizma kako bi se privukli ljubitelji aktivnog odmora i prirode.

PLAŽA RADUČA (MALA I VELIKA)

Slika 13. Plaža Mala Raduča

Izvor: Web stranica

Geografski položaj, izloženost vjetru, kiši i valovima učinilo je da Primošten bude sa svih strana obgrljen ugodnim plažama uz kristalno čisto more. Odlikuju se čistim morem, šljunčanim obalama i bogatom ponudom za odmor i rekreaciju. Uz uređene plaže, u okolici se nalaze i mirne uvale koje privlače ljubitelje prirodnog okruženja i tišine.

Za razliku od tipičnih jadranskih turističkih centara s gužvama i urbanim plažama, ovdje prevladavaju i skriveni kutci i prirodne plaže koje pružaju intimniju atmosferu. Bogat morski svijet idealan je za ljubitelje ronjenja. Općina Primošten je jedna od najprepoznatljivijih obalnih područja, a pomorski turizam predstavlja jedan od njezinih ključnih razvojnih i gospodarskih stupova. Zahvaljujući iznimno razvedenoj obali, čistom moru, prirodno zaštićenim uvalama te bogatoj pomorskoj tradiciji, Primošten je destinacija koja nudi raznolike oblike nautičke i pomorske ponude.

Mala Raduča

Zahvaljujući lokaciji plaža Mala Raduča pruža izuzetan pogled na Staro selo i slovi kao najpopularnija plaža u Primoštenu, osobito u večernjim satima zbog zalaska sunca. Kupači mogu ležati na ugodnom šljunku ili iznajmiti ležaljke i suncobrane. U neposrednoj blizini su teniski tereni, teren za golf i stolni tenis. Osvježiti se možete u barovima na plaži ili restoranima te slastičarnicama smještenim uz šetnicu. Plaža Mala Raduča je jedna od najpoznatijih i najljepših plaža u Primoštenu, u središnjoj Dalmaciji.

Velika Raduča

Sa sjeverne strane poluotoka Raduča, u predivnoj uvali smjestila se Velika Raduča. More uz plažu tirkizne je boje koja se prelijeva u duboko plavu, a pogled se pruža na susjedni otok Smokvicu. Šljunčana plaža privlači brojne kupače, koji za velikih vrućina mogu potražiti zaklon u sjeni borove šume. Poznata primoštenska plaža ima nekoliko ugostiteljskih objekata, klupe za odmor, sportske sadržaje i drugo, a u blizini je i nekoliko parkirališta.

Razvojni potencijal:

- Razvoj ekoloških plaža – ulaganje u eko-friendly plaže (plaža Mala Raduča),
- Dodatni razvoj aktivnog turizma-dodatnih sadržaja za rekreaciju (najam pedalina),
- Dodatni razvoj dječjih i obiteljskih sadržaja (Aquapark na napuhavanje u moru, kao atraktivan sadržaj za djecu i mlade),
- Dodatni razvoj raznih sportskih aktivnosti poput: ronjenja, parasailinga i jedrenja (plaža Velika Raduča).

CRKVA SV. ROKA

Crkva sv. Roka je ruralna jednobrodna crkva smještena unutar uređenog parka pa stabla čempresa i mirisi mediteranskog bilja doprinose ugođaju duhovne i tjelesne oaze. Zaštićena je kao nepokretno kulturno dobro Republike Hrvatske. Tijekom Drugog svjetskog rata Primošten je bio pod talijanskom okupacijom. Dan prije bombardiranja, talijanski časnik dao je župniku Grgi Rogliću i kapelanu ocu Ivu Šariću informaciju o planiranom napadu. Upozorili su ljude i natjerali ih da se sakriju na poljima i u crkvi. Neki stanovnici, među njima žene, djeca i starci, odvedeni su u park s uperenim mitraljezima. Župnik Grgo Roglić i kapelan Ivo Šarić molili su talijanskog zapovjednika da poštedi živote ljudi i srećom su pušteni. Godine 1991. stanovnici Primoštena podigli su spomenik ocu Ivu Šariću kao podsjetnik na taj događaj.

Razvojni potencijal:

- Razvoj duhovnog i kulturnog turizma te očuvanju kulturne baštine,
- Organizacija kulturnih manifestacija oko blagdana Sv. Roka, kao i izložbe Primoštenske čipke,
- Organiziranje ljetnih dječjih radionica u parku don Ive Šarića u blizini crkve,
- Organizacija kulturnih manifestacija oko blagdana Gospe od Loreta i blagdana Svetog Roka.

Slika 14. Crkva Sv.Roka

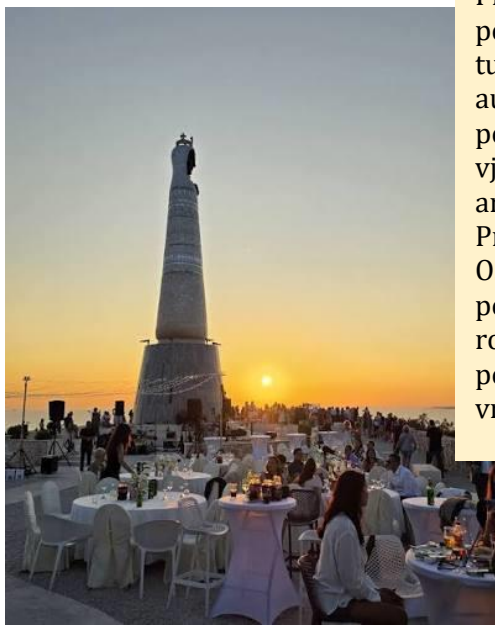
Izvor: Web stranica

VIDIKOVAC GOSPE OD LORETA

Vidikovac Gospe od Loreta je jedna od najprepoznatljivijih i najatraktivnijih panoramskih točaka u Primoštenu na brdu Gaj. U večernjim satima tu se može uživati u neponovljivim bojama zalaska sunca i pogledu na mjesto poznato po vizuri poluotoka s crkvicom na vrhu te brojnim otocima primoštenskog i šibenskog arhipelaga.

Kip Gospe od Loreta u sredini vidikovca zajedno s postoljem je visok 17 metara, točno desetinu brda Gaj. Spomenik je od betona, šupalj, može se vidjeti unutrašnjost, a završna obrada je mozaička, od zlata, srebra i bojanog stakla. Vidikovac je sve više mjesto događanja i kulturnih programa tijekom ljetne sezone — održavaju se koncerti popularnih izvođača i druge manifestacije koje dodatno obogaćuju turističku ponudu Primoštena. Osim vizualne ljepote i turističke atrakcije, vidikovac ima i vjerski značaj jer je mjesto posvećeno Gospi od Loreta, čime se povezuje lokalna tradicija, religija i identitet zajednice.

Slika 15. Vidikovac

Izvor: Web stranica

Primošten u posljednje vrijeme pokazuje značajan razvojni potencijal u segmentu destinacijskih vjenčanja i romantičnog turizma. Sve veći interes mladenaca za jedinstvena iskustva, autentične lokacije i intimna slavlja otvara mogućnost razvoja posebne turističke ponude usmjerene upravo na organizaciju vjenčanja i prosidbi. Spoj prirodnih ljepota, mediteranskog ambijenta, kulturne baštine i atraktivnih lokacija uz more čini Primošten iznimno poželjnom destinacijom za takve događaje. Osim destinacijskih vjenčanja, u posljednje vrijeme raste i potencijal organizacije prosidbi kao posebnog oblika romantičnog turizma, čime se dodatno obogaćuje turistička ponuda i produžuje sezona kroz sadržaje visoke dodane vrijednosti.

Razvojni potencijal:

- Tematske šetnice i edukativni putokazi o lokalnoj povijesti i kulturi,
- Organizirani vodički obilasci koji uključuju priču o Gospi od Loreta, povijesti vidikovca i okolnog područja,
- Sezonske izložbe i radionice vezane uz lokalnu umjetnost, fotografiju i religijsku tradiciju,
- Dodatno obogaćivanje glazbenim sadržajima (organizacija što većeg broja koncerata),
- Planinarske i biciklističke staze koje povezuju vidikovac s drugim dijelovima Primoštena,
- Mogućnost organiziranja raznih evenata (sportski, gastronomski, kulturni eventi ili organizacija privatnih i svečanih događaja).

Kako bi donositelji odluka, turističke zajednice i poduzetnici bolje razumjeli potencijal atrakcija te usmjerili resurse na najvažnije segmente, ocjenjuju se razvojni i marketinški potencijali koji su potrebni za analizu potencijala daljnjeg razvoja i podizanja kvalitete turističkih proizvoda.

Za svaki proizvod ocjenjuje se razvojni i marketinški potencijal koji se odnosi na: sezonalnost, prihvatni kapacitet atrakcije, boravišno-izletničke značajke, pripadnost širem sustavu atrakcija i značaj u smislu mogućnosti privlačenja tržišta. Marketinški potencijal odnosi se na fizičku i javnu dostupnost, stanje obilježnosti i dostupnost informacija.

Tablica 16. Ocjenjivanje razvojnog i marketinškog potencijala

Ocjenjivanje razvojnog i marketinškog potencijala – proizvodi i usluge			
	Smještaj ↓	Gastronomija ↓	Biciklističke rute, planinarske staze i šetnice ↓
Sezonalnost→	Visoka u ljetnim mjesecima, u zimskim mjesecima znatno niža	Sezonska ponuda bogatija je u ljetnim mjesecima (sezona)	Dostupnost tijekom cijele godine zahvaljujući raznolikom krajoliku i mediteranskoj klimi. Ljeti popularnije među turistima, a zimi slabija posjećenost turista. Lokalno stanovništvo aktivno tijekom cijele godine
Prihvatni kapacitet proizvoda i usluga→	Umjeren do visok u ljetnim mjesecima, a znatno niži u zimskim mjesecima	Visok ljeti, smanjen u zimskim mjesecima	Iskorištenost usluga veća je u ljetnim mjesecima
Boravišno izletničke značajke→	Boravišni turizam veći u ljetnim mjesecima, u zimskim mjesecima potražnja je veća za izletničkim turizmom	Velika potražnja i izraženost u ljetnim mjesecima, znatno smanjena u zimskim mjesecima	Atraktivnije u ljetnim mjesecima (potrebno prilagoditi ranijim ili kasnijim satima zbog visokih temperatura), zimi su ugodniji uvjeti. Određene staze izložene su vjetru i hladnijim vremenskim uvjetima, manji broj turista
Pripadnost širem sustavu proizvoda i usluga→	Povezano s obližnjim mjestima. Temelj turističke ponude	Dio turističke ponude povezan sa smještajem, lokalnim manifestacijama i outdoor aktivnostima, čime se obogaćuje cjelokupno iskustvo destinacije	Nadopunjuju turističku ponudu potičući aktivni turizam i dulji boravak posjetitelja

Značaj za tržište→	Ključan za tržište jer izravno utječe na duljinu boravka, potrošnju turista i ukupno iskustvo destinacije. Kvalitetna ponuda povećava konkurentnost, privlači ciljane segmente gostiju i potiče razvoj povezanih usluga	Privlači turiste, produljuje boravak, povećava potrošnju i jača identitet destinacije	Potiču aktivni turizam, produljuju sezonu, privlače specijalizirane goste i povećavaju lokalnu potrošnju
Fizička i javna dostupnost→	Općina Primošten ima dobru prometnu povezanost. Za potrebe odvijanja cestovnog prometa na području općine Primošten određena je mreža cesta: županijske ceste (Cesta Ž 6127), državne ceste (D 8 i D 58), lokalne ceste (L 65075, L 65076 i L 65704) te nerazvrstane cestovne prometnice. Dostupnost javnog prijevoza je zadovoljavajuća. Rezervacije su moguće putem digitalnih platformi	Dostupnost cestovnim putem Promoviranje putem digitalnih platformi, društvenih mreža i turističkih centara	Većina biciklističkih, pješačkih i planinarskih staza u Općini Primošten je lako dostupna. Oznake i infrastruktura variraju, a promocija se odvija putem turističkih centara i digitalnih platformi

Stanje obilježenosti →	Smještajni kapaciteti u destinaciji uglavnom su jasno označeni i dostupni za online rezervacije, no i dalje postoji potreba za dodatnim unaprjeđenje m promocije i vidljivosti	Vrlo dobra promocija lokalnih restorana i specijaliteta, promocija putem društvenih mreža	Obilježenost biciklističkih, pješačkih i planinarskih staza u destinaciji je u zadovoljavajućoj mjeri uređena
Dostupnost informacijam a→	Dostupnost informacija o smještaju u destinaciji je zadovoljavajuća, Kvalitetna promocija i kontinuirano promoviranje same destinacije dodatno doprinosi i promociji samih smještajnih kapaciteta	Vrlo dobra promocija	Dostupnost informacija o biciklističkim, pješačkim i planinarskim stazama u destinaciji je zadovoljavajuća

Ocjenjivanje razvojnog i marketinškog potencijala – *resursi i atrakcije*

	Kruševo-najstarija uljara u Primoštenu ↓	Bratski Dolac-uljara Poljoprivredne zadruge Primošten Južni ↓	Suhozidna baština Primoštena-Vinogradi Bucavac ↓
Sezonalnost →	Pred i pod sezona posjećenosti češća. Zimi mirnije i sa znatno manje posjetitelja	Pred i pod sezona posjećenosti češća. Zimi mirnije i sa znatno manje posjetitelja	Bucavac ima izražen, ali produživ potencijal sezone. Glavna sezona: proljeće i jesen – idealni klimatski uvjeti, radovi u vinogradu, berba Ljetna sezona: ograničeno, u jutarnjim i kasnopopodnevnim satima zbog

			visokih temperatura Izvansezona: mogućnost stručnih, edukativnih i studijskih posjeta (škole, fakulteti, tematske ture)
Prihvatni kapacitet resursa i atrakcija→	Dobar, popularan za jednodnevne izlete grupa	Kapacitet zadovoljavajuć, dobar za jednodnevne izlete grupa	Kapacitet je namjerno ograničen zbog zaštite kulturnog dobra Male grupe Vođene ture uz prethodnu najavu i vremenski razmak Bez masovnih dolazaka i grupnih autobusa
Boravišno izletničke značajke→	Primarno prolazna atrakcija u okolici Primoštena	Pogodan je za kraće posjete, grupe turista	Bucavac je primarno izletnička atrakcija
Pripadnost širem sustavu resursa i atrakcija→	Status najstarije uljare u Primoštenu te stvara snažan identitet brenda, što povećava vrijednost same destinacije	Objekt uljare zadržava autentičan i tradicionalan izgled i izradu ulja što predstavlja potencijalnu prednost, ali nije dodatno naglašen kao mjesto od kulturno-turističkog značaja u čemu i postoji potencijal za daljnjim razvojem	Vinograda Bucavac se prirodno integrira u širi sustav kulturno-baštinskog turizma te tematskih ruta. Bucavac postaje prepoznatljiva točka u regionalnoj mreži autentičnih turističkih doživljaja.
Značaj za tržište→	Veliki interes među ljubiteljima tradicije i maslinarstva	Iako uljara ima iznimnu tradicijsku i identitetsku vrijednost, ona trenutno nije adekvatno prezentirana niti prepoznata kao turistička točka	Veliki interes među ljubiteljima prirode tradicije i maslinarstva

Fizička i javna dostupnost→	Može se doći autom ili bilo kojim prijevoznim sredstvom	Može se doći autom ili bilo kojim prijevoznim sredstvom	Lokacija dostupna lokalnom cestom iz Primoštena Kretanje vinogradom isključivo pješice
Stanje obilježnosti→	Nedovoljno označeno	Ograničeni broj putokaza ili bez jasne turističke signalizacije koja bi upućivala na njezinu lokaciju. Pristup je uglavnom poznat lokalnom stanovništvu, dok je za posjetitelje i turiste teže uočljiv	Ograničeno- Nedostatak interpretacijskih ploča ili oznaka
Dostupnost informacijama→	Potrebna bolja razina informiranosti, koja ističe njihov značaj i prepoznatljivost	Dostupnost informacijama putem informativnih materijala i digitalnih izvora	Dostupnost informacijama putem digitalnih izvora

Ocjenjivanje razvojnog i marketinškog potencijala – *javna turistička infrastruktura*

	Crkva sv. Roka ↓	Plaža Raduča (Velika i Mala) ↓	Vidikovac Gospe od Loreta ↓
Sezonalnost→	Posjećenost tijekom cijele godine ali tijekom turističke sezone znatno veća	Visoka sezonalnost (ljetu), slabija posjećenost zimi	Posjećenost tijekom cijele godine. Ljeti popularnije među turistima, a zimi slabija posjećenost (ovisno o vremenskim uvjetima)
Prihvatni kapacitet resursa i atrakcija→	Kapacitet ograničen	Vrlo visok	Vrlo visok
Boravišno izletničke značajke→	Pogodna je za kraće obilaske posebno radi kulturnih, duhovnih,	Uređenost plaža, čistoća mora i sigurni uvjeti za kupanje	Jedna od najznačajnijih izletničkih točaka

	religijskih ili hodočasničkih razloga	omogućuju dugotrajni dnevni boravak. Osim boravišne uloge, obje plaže imaju snažan izletnički karakter. Zbog prepoznatljivosti i atraktivnosti, često su cilj jednodnevnih posjeta turista iz okolnih mjesta i destinacija, kao i nautičara	Primoštena s izraženom s krajobraznom, duhovnom i doživljajnom vrijednošću. Položaj na brdu Gaj omogućuje jedinstven panoramski pogled na staru jezgru Primoštena, vinograde i maslinike što ga čini snažnim turističkim motivom kao i predivan zalazak sunca zbog čega je posebno popularan među posjetiteljima. Ima naglašenu izletničku funkciju, prvenstveno kao cilj kraćih i jednodnevnih izleta
Pripadnost širem sustavu resursa i atrakcija→	Povezana je s lokalnim turističkim ponudama, čineći važan segment destinacijske atraktivnosti	Glavna komponenta turizma u regiji	Javno dostupna točka od posebnog krajobraznog i simboličkog značaja, vidikovac je integriran u mrežu turističkih atrakcija, javnih prostora i interpretacijskih lokacija
Značaj za tržište→	Doprinosi razvoju kulturno-vjerskog turizma, promovira kulturnu i duhovnu baštinu te doprinosi održivom i cjelogodišnjem turizmu jer nije vezan samo za sezonu lokalnog turizma	Ključna turistička ponuda, privlači domaće i međunarodne goste	Ima značajan tržišni potencijal kao prepoznatljiva, javno dostupna turistička atrakcija visoke dodane vrijednosti, koja se ne temelji na masovnoj potrošnji, već na doživljaju, identitetu i

			simbolici prostora
Fizička i javna dostupnost→	Ima odličnu fizičku i javnu dostupnost	Odlična, razvijena mreža puteva i pristupa	Odlična fizička i javna dostupnost-dolazak osobnim vozilima ili turističkim autobusima. Osim cestovnog pristupa, vidikovac je povezan s pješačkim, rekreativnim i hodočasničkim rutama što omogućuje dolazak aktivnim korisnicima
Stanje obilježenosti→	Odlično označena s informativnim tablama i putokazima koji vode do lokaliteta	Vrlo dobra razina obilježenosti, standardna u turističkim zonama	Vrlo dobra razina obilježenosti-putem lokalnih putokaza koji upućuju na lokaciju
Dostupnost informacijama→	Odlična dostupnost informacijama putem turističkih vodiča, informativnih tabli i online izvora. Informacije su dostupne i na web stranicama, društvenim mrežama i u lokalnim turističkim uredima, no moguće su i u vidu vodiča	Odlična, široko zastupljena u turističkim vodičima i portalima	Odlična, široko zastupljena u turističkim vodičima i portalima

Analiza ocjenjivanja razvojnog i marketinškog potencijala pokazala je da sve promatrane atrakcije imaju značajan turistički potencijal, no s različitim izazovima i mogućnostima razvoja.

Ključne preporuke za daljnji razvoj:

- ❖ Produljenje turističke sezone,
- ❖ Pобољшanje infrastrukture i signalizacije,
- ❖ Jačanje digitalne i fizičke dostupnosti informacija,
- ❖ Integracija atrakcija u tematske rute,
- ❖ Очување prirodnih resursa uz održivi razvoj.

Implementacijom ovih mjera, povećava se konkurentnost, privlači veći broj posjetitelja tijekom cijele godine te osigurava održivi razvoj turizma.

a) Marketinški potencijal proizvoda i usluga u destinaciji

Zahvaljujući svojoj prirodnoj ljepoti, kulturnoj baštini i blizini Šibenika i Splita destinacija Općina Primošten posjeduje značajan marketinški potencijal. Turizam može biti ključna pokretačka snaga razvoja, posebno kroz kombinaciju prirodnih ljepota, kristalno čistog mora, kulturne baštine, vinskih i vjerskih atrakcija te događaja, što destinaciju čini privlačnom za različite tipove turista. Bogata primoštenska gastronomija temelji se na mediteranskim jelima, osobito svježoj ribi, plodovima mora, maslinovom ulju i lokalnom povrću. Enogastronomija u Primoštenu je ponosna na svoj Babić, vrhunsko vino prepoznatljivo u svijetu. Sve navedeno dodatno privlači gurmane, ljubitelje morskih specijaliteta i vrhunskog vina.

Tablica 17. Marketinški potencijal proizvoda i usluga u destinaciji

MARKETINŠKI POTENCIJAL
Ključne prednosti i diferencijacija destinacije
✓ Netaknuta priroda, ✓ Plaže, ✓ Čisto more i bogata kulturna baština, ✓ Odlična gastronomska ponuda (maslinovo ulje, svježi morski plodovi) ✓ Preljepi krajolik, ✓ Vinogradi i autohtone sorte grožđa koje tamo rastu, osobito poznata sorta Babić. Diferencijacija se temelji na aktivnom i ekoturizmu, s mogućnostima za ribolov, biciklizam, planinarenje, ronjenje i nautički turizam. Biciklističke staze mogu se brendirati prema tematskim rutama, dok se planinarske staze mogu povezati s lokalnim mitovima i legendama. Poseban naglasak stavlja se i na agroturizam, koji posjetiteljima omogućuje autentičan doživljaj lokalnog načina života kroz sudjelovanje u poljoprivrednim aktivnostima, kušanje domaćih proizvoda te upoznavanje tradicijskih običaja i gastronomije.
Digitalna promocija
Uz snažan digitalni marketing i fokus na održivost, Općina Primošten može se pozicionirati kao još popularnija i atraktivnija destinacija za autentična i kvalitetna iskustva, pri čemu se kroz suvremene komunikacijske kanale, brendiranje i odgovorno upravljanje resursima dodatno jača prepoznatljivost destinacije, produljuje turistička sezona i osigurava dugoročni razvoj u skladu s načelima održivog turizma. Digitalna promocija proizvoda i usluga, posebno u segmentima smještaja, gastronomije te biciklističkih i planinarskih staza, ključna je za privlačenje gostiju i diferencijaciju od konkurencije. Evo ključnih elemenata uspješne strategije digitalnog marketinga:
1. Web stranica kao temelj • Profesionalno dizajnirana, responzivna i optimizirana za pretragu (SEO). • Jasne informacije o smještaju, jelovnicima, rutama i dodatnim sadržajima. • Online rezervacije i interaktivne mape za biciklističke i planinarske rute.
2. Društvene mreže (Facebook, Instagram, TikTok,) • Vizualno privlačan sadržaj – profesionalne fotografije i videozapisi jela, plaža, smještaja i ruta. • Storytelling – priče gostiju, kulinarski procesi, behind-the-scenes sadržaj. • Influenceri i suradnje – lokalni i turistički influenceri mogu povećati vidljivost. • Facebook i Instagram oglasi – ciljano oglašavanje prema interesima korisnika. • Poticanje gostiju da ostavljaju recenzije na Googleu, TripAdvisoru i Booking.com-u.
3. Content marketing i blog • Redovito objavljivanje blogova s temama poput „Najljepši zalasci sunca s vidikovca Gospa od Loreta“ ili „Vinska priča Primoštena – zašto posjetiti Vinograd Bucavac i kušati autohtone dalmatinske sorte“.
4. Lokalna suradnja i cross-promocija • Partnerstva s restoranima, turističkim vodičima i lokalnim OPG-ovima • Promocije kroz turističke portale i lokalne događaje.
Promocija i događanja
Klasične metode marketinga, poput sajмова, konferencija i B2B događanja, i dalje su moćni alati za promociju proizvoda i usluga, osobito u sektorima kao što su turizam, gastronomija i outdoor aktivnosti. Ovi oblici promocije omogućuju izravan kontakt s klijentima, partnerima i medijima te su idealni za jačanje brenda i prodajnih prilika.

Marketinški potencijal:

- Direktna prezentacija proizvoda/usluga ciljanoj publici.
- Mogućnost testiranja i demonstracije (degustacije, virtualne ture).
- Edukacija o najnovijim trendovima i prilagodba strategije
- Stvaranje vizualnog identiteta kroz brendirane elemente.

b) Marketinški potencijal resursa i atrakcija u destinaciji

Resursi i atrakcije destinacije ključni su faktori u oblikovanju njene prepoznatljivosti i privlačnosti na turističkom tržištu. Njihov marketinški potencijal leži u sposobnosti privlačenja različitih segmenata turista, stvaranju autentičnog doživljaja i diferencijaciji destinacije od konkurencije.

Tablica 18. Marketinški potencijal resursa i atrakcija u destinaciji

MARKETINŠKI POTENCIJAL
Ključne prednosti i diferencijacija destinacije
Da bi destinacija bila konkurentna na tržištu, potrebno je istaknuti jedinstvene karakteristike koje se razlikuju od drugih obalnih turističkih lokacija:
✓ Ekološka očuvanost i netaknuta priroda – promicanje održivog turizma i autentičnih iskustava. ✓ Savršena kombinacija mora i planina – omogućava raznolike aktivnosti (plivanje, ronjenje, jedrenje i windsurfing) ✓ Blizina nacionalnih parkova i atrakcija – povezanost s nacionalnim parkovima koji okružuju destinaciju te parkovima prirode. ✓ Mogućnost avanturističkog turizma – rafting, ronjenje, biciklizam i planinarenje čine destinaciju pogodnom za aktivne turiste. ✓ Kulturno-povijesni aspekti – tvrđave, povijesna naselja i tradicija pomorstva dodaju autentičnost turističkom doživljaju, ✓ Suhozidna baština Primoštena-vinogradi Bucavac
Digitalna promocija
Kako bi atrakcije koje nudi Općina Primošten bile prepoznate, nužno je koristiti suvremene marketinške alate:
1. Web stranica i SEO optimizacija • Izrada moderne i vizualno privlačne web stranice s informacijama o prirodnim atrakcijama. • SEO optimizacija za ključne riječi poput "Općina Primošten avanturistički turizam" ili "ekoturizam Hrvatska". • Blog s pričama turista, vodičima i preporukama za posjetitelje.
2. Društvene mreže i influencer marketing • Instagram & TikTok – kratki videozapisi prirodnih atrakcija i adrenalinskih aktivnosti. • YouTube i vlog – suradnja s putopisnim bloggerima koji istražuju destinaciju. • Facebook grupe – ciljane objave u grupama avanturističkog i ekoturizma.
3. Google My Business i TripAdvisor • Ažuriranje informacija o atrakcijama i smještaju. • Poticanje turista da ostavljaju recenzije i fotografije.
Promocija i događanja
Iako je digitalna promocija ključna, ne treba zanemariti niti klasične metode marketinga :
• Turistički sajmovi i konferencije – predstavljanje Općine Primošten kao destinacije aktivnog turizma.

- Tiskani vodiči i brošure – dostupni u turističkim centrima, hotelima i restoranima.
- Organizacija manifestacija i događanja

Destinacija Općina Primošten ima visok marketinški potencijal zahvaljujući svojoj autentičnoj prirodi, ekološkoj očuvanosti i raznovrsnim mogućnostima za outdoor turizam. Da bi se taj potencijal iskoristio, potrebno je usmjeriti marketinške aktivnosti prema ciljanim skupinama turista i koristiti modernu digitalnu promociju.

c) *Marketinški potencijal javne turističke infrastrukture u destinaciji*

Javna turistička infrastruktura – poput biciklističkih i planinarskih staza, šetnica, vidikovaca, parkova, trgova, plaža i kulturnih lokaliteta – igra ključnu ulogu u brendiranju i promociji destinacije. Kvalitetno planirana i promovirana infrastruktura može značajno povećati turistički promet, potaknuti dulji boravak posjetitelja i stvoriti dodatne ekonomske koristi za lokalnu zajednicu.

Tablica 19. Marketinški potencijal javne turističke infrastrukture u destinaciji

MARKETINŠKI POTENCIJAL	
Ključne prednosti i diferencijacija destinacije	
✓	Urbanistički prostori, poput vidikovaca mogu se dizajnirati kao atraktivne „Instagram-friendly“ točke koje potiču dijeljenje sadržaja na društvenim mrežama.
✓	Povijesne znamenitosti i turističke atrakcije poput crkve Sv. Juraj, crkva Sv. Roka, Vidikovac Gospe od Loreta, dodatno obogaćuju ponudu.
Marketinški potencijal:	
• Jačanje identiteta destinacije kroz prepoznatljive infrastrukturne točke • Dugoročna prepoznatljivost kroz povezivanje s autentičnim pričama i lokalnom baštinom.	
Digitalna promocija	
Javni objekti i staze trebaju biti jasno označeni na Google Mapsu i TripAdvisoru uz opise, fotografije i recenzije, dok interaktivne 360° virtualne ture mogu omogućiti prikaz ruta, vidikovaca i znamenitosti na web stranicama i društvenim mrežama. Mobilne aplikacije s GPS navigacijom i interaktivnim kartama olakšavaju kretanje biciklistima i planinarima, a poticanje posjetitelja na dijeljenje fotografija i recenzija uz specifične hashtagove dodatno jača online vidljivost destinacije.	
Marketinški potencijal:	
• Povećanje online vidljivosti destinacije. • Digitalna dostupnost informacija olakšava planiranje putovanja.	
Promocija i događanja	
Za maksimalan učinak, promocija turističke infrastrukture treba koristiti kombinaciju tradicionalnih i digitalnih marketinških alata:	
• PR kampanje i press putovanja • Sajmovi i turističke konferencije • Plaćeno oglašavanje Google Ads i društvene mreže • Turistički vodiči i brošure	
Fizički i digitalni materijali na info centrima i smještajima	
• Jumbo plakati na strateškim lokacijama	

Javna turistička infrastruktura ima ogroman marketinški potencijal kada se pravilno iskoristi.

Ključ leži u stvaranju autentičnih priča oko infrastrukture, povezivanju s digitalnim alatima i organizaciji događanja koja privlače posjetitelje.

4.2. Zaključak razvojnih i marketinških potencijala za razvoj i podizanje kvalitete turističkih proizvoda

Razvojni i marketinški potencijali ključni su za unaprjeđenje turističkih proizvoda kroz inovacije, održivost i autentičnost. Razvoj kvalitetne infrastrukture, očuvanje tradicije i uključivanje lokalne zajednice omogućuju stvaranje jedinstvenih i atraktivnih turističkih iskustava. Istodobno, učinkovite marketinške strategije, poput promocije autentičnosti i korištenja digitalnih kanala, osiguravaju prepoznatljivost i privlačnost destinacije. Sinergija razvojnih i marketinških aktivnosti podiže kvalitetu turističke ponude i povećava konkurentnost na globalnom tržištu.

Općina Primošten ima značajan potencijal za još bolji razvoj turizma zahvaljujući prirodnim ljepotama, kulturnoj baštini, tradiciji te raznim mogućnostima za aktivno provođenje vremena. Kroz valorizaciju prirodnih resursa, očuvanje baštine i unaprjeđenje lokalne gastronomske ponude mogu se razviti visokokvalitetni turistički proizvodi.

Zahvaljujući povoljnom položaju između Šibenika i Splita te dobroj prometnoj povezanosti, Općina Primošten ima značajan potencijal za daljnji razvoj održivog turizma. Prirodni krajolici, kulturna baština i prepoznatljiva eno-gastronomska ponuda pružaju čvrste temelje za razvoj ekoturizma, kulturnog i eno-gastro turizma. Strateškim marketinškim aktivnostima, poput dodatne digitalne promocije i jačanja brenda destinacije, moguće je još više povećati prepoznatljivost Primoštena kao autentične mediteranske destinacije. Održivo upravljanje prostorom, unaprjeđenje ponude i suradnja lokalne zajednice ostaju ključni čimbenici daljnjeg razvoja turističkog identiteta Općine.

Održivim razvojem, dodatnim ulaganjem u infrastrukturu i uključivanjem lokalne zajednice ova Općina može postati još atraktivnija i konkurentnija destinacija koja privlači širi spektar domaćih i stranih posjetitelja. Ravnoteža između razvoja i očuvanja tradicije ključ je dugoročnog uspjeha na turističkom tržištu.

5. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE

Pokazatelji održivosti destinacije su alat za praćenje održivosti i informirano upravljanje razvojem turizma. Pokazatelji koji se prate, mjere utjecaje turizma na gospodarske, društvene, okolišne i prostorne aspekte održivosti destinacije. Definiranjem pokazatelja održivosti ocjenjujemo utjecaj turizma na destinaciju i utvrđujemo područja koja zahtijevaju poboljšanje. Na taj način identificiramo objektivne podatke koji podržavaju donošenje odluka i planiranje dugoročnog održivog razvoja. Mjerenjem pokazatelja održivosti, destinacije mogu uspostaviti održivije prakse, osigurati zadovoljstvo svih dionika, očuvati prirodne i kulturne resurse te osigurati dugoročnu ekonomsku stabilnost.

Pokazatelji koji se prate su slijedeći:

- broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone,
- zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom,
- zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji,
- udio atrakcije (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom,
- broj organiziranih turističkih ambulanti,
- omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i noćenju),
- omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvu u destinaciji (tone),
- udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite),
- omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije,
- uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika,
- ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem
- prosječna duljina boravka turista u destinaciji,
- ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane,
- poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane,
- identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija,
- status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom,
- broj ostvarenih noćenja u smještaju u destinaciji po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS.

Svaka grupa pokazatelja sadrži obvezne i specifične pokazatelje održivosti. Obvezni pokazatelji održivosti prate se na razini svake destinacije i ima 17 obaveznih pokazatelja. Za 2 pokazatelja nužno se provode primarna istraživanja dok za ostale su podaci dostupni na zahtjev upućen različitim upravljačkim tijela unutar destinacije. Specifični pokazatelji održivosti koji se prate na razini destinacije određuju se planom upravljanja destinacijom.

Mjerenje pokazatelja održivosti omogućuju dionicima donošenje informiranih odluka temeljenih na objektivnim podacima, pomažu u praćenju napretka prema postavljenim ciljevima održivog razvoja, identificiraju područja koja zahtijevaju poboljšanje i intervencije te osiguravaju transparentnost i odgovornost u upravljanju destinacijom.

Praćenje održivosti provodi se kroz aktivnosti prikupljanja, praćenja i analize podataka o pokazateljima održivosti i drugim podacima vezanim uz turizam i utjecaj turizma na druge djelatnosti te o raspoloživoj infrastrukturi, suprastrukturi i socio-demografskim pokazateljima.

Podatke i analize podataka o turističkom prometu u destinaciji, uključujući i podatke o turistima koji ne koriste uslugu smještaja u destinaciji, prikupljene od strane turističkih zajednica, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su koristiti kao podlogu za donošenje odluka o modernizaciji i prilagođavanju javne i privatne infrastrukture, kao i komunalne i prometne infrastrukture i za definiranje alata za upravljanje turističkim tokovima.

5.1. Definiranje i mjerenje pokazatelja održivosti destinacije

Pokazatelji održivosti u upravljanju destinacijom alati su koji se koriste za mjerenje i procjenu gospodarske, društvene, okolišne i prostorne aspekte održivosti turističke destinacije. Oni pomažu donositeljima odluka, turističkim organizacijama i drugim dionicima razumjeti kako turističke aktivnosti utječu na destinaciju te identificirati područja koja zahtijevaju poboljšanja.

5.2. Metodološki okvir obveznih pokazatelja

Kako bi definirali sveobuhvatan uvid u održivost turističke destinacije i olakšali dionicima donošenje informiranih odluka za budući razvoj i upravljanje mjerimo pokazatelje održivosti na slijedeće načine:

- provođenje anketa među turistima i lokalnim stanovništvom o zadovoljstvu i percepcijama,
- praćenje službenih statističkih podataka o prihodima, zaposlenosti, potrošnji i drugim ekonomskim pokazateljima,
- mjerenje senzorima i laboratorijskim analizama kvalitetu zraka, vode i razine bioraznolikosti,
- analiziranje turističke infrastrukture, uključujući smještajne kapacitete, prometnu povezanost i dostupnost javnih usluga,
- osnivanje radnih grupa i ispitivanje ključnih dionika radi definiranja specifičnih izazova i prilika u upravljanju destinacijom.

Mjerenje pokazatelja održivosti u turizmu zahtijeva sustavan pristup koji uključuje prikupljanje, analizu i interpretaciju podataka. Većina podataka nije javno dostupna, dostupni su na zahtjev, te je stoga komunikacija unutar destinacije različitih upravljačkih

tijela preduvjet za prikupljanje podataka i izračun pokazatelja. Ta tijela su TZ, Općina, Komunalno društvo, MUP, HEP, JU za zaštićena prirodna područja te druga tijela.

Metodološke smjernice za primarna istraživanja za potrebe obveznih pokazatelja daju se za tri primarna istraživanja: istraživanje percepcije i stavova lokalnog stanovništva, istraživanje zadovoljstva turista i jednostavnih posjetitelja te istraživanje gospodarskih subjekata u turizmu. Navedena istraživanja su podloga za kreiranje primarnih istraživanja za sveukupno devet pokazatelja za koja je u ovoj studiji detektirana nužnost provođenja primarnih istraživanja.

a) Istraživanje percepcije i stavova lokalnog stanovništva

Istraživanje percepcije i stavova lokalnog stanovništva fokusira se na razumijevanje mišljenja, osjećaja i stavova lokalnih zajednica o utjecaju turizma na njihovu destinaciju. Cilj je utvrditi kako stanovnici doživljavaju turizam – percipiraju li ga pozitivno kao ekonomski i društveni poticaj ili negativno zbog mogućih problema poput prenapučenosti, rasta cijena i ekoloških posljedica.

Istraživanje se provodi putem anketa, fokus grupa i intervju sa stanovnicima, pri čemu se koriste kvantitativne i kvalitativne metode analize. Rezultati omogućuju turističkim upravama i donositeljima odluka da bolje razumiju potrebe i očekivanja lokalne zajednice te oblikuju strategije razvoja turizma koje su održive i prihvatljive za stanovništvo.

b) Istraživanje zadovoljstva turista i jednostavnih posjetitelja

Ovo istraživanje analizira iskustva i percepciju posjetitelja u destinaciji kako bi se utvrdilo u kojoj mjeri turistička ponuda ispunjava njihova očekivanja te identificirale mogućnosti za poboljšanje. Fokus je na prikupljanju podataka o ključnim aspektima boravka, uključujući kvalitetu usluga, infrastrukturu, gostoprimstvo i ukupni doživljaj destinacije.

Podaci se prikupljaju putem anketa, online upitnika, intervju i analiza recenzija na turističkim platformama (TripAdvisor, Google Reviews, Booking.com). Koriste se kvantitativne metode (statistička obrada podataka) i kvalitativne analize (otvoreni odgovori i komentari).

Rezultati istraživanja pomažu turističkim dionicima u poboljšanju ponude, prilagođavanju strategija marketinga i unaprjeđenju ukupnog doživljaja destinacije, čime se povećava zadovoljstvo gostiju i potiče njihov ponovni dolazak.

c) Istraživanje gospodarskih subjekata u turizmu

Ovo istraživanje usmjereno je na prikupljanje podataka o poslovanju poduzetnika i drugih gospodarskih subjekata koji djeluju u turističkom sektoru. Cilj je analizirati izazove, prilike i potrebe poslovne zajednice kako bi se unaprijedili uvjeti za razvoj održivog i konkurentnog turizma.

Podaci se prikupljaju putem anketa, dubinskih intervjua i fokus grupa s predstavnicima ugostiteljskih objekata, smještajnih kapaciteta, turističkih agencija, prijevoznih kompanija i drugih povezanih sektora.

Analiza rezultata omogućava donositeljima odluka bolje razumijevanje potreba poslovne zajednice, oblikovanje ciljanih poticaja i razvoj strategija za povećanje konkurentnosti turističkog sektora.

Za svako istraživanje opisuju se sljedeći koraci u provođenju:

1. definiranje sadržaja istraživanja i izrada instrumenta istraživanja (upitnika),
2. određivanje populacije od interesa,
3. odabir metode prikupljanja podataka,
4. određivanje nacrtu i veličine uzorka,
5. prikupljanje podataka i kontinuirana kontrola procesa prikupljanja podataka,
6. obrada i analiza podataka,
7. izvještavanje.

5.3. Procjena trenutnog stanja održivosti

Procjena trenutnog stanja održivosti u upravljanju destinacijom uključuje sveobuhvatnu analizu gospodarskih, društvenih, okolišnih i prostornih aspekata. Ovaj proces omogućuje dobivanje detaljnog uvida u trenutne izazove i potencijale destinacije, te identifikaciju područja koja zahtijevaju intervencije za poboljšanje održivosti.

5.3.1. Gospodarski aspekti

Gospodarski aspekti održivosti u Općini Primošten promatraju se kroz utjecaj turizma na lokalno gospodarstvo, zapošljavanje i povezanost s drugim gospodarskim djelatnostima.

Turistički prihodi

Turizam predstavlja važan izvor prihoda u Općini Primošten, osobito kroz privatni smještaj, ugostiteljstvo, kamping i povezane uslužne djelatnosti. Analiza stanja pokazuje da je gospodarski učinak turizma snažno sezonski, s najvećom koncentracijom prihoda u ljetnim mjesecima. Postoji izražen potencijal za dodatno povećanje prihoda kroz jače uključivanje autohtonih proizvoda u turističku ponudu, kao i kroz dodatni razvoj degustacija, tematskih

dogaćanja i iskustvenih programa. Produljenje prosječnog boravka turista i jačanje pred i posezone prepoznaju se kao ključni smjerovi gospodarskog rasta.

Zaposlenost

Turizam u Općini Primošten najviše radnih mjesta generira tijekom ljetnih mjeseci, što je u skladu s dominantnim sezonskim karakterom turizma na ovom području. Većina zaposlenih u turizmu radi u privatnom smještaju, ugostiteljstvu i uslužnim djelatnostima, dok se manji dio odnosi na organizirane turističke aktivnosti i kulturne sadržaje. Dodatni razvoj selektivnih oblika turizma, poput kulturnog, aktivnog i agroturizma, mogao bi pomoći u smanjenju sezonalnosti i povećanju broja cjelogodišnjih radnih mjesta.

Lokalna ekonomija

Turizam ima značajan utjecaj na lokalno gospodarstvo, osobito na sektor ugostiteljstva, trgovine i proizvodnje autohtonih proizvoda. Lokalni obrtnici i OPG-ovi sve više prepoznaju priliku za plasman svojih proizvoda kroz turističku potrošnju, čime se jača povezanost turizma s tradicionalnim gospodarskim djelatnostima i doprinosi lokalnoj ekonomskoj održivosti.

5.3.2. Društveni aspekti

Društvena analiza procjenjuje utjecaj turizma na lokalnu zajednicu.

Zadovoljstvo lokalnog stanovništva

Procjena stavova lokalnog stanovništva o turizmu putem anketa i intervjua. Lokalna zajednica uglavnom cijeni miran način života, prirodne ljepote i povezanost zajednice. Međutim, suočavaju se s izazovima poput sezonalnosti turizma. Inicijative za razvoj gospodarstva i poboljšanje infrastrukture ključne su za dugoročno zadovoljstvo stanovnika.

Utjecaj turizma na kvalitetu života

Turizam u Općini Primošten ima značajan utjecaj na životni standard i kvalitetu života lokalnog stanovništva. Većina ispitanika smatra kako turizam pozitivno utječe na kvalitetu života u Primoštenu. Razvoj turističke ponude donosi dodatne prihode i potiče ulaganja u infrastrukturu poput prometnica, komunalnih usluga i ugostiteljsko-smještajnih kapaciteta. Osim ekonomske koristi, turizam doprinosi i društvenom razvoju kroz jačanje kulturne ponude, očuvanje tradicije te stvaranje sadržaja koji poboljšavaju i svakodnevicu stanovnika. Povećana potražnja za lokalnim proizvodima i uslugama potiče poduzetništvo, dok bolje uređen javni prostori i dostupnost različitih sadržaja pozitivno utječu na kvalitetu života.

Kulturni identitet

Općina Primošten bogata je kulturno-povijesnim naslijeđem, uključujući crkve i tradicionalne manifestacije. Očuvanje lokalnih običaja, gastronomije, festivala te drugih manifestacija igra ključnu ulogu u jačanju identiteta zajednice. Percepcija utjecaja turizma na duh mjesta, tradiciju i običaje pokazuje uravnotežene, ali pretežno pozitivne stavove. Više od polovice ispitanika smatra da turizam ima neutralan ili pozitivan utjecaj na očuvanje lokalnog identiteta i tradicije, dok manji dio izražava zabrinutost zbog negativnih učinaka. Ovi rezultati ukazuju na potencijal turizma kao alata za valorizaciju lokalne baštine, uz potrebu pažljivog upravljanja kako bi se izbjegla komercijalizacija identiteta.

5.3.3. Okolišni aspekti

Okolišna analiza procjenjuje utjecaj turizma na prirodne resurse i okoliš. Razvojem ekološki prihvatljivih praksi i boljim upravljanjem resursima, destinacija može očuvati svoje prirodne ljepote i osigurati održivi razvoj.

Korištenje resursa

Prirodni resursi, osobito voda i tlo, ključni su za razvoj turizma i poljoprivrede. Tijekom turističke sezone bilježi se povećana potrošnja vode i energije, što naglašava potrebu za učinkovitijim upravljanjem resursima i uvođenjem održivih praksi, osobito u smještajnim objektima i kampovima.

Otpad i onečišćenje

Sezonski porast broja turista u Općini Primošten donosi i povećanu količinu otpada, što stvara dodatni pritisak na postojeću infrastrukturu za gospodarenje otpadom. Iako se ulažu napor u recikliranje i primjenu održivih praksi, izazov i dalje ostaje pravilno odlaganje i zbrinjavanje otpada. Upravo zato raste potreba za jačanjem svijesti, kako kod lokalnog stanovništva tako i kod posjetitelja, o važnosti očuvanja okoliša. Edukacija, odgovorno ponašanje i suradnja svih dionika doprinose smanjenju negativnih utjecaja turizma na prirodne resurse te omogućuju dugoročno održiv razvoj, u kojem očuvana priroda i čistoća prostora postaju prepoznatljive vrijednosti destinacije.

Bioraznolikost

Područje Općine Primošten bogato je raznolikim biljnim i životinjskim vrstama te ima visoku ekološku vrijednost. Urbanizacija, turizam i intenzivna poljoprivreda mogu predstavljati prijetnju ekosustavima. Očuvanje prirodnih staništa kroz zaštitu obalnih područja i odgovorno korištenje zemljišta ključno je za dugoročnu održivost.

5.3.4. Prostorni aspekti

Prostorni aspekti održivosti odnose se na način planiranja, korištenja i razvoja prostora u Općini Primošten.

Prostorno planiranje

Turistički razvoj u Primoštenu odvija se u okviru važećih prostorno-planskih dokumenata koji definiraju zoniranje prostora i ograničenja izgradnje. Prostorno planiranje ima ključnu ulogu u očuvanju poljoprivrednih površina, ruralnog krajolika i ekološki osjetljivih područja, uz istodobno usmjeravanje turističkih aktivnosti u već urbanizirane zone.

Infrastruktura

Kvaliteta prometne, komunalne i digitalne infrastrukture ima izravan utjecaj na održivost destinacije. Analiza stanja ukazuje na potrebu daljnjih ulaganja u lokalnu prometnu mrežu te dodatni razvoj digitalne infrastrukture, kako bi se odgovorilo na potrebe stanovništva i turističke potražnje.

Urbanizacija

Ograničavanje prekomjerne izgradnje i očuvanje ruralnog prostora predstavlja ključne preduvjete prostorne održivosti. Potrebno je izbjegavati prekomjernu izgradnju i betonizaciju ruralnih prostora koji su ključni za održivost poljoprivrede. Planiranje turističkih smještajnih kapaciteta trebalo bi se odvijati unutar postojećih urbaniziranih područja kako bi se izbjegla fragmentacija prirodnih staništa i očuvala prirodna bioraznolikost.

5.3.5. Zaključak o trenutnom stanju održivosti

Procjena trenutnog stanja održivosti u Općini Primošten pokazuje kako se destinacija nalazi u relativno uravnoteženoj fazi turističkog razvoja, u kojoj turizam ostvaruje gospodarske koristi, ali još uvijek ne uzrokuje ozbiljne poremećaje u funkcioniranju lokalne zajednice ni značajnu degradaciju prostora. Analiza gospodarskih, društvenih, okolišnih i prostornih aspekata upućuje na to da Primošten zasad uspješno izbjegava negativne obrasce masovnog turizma, ali istodobno pokazuje jasne izazove koji zahtijevaju sustavno upravljanje.

S gospodarskog aspekta, turizam doprinosi lokalnom gospodarstvu, osobito kroz smještaj, ugostiteljstvo, kamping i povezane uslužne djelatnosti, no njegov učinak je snažno sezonski. Ograničene mogućnosti zapošljavanja izvan ljetnih mjeseci i relativno mali broj cjelogodišnjih radnih mjesta predstavljaju izazov za dugoročnu gospodarsku održivost i zadržavanje stanovništva. Analiza ukazuje na potrebu razvoja selektivnih i cjelogodišnjih turističkih proizvoda, osobito u području gastronomije, ruralnog i iskustvenog turizma.

Društveni aspekti održivosti, temeljeni na rezultatima istraživanja stavova lokalnog stanovništva, pokazuju kako zajednica u cjelini prihvaća turizam i prepoznaje njegove pozitivne učinke na kvalitetu života i izgled mjesta. Međutim, izraženi su i određeni izvori nezadovoljstva, ponajprije vezani uz sezonske pritiske, gospodarenje otpadom te povećanje troškova života. Ovi rezultati ukazuju na potrebu jačanja participativnog pristupa upravljanju destinacijom i sustavnijeg uključivanja lokalne zajednice.

S okolišnog aspekta, ključni izazovi odnose se na povećanu potrošnju resursa tijekom turističke sezone, opterećenje sustava gospodarenja otpadom i potrebu očuvanja biološke raznolikosti. Održivo upravljanje resursima i daljnje unaprjeđenje okolišno odgovornih praksi nužni su kako bi se spriječili dugoročni negativni učinci turizma.

Prostorni aspekti održivosti ukazuju na relativno dobru usklađenost turističkog razvoja s važećim prostorno-planskim dokumentima, no istodobno naglašavaju potrebu opreznog upravljanja prostorom, ograničavanja prekomjerne izgradnje i daljnjih ulaganja u prometnu, komunalnu i digitalnu infrastrukturu. Poseban naglasak treba staviti na očuvanje ruralnog krajolika, poljoprivrednih površina i prirodnih staništa.

Ukupno gledano, Općina Primošten posjeduje povoljnu početnu poziciju za daljnji razvoj održivog turizma, uz uvjet da se budući razvoj usmjeri na podizanje kvalitete turističkih proizvoda, produljenje sezone i jačanje otpornosti lokalne zajednice. Sustavno praćenje pokazatelja održivosti, u kombinaciji s aktivnim uključivanjem lokalnog stanovništva i odgovornim upravljanjem prostorom i resursima, predstavlja ključni preduvjet za dugoročnu održivost destinacije.

5.4. Izvori podataka potrebni za praćenje i izračun pokazatelja održivosti

Izvori podataka potrebni za praćenje i izračun pokazatelja održivosti dijele se na:

1. primarna istraživanja koja je potrebno provoditi u kontinuitetu, prema utvrđenoj frekvenciji, instrumentu i uzorku,
2. sekundarne izvore podataka, koji su javno dostupni,
3. sekundarne izvore podataka iz evidencija, baza, registara organizacija i institucija, a koji nisu javno dostupni te je za dostavu podataka potrebno uputiti poseban zahtjev za dostavom podataka organizaciji ili instituciji koja vodi baze tih podataka.

Turističke zajednice podatke potrebne za izračun pokazatelja održivosti destinacije prikupljaju primarno iz javno dostupnih izvora i službenih evidencija javnopravnih tijela putem integriranog informacijskog sustava turizma.

5.5. Izračun pokazatelja održivosti

Izračun pokazatelja održivosti turizma je važan korak za procjenu utjecaja turističkih aktivnosti na okoliš, društvo i ekonomiju određene destinacije. Okolišni, društveni i ekonomski pokazatelji i pokazatelji održivosti infrastrukture omogućuju turističkim destinacijama da održe ravnotežu između ekonomskih koristi i očuvanja resursa, prirodnih i kulturnih dobara.

U nastavku se nalaze metodološke tablice pokazatelja održivosti destinacije.

Tablica 20. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti

1. OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA DRUŠTVENE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

1.1. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom

1.1.1. Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone (ZL-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST/ European Tourism Indicator System (u daljnjem tekstu: ETIS) (prilagodba) – Broj turista/jednodnevnih posjetitelja na 100 stanovnika
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom, održivo upravljanje prostorom
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (Sustainable Development Goals, u daljnjem tekstu: SDG)	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. (Narodne novine, br. 2/23; u daljnjem tekstu: Strategija) i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine (u daljnjem tekstu: Nacionalni plan)	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u odnosu na stotinu stalnih stanovnika u vršnom mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom što ujedno podrazumijeva i najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom.
	Opis	Ovim pokazateljem se nastoji procijeniti tzv. intenzitet turizma, odnosno razina objektivnog opterećenja koju turizam u periodu glavne turističke sezone stvara po lokalno stanovništvo, ali i prostor te infrastrukturu. Valja uočiti postojanje razlike između ovog pokazatelja, koji se može

		smatrati objektivnim, u odnosu na različite pokazatelje dojma koji lokalno stanovništvo ima o turizmu, koji se s druge strane mogu smatrati subjektivnim pokazateljima.
Podaci	Naziv podataka	Noćenje turista predstavlja svaku registriranu noć posjetitelja u objektu koji pruža uslugu smještaja. Stalnim stanovnikom se smatra osoba koja ima prebivalište ili boravište na lokaciji turističke destinacije.
	Mjerna jedinica	Registrirano noćenje u smještajnom objektu. Stalni stanovnik destinacije.
	Izvor podataka/potencijalni izvor	eVisitor; DZS, Statistika u nizu »Gradovi u statistici« (https://podaci.dzs.hr/media/bz5hplcj/gradovi-u-statistici.xlsx) PC-Axis baza podatka Turizam, Intenzitet turizma, PX-Web – informacije (dzs.hr)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su kontinuirano dostupni na godišnjoj razini.
Metodologija izračuna pokazatelja		Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika $\text{pokazatelj} = \frac{\text{ukupan broj noćenja turista u vršnom mjesecu}}{\text{broj dana u vršnom mjesecu} \cdot \text{broj stalnih stanovnika u destinaciji}/100}$ Pod pojmom »vršni mjesec« misli se na mjesec u kojem je ostvaren najveći broj noćenja.
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Rezultati:		
2024. (početna vrijednost)		
244,75		

1.1.2. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom (ZL-2)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: C.1.2 Udio lokalnog stanovništva koji su zadovoljni turizmom u destinaciji
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 – Zdravlje i blagostanje Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji su zadovoljni turizmom u destinaciji u ukupnom broju stalnih stanovnika u destinaciji
	Opis	Zadovoljstvo stanovnika razvojem turizma bitan je cilj održivog upravljanja destinacijom, pri čemu je pozitivan stav stanovnika prema razvoju turizma jedan od ključnih elemenata njegove uspješnosti. Tamo gdje turizam nije podržan može se očekivati otpor stanovnika prema infrastrukturnim ulaganjima. Dodatno, gostoljubivi domaćini jedan su od ključnih faktora u formiranju cjelokupnog zadovoljstva turista posjetom.
	Podpokazatelji	– udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom kod onih koji ostvaruju koristi od turizma – udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom kod onih koji ne ostvaruju koristi od turizma
Podaci	Naziv podataka	Zadovoljstvo turizmom u destinaciji
	Mjerna jedinica	Udio (%) ispitanika koji su zadovoljni turizmom u destinaciji

	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa lokalnog stanovništva
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine za ITR I i II, za ITR III i IV svake četiri godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom u destinaciji računa se kao omjer broja ispitanika zadovoljnih turizmom i ukupnog broja ispitanika. Pokazatelj se računa na ukupnom skupu te zasebno na skupu ispitanika koji ostvaruju koristi od turizma i na skupu ispitanika koji ne ostvaruju koristi od turizma. Udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom i udio stanovnika koji ostvaruju koristi od turizma u destinaciji procjenjuje se pitanjima koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja.
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine za ITR I i II, za ITR III i IV svake četiri godine
Rezultati:		
Početna vrijednost		
43 %		

1.2. Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom

1.2.1. Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji (ZT-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST: Ukupno zadovoljstvo posjetitelja s destinacijom ETIS A.2.1: Udio posjetitelja koji su zadovoljni svojim cjelokupnim iskustvom u destinaciji UN TOURISM – MST: Namjera preporuke destinacije od strane posjetitelja
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv gospodarski rast, puna zaposlenost i dostojanstven rad za sve Cilj 12 – Održiva potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Procjena zadovoljstva turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevnih posjetitelja cjelokupnim boravkom u destinaciji na skali od 0 do 100. Procjena neto spremnosti na preporuku na skali od 0 do 100, posebno za turiste koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevne posjetitelje.
	Opis	Zadovoljni posjetitelji učinkovit su alat privlačenja novih gostiju te time i stvaranja novih radnih mjesta u destinaciji, a uz to često i dulje borave te generiraju veći prihod u odnosu na posjetitelje koji nisu zadovoljni svojim boravkom u destinaciji. Nadalje, praćenjem zadovoljstva posjetitelja mjere se i prate učinci aktivnosti na unapređenju turističkog proizvoda destinacije. Ne postoji jedinstveni standard za procjenu zadovoljstva kupaca. Zadovoljstvo je složeni pokazatelj koji se može mjeriti na različite načine, poput percepcije kvalitete, percepcije vrijednosti, i raskoraka između očekivanog i stvarnog iskustva. Primjenom različitih standarda mjerenja zadovoljstva (koji ujedno predstavljaju različite standarde na koje se kupci referiraju prilikom kupnje) i njihovim integriranjem u jedinstveni pokazatelj u skladu s

		validiranom metodologijom Američkog indeksa zadovoljstva klijenta (eng. American Customer Satisfaction Index – ACSI) postignut je sveobuhvatniji pristup mjerenju kvalitete cjelokupnog iskustva posjetitelja. Neto spremnost na preporuku smatra se jednim od glavnih standarda za vrednovanje iskustva korisnika proizvoda/usluga u različitim industrijama, a koristi se i za predviđanje lojalnosti kupaca. Zasniva se na pitanju o vjerojatnosti preporuke proizvoda/usluge rodbini, prijateljima i/ili kolegama. Preporuke rodbine i prijatelja (eng. word of mouth) ujedno su jedan od najvažnijih izvora informacija prilikom odabira destinacije putovanja, te u kombinaciji s pokazateljem o zadovoljstvu daje pravu sliku utiska same destinacije.
	Podpokazatelji (opcionarno)	– Udio (%) turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevnih posjetitelja koji su zadovoljni boravkom u destinaciji – Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji u sezoni – Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji u predsezoni ili posezoni – Neto spremnost na preporuku destinacije u sezoni – Neto spremnost na preporuku destinacije u predsezoni ili posezoni
Podaci	Naziv podataka	1. zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji 2. nepotvrđivanje očekivanja 3. usporedba s idealnim boravkom 4. namjera preporuke destinacije prijateljima, rodbini ili kolegama
	Mjerna jedinica	1., 2. i 3. Prosječna vrijednost zadovoljstva turista i jednodnevnih posjetitelja 4. Udio (%) promotora (eng. promoters) odnosno onih koji su skloni preporučiti destinaciju
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1., 2., 3. i 4. Anketa turista i jednodnevnih posjetitelja
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1., 2., 3. i 4. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem
	Periodičnost prikupljanja podataka	1., 2., 3. i 4. Svake dvije godine za ITR I i II, za ITR III i IV svake četiri godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Vrijednost pokazatelja ZT-1 – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom sastoji se od: (i) vrijednosti indeksa zadovoljstva posjetitelja destinacijom i (ii) neto spremnost na preporuku destinacije

	Vrijednosti pokazatelja mjere se pomoću varijabli/pitanja koja su definirana smjericama za provođenje primarnih istraživanja, donesenih od strane ministarstva nadležnog za poslove turizma.
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine za ITR I i II, za ITR III i IV svake četiri godine
Rezultati:	
Početna vrijednost	
Indeks zadovoljstva (%) 72,27777778 Neto spremnost na preporuku (%) 26,60550459	

1.3. Pristupačnost destinacije

1.3.1 Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom PD-1	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS – Postotak turističkih atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom i/ili koje sudjeluju u prepoznatim shemama pristupačnosti
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Pružanje javno dostupnih informacija o atrakcijama doprinosi stvaranju održivih i otpornih urbanih područja, pomažući u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Informacije koje promiču turističke destinacije mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj prikazuje udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom u odnosu na ukupan broj atrakcija u destinaciji prepoznatim planom upravljanja
	Opis i svrha	Atrakcije kao razlog dolaska u destinaciju mogu biti iznimno raznolike i različite dostupnosti, stoga je svrha ovog pokazatelja uvid u mogućnosti obilaska atrakcija i lokaliteta od interesa osobama s invaliditetom (osobama s tjelesnim, intelektualnim mentalnim i osjetilnim oštećenjem zdravlja), pri čemu se pristupačnost očituje u fizičkoj pristupačnosti i pristupačnosti informacija i komunikacija.
	Podpokazatelji	– Udio atrakcija (lokaliteta) fizički pristupačnih osobama s invaliditetom – Udio atrakcija (lokaliteta) informacijski i komunikacijski pristupačnih osobama s invaliditetom.

Podaci	Naziv podataka	1. Ukupan broj atrakcija dostupnih za posjećivanje (temeljem plana upravljanja) 2. Broj pristupačnih atrakcija
	Mjerna jedinica	Broj atrakcija
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Plan upravljanja 2. Evidencija TZ-a o pristupačnosti atrakcija (turistički katastar) 3. Evidencija TZ-a Javne turističke infrastrukture (JTI) destinacije za Popis Javne turističke infrastrukture (JTI).
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Podaci su dostupni 3. Podatak je dostupan
	Primarno istraživanje (smjernice)	Kontinuirano vođenje evidencija o stanju i dostupnosti atrakcija od strane TZ-ova
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja	EA – broj svih evidentiranih atrakcija u destinaciji EAP – broj atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom $Udio\ pristupa\ cnih\ atrakcija = \frac{EAP}{EA} \times 100$	
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine	
Rezultati:		
2024. (početna vrijednost)		
50 %		

1.4. Sigurnost destinacije

1.4.1. Broj organiziranih turističkih ambulanti

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj organiziranih turističkih ambulanti (SD-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja sa međunarodnim sustavima	Global Sustainable Tourism Council (dalje u tekstu: GSTC) – Usluge u zajednici (community services)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je broj organiziranih turističkih ambulanti u svrhu provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima.
	Opis	Sukladno posebnom zakonu kojim se uređuje zdravstvena zaštita turističku ambulantu može organizirati jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb, jedinica lokalne samouprave, turistička zajednica, druga pravna i fizička osoba koja obavlja ugostiteljsku djelatnost i/ili pruža usluge u turizmu, zdravstvena ustanova, trgovačko društvo koje obavlja zdravstvenu djelatnost ili privatni zdravstveni radnik, koji su dužni utvrditi i razdoblje rada turističke ambulante tijekom godine. Turistička ambulanta organizira se izvan mreže javne zdravstvene službe. Posebnim propisom o normativima i standardima za turističku ambulantu određeni su minimalni normativi i standardi u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme koje mora ispunjavati turistička ambulanta. Zbog potrebe osiguranja provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima, jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb, za svaku sljedeću turističku sezonu utvrđuje minimalni broj turističkih ambulanti za svoje područje na temelju broja dolazaka turista u prethodnoj godini.
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P

Obilježja podataka	Naziv	Broj organiziranih turističkih ambulanti temeljem posebnog zakona kojim se uređuje zdravstvena djelatnost
	Mjerna jedinica	Broj
	Izvor /potencijalni izvor	Jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb
	Dostupnost i podatkovni jaz	Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj je informacija o broju ambulanti u destinaciji, te se broj direktno preuzima i služi kao pokazatelj.
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Rezultati:		
2024. (početna vrijednost)		
0		

Tablica 21. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na okolišne aspekte održivosti

2. OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA OKOLIŠNE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

2.1. Upravljanje vodnim resursima

2.1.1. Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju)

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju) (UVR-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja sa međunarodnim sustavima	ETIS: Potrošnja pitke vode po turističkom noćenju u usporedbi s potrošnjom vode općeg stanovništva po osobi po noći (D.5.1.)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – upravljanje vodnim resursima
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 6 Čista, pitka voda i higijenski uvjeti Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine vode isporučene u smještajnim objektima destinacije u odnosu na ukupnu potrošnju vode u destinaciji, koji daje uvid u opterećenje turizma na vodni resurs destinacije.
	Opis	Ograničavajući čimbenik razvoja turizma u pojedinim destinacijama je dostupnost vode, odnosno njena nepovoljna prostorna i vremenska raspodjela, osobito u Jadranskoj Hrvatskoj te u ljetnim mjesecima, kao i gubici vode u vodoopskrbnom sustavu.

		Vođenje evidencije o ukupnoj finalnoj potrošnji vode dužno je provoditi i osigurati nadležno tijelo za upravljanje vodnim resursima u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju posebnog zakona kojim se uređuje upravljanje vodama
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (m ³) 2. Ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (m ³) 3. Broj ostvarenih turističkih noćenja u smještaju u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja 4. Broj ostvarenih turističkih noćenja u smještaju u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja 5. Broj stanovnika u destinaciji koji imaju pristup sigurnoj vodi ili imaju priključak na javnu vodoopskrbu ili imaju mogućnost priključenja na javnu vodoopskrbu u destinaciji
	Mjerna jedinica	N/P
	Izvor /potencijalni izvor	1. Javni isporučitelji vodne usluge – Vodovod/komunalno poduzeće, interni izvještaji o mjesečnoj potrošnji vode 2. Javni isporučitelji vodne usluge – Vodovod/komunalno poduzeće, interni izvještaji o mjesečnoj potrošnji vode 3. – 5. eVisitor 6. DZS, Naselja obuhvaćena mrežom javne vodoopskrbe i Statističko izvješće – Stanovništvo RH (godišnje procjene)
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. – 6. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1 – 6. Svake dvije godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao omjer (%) finalne potrošnje vode po noćenju turista (m ³) u smještajnim objektima destinacije i u odnosu na potrošnju vode po stanovniku destinacije (m ³). F_1 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja

	F_2 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja T_1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja T_2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja N_1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N_2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) S – broj stanovnika u destinaciji $ \begin{aligned} \text{potrošnja vode po noćenju turista} &= \frac{F_2 N_1 - F_1 N_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2} \\ \text{potrošnja vode po noćenju stanovnika} &= \frac{1}{S} \left(\frac{T_2 F_1 - T_1 F_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2} \right) \\ \text{omjer potrošnje vode po noćenju turista i stanovnika} &= \frac{\text{potrošnja vode po noćenju turista}}{\text{potrošnja vode po noćenju stanovništva}} \times 100 \end{aligned} $ Alternativna metoda: Anketa gospodarskih subjekata u turizmu u smještajnim objektima = norma potrošnje vode turista po noćenju / potrošnja vode
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine
Rezultati:	
2024. (početna vrijednost)	
329 %	

2.2. Gospodarenje otpadom

2.2.1. Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone)

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone) (GO-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Količina otpada koju proizvodi odredište (tone po stanovniku po godini ili po mjesecu) (D.3.1.) (prilagođeno)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – gospodarenje otpadom
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj prati omjer količina komunalnog otpada nastalog po noćenju turista u smještaju u usporedbi s količinama otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone po stanovniku, u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja)
	Opis	Pokazateljem se prati ostvarenje veze između proizvodnje otpada u turizmu i gospodarskog rasta te uspješnost sprječavanja nastanka otpada u destinaciji. Ukazuje na okolišni aspekti rizika u turističkim destinacijama gdje nedovoljno adekvatna infrastruktura gospodarenja otpadom u kombinaciji sa povećanom turističkom aktivnosti može ugroziti konkurentnost turističke destinacije. Pokazatelj je važan za atraktivnost destinacije i u slučaju neuređenog ili preopterećenog (prekapacitiranog) sustava gospodarenja otpadom što predstavlja ograničavajući čimbenik razvoja destinacije. Noćenja turista jesu svaka registrirana noć osobe (turista) u objektu koji pruža uslugu smještaja (prijavljena noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju u sustavu eVisitor).

		Komunalni otpad je miješani komunalni otpad i odvojeno sakupljeni otpad. Javna usluga sakupljanja komunalnog otpada podrazumijeva prikupljanje komunalnog otpada na području pružanja javne usluge putem spremnika od pojedinog korisnika i prijevoz i predaju tog otpada ovlaštenoj osobi za obradu takvoga otpada.
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (tone) 2. Ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (tone) 3. Ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima destinacije u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja 4. Ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima destinacije u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja 5. Broj stanovnika u destinaciji
	Mjerna jedinica	1. i 2. tone 3, 4 i 5. N/P
	Izvor /potencijalni izvor	1. i 2. pružatelj javne usluge koje je a) trgovačko društvo koje osniva jedna ili više jedinica lokalne samouprave (JLS), temeljem odluke predstavničkog tijela JLS ili pravna ili b) fizička osoba – obrtnik temeljem koncesije dodijeljene odlukom predstavničkog tijela JLS / Upravni odjeli jedinica lokalne/područje samouprave 3. – 4. eVisitor 5. DZS, Popis stanovništva RH (godišnje procjene)
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. i 2. Podatak je dostupan (potencijalno djelomična dostupnost kvalitetnih/verificiranih podataka na razini pojedinih gradova/općina) 3. i 4. Podatak je dostupan 5. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 5. Svake dvije godine

Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao omjer količine otpada nastalog po noćenju turista u smještaju u odnosu na ukupne količine komunalnog otpada nastale u destinaciji u mjesecima s najnižom i najvišom turističkom aktivnosti F_1 – ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (tone) F_2 – ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja T_1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja T_2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja S – broj stanovnika u destinaciji N_1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N_2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) W_{TN} – količina otpada po turističkom noćenju, $W_{TN} = \frac{F_2 N_1 - F_1 N_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2}$ W_{RN} – količina otpada po noćenju stanovnika, $W_{RN} = \frac{1}{S} \left(\frac{T_2 F_1 - T_1 F_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2} \right)$ W_T – količina otpada nastalog zbog noćenja turizma u vremenskom intervalu (mjesec s najvećim brojem noćenja). Izračunava se kao umnožak broja noćenja u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (T_2) i količine otpada po turističkom noćenju (W_{TN}), $W_T = T_2 \times W_{TN}.$ W_R – količina otpada od lokalnog stanovništva u destinaciji u vremenskom intervalu (mjesec s najvećim brojem noćenja). Izračunava se kao umnožak broja stanovnika (S), broja dana u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (N_2) i količine otpada po noćenju stanovnika (W_{RN}), $W_R = S \times N_2 \times W_{RN}.$ <i>omjer količine komunalnog otpada koji su proizveli turist u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju i lokalno stanovništvo</i> $(za promatrani period) = \frac{W_T}{W_R}$
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine
Rezultati:	
2024. (početna vrijednost)	
434,32 %	

2.3. Zaštita bioraznolikosti

2.3.1. Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite)

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite) (BR-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST – Postotak zaštićenih područja (morskih i kopnenih) prema ukupnoj površini
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zaštita bioraznolikosti
	Povezanost sa SDG	Cilj 13: Klimatske promjene – zaštita prirodnih područja doprinosi ublažavanju klimatskih promjena kroz očuvanje šuma i drugih ekosustava koji apsorbiraju ugljikov dioksid. Cilj 14: Život ispod vode – ovaj cilj uključuje očuvanje i održivo korištenje oceana, mora i morskih resursa. Zaštićena prirodna područja mogu uključivati morske i obalne ekosustave. Cilj 15: Život na zemlji – usredotočuje se na zaštitu, obnovu i održivu upotrebu kopnenih ekosustava te očuvanje bioraznolikosti i zaustavljanje degradacije zemljišta i gubitka staništa.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira udio zaštićenih prirodnih područja (dalje u tekstu: ZPP) (kopnenih i morskih) i područja ekološke mreže Natura 2000, u ukupnoj površini destinacije (jedan ili više JLS-ova), te njihova struktura prema kategoriji zaštite.
	Opis	Turizam zasnovan na prirodi brzo raste, a jedan od ključnih faktora za iskustvo posjetitelja je kvaliteta okoliša. Bioraznolika područja privlače turiste, posebno ona s infrastrukturom koja omogućava pristupačnost. Očuvanje kopnene i morske bioraznolikosti ključno je za očuvanje značajnih ekonomskih koristi koje države ostvaruju od turizma. Udio zaštićenih područja ukazuje na aktivnosti vezane za očuvanje bioraznolikosti te na očuvanje, obnovu i održivu upotrebu ekosustava i njihovih usluga.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– udio zaštićenih prirodnih područja i područja ekološke mreže Natura 2000 u ukupnoj površini destinaciji – kategorije zaštićenih prirodnih područja u destinaciji

Podaci	Naziv podataka	1. Površina zaštićenih prirodnih područja prema kategoriji 2. Kategorija zaštite prirodnih područja 3. Površina destinacije
	Mjerna jedinica	1. Površina ZPP 2. Kategorija zaštite 3. Površina destinacije
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Bioportal Bioportal Podaci JLS-a
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 3. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 3. Na razini godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao udio površina zaštićenih područja u destinaciji u odnosu na ukupnu površinu destinacije i prema kategorijama zaštite temeljem zakona kojim se uređuje zaštita prirode
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine
Rezultati:		
2024. (početna vrijednost)		
0 %		

2.4. Održivo upravljanje energijom

2.4.1. Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije (UEN-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja sa međunarodnim sustavima	ETIS: Potrošnja energije po turističkom noćenju u usporedbi s potrošnjom energije općeg stanovništva po osobi po noći
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje energijom
	Povezanost sa SDG	Cilj 7. Pristupačna energija iz čistih izvora Cilj 11. Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije, a temelji se na sezonalnosti potrošnje.
	Opis	Ovaj pokazatelj daje uvid u opterećenje energetske infrastrukture i potrebe implementacije održivih oblika energije. S obzirom na intenzivnu potrebu za energijom tijekom visoke sezone, posebice u Jadranskoj Hrvatskoj, važno je razmotriti stvarno opterećenje.
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P

Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupna finalna potrošnja el. energije u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenim brojem noćenja 2. Ukupna finalna potrošnja el. energije u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja 3. Broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenih noćenja 4. Broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najviše ostvarenih noćenja 5. Broj stanovnika u destinaciji koji imaju pristup elektro-energetskoj mreži
	Mjerna jedinica	1. i 2. KWh 3., 4. – noćenje 5. stanovnik
	Izvor/potencijalni izvor	1. i 2. HEP-ODS 3., 4. – eVisitor 5. DZS, Statističko izvješće – Stanovništvo RH (godišnje procjene)
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. i 2. Podatak je dostupan (uz poseban zahtjev) 3. – 5. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 5. Svake četiri godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao omjer finalne potrošnje el. energije po noćenju turista (kWh) u smještajnim objektima u odnosu na potrošnju el. energije po stanovniku destinacije (kWh). F_1 – ukupna finalna potrošnja el. energije u kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenim brojem noćenja F_2 – ukupna finalna potrošnja el. energije kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji kalendarskom mjesecu s najviše ostvarenih noćenja T_1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim ostvarenim brojem noćenja T_2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja S – broj stanovnika u destinaciji N_1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N_2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31)

	<i>potrošnja el. energije po noćenju turista</i> $= \frac{F_2 N_1 - F_1 N_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2}$ <i>potrošnja el. energije po noćenju stanovnika</i> $= \frac{1}{S} \left(\frac{T_2 F_1 - T_1 F_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2} \right)$ <i>omjer potrošnje el. energije po noćenju turista i stanovnika</i> $= \frac{\text{potrošnja el. energije po noćenju turista}}{\text{potrošnja el. energije po noćenju stanovnika}} \times 100$
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine
Rezultati:	
2024. (početna vrijednost)	
233,17 %	

2.5. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama

2.5.1. Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika (UPK-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Postojeći sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 – Zdravlje i dobrobit Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog međuodnosa turizma i klime
Pokazatelj	Definicija	Pokazateljem se utvrđuje postoji li u destinaciji sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika
	Opis	Članak 7. Pariškog sporazuma postavlja globalni cilj »poboljšanja sposobnosti prilagodbe, jačanja otpornosti i smanjenja ranjivosti na klimatske promjene«. Provedba nacionalnih i lokalnih planova prilagodbe, izgradnja kapaciteta i tehnologije te povećani financijski tokovi navedeni su kao ključni alati za provedbu aktivnosti prilagodbe. Sektor turizma je jedan od pet najranjivijih sektora na klimatske promjene. Stoga je uspostava sustava za procjenu izloženosti, otpornosti i rizika te provedbu mjera za prilagodbu klimatskim promjenama na svim razinama ključna za održivost turizma kao ključne gospodarske grane u Republici Hrvatskoj. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20) i Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/19) reguliraju pitanje prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– N/P

Podaci	Naziv podataka	Doneseni i provedeni strateški, planski ili programski dokumenti koji integriraju koncept prilagodbe klimatskim promjenama i procjenu rizika na razini destinacije
	Mjerna jedinica	N/P
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Upravni odjeli JLS
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj je informacija o tome je li destinacija donijela dokumente (strategiju i/ili plan i/ili program) te koji je napredak/udio mjera u provedbi i/ili implementiranih mjera za prilagodbu i ublažavanje klimatskih promjena i procjenu rizika – DA/NE/ udio mjera u provedbi i/ili implementiranih
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine
Rezultati:		
2024. (početna vrijednost)		
DA		

Tablica 22. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na ekonomske aspekte održivosti

3. OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA EKONOMSKE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

3.1. Turistički promet

3.1.1. Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim brojem ostvarenih turističkih noćenja

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem (TP-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Postotak godišnjeg broja dolaznih posjetitelja u mjesecima ili tromjesečju s najvećim opterećenjem
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistički promet
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa/ Repozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje autentične destinacije održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj dolazaka turista u destinaciji u mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom temeljem broja ostvarenih noćenja što ujedno podrazumijeva i najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom kontekstu.
	Opis	Priljev posjetitelja u turističku destinaciju predstavlja obvezni uzrok potrebe za upravljanjem održivošću destinacije. S obzirom na činjenicu da turizam predstavlja uglavnom sezonalnu aktivnost, ovim pokazateljem svakako valja uzeti u obzir razlike u priljevu posjetitelja unutar i van turističke sezone, pri čemu je priljev posjetitelja u periodu glavne, odnosno visoke turističke sezone najrelevantniji podatak za upravljanje održivošću destinacije.

Podaci	Naziv podataka	Ukupan broj dolazaka turista kao broj osoba koje su se u destinaciji prijavile i ostvarile noćenje u objektu koji pruža uslugu smještaja.
	Mjerna jedinica	Dolazak, odnosno prijava posjetitelja u smještajnom objektu
	Izvor podataka/potencijalni izvor	eVisitor
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su kontinuirano dostupni na godišnjoj razini.
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj je informacija o ukupnom broju dolazaka turista u destinaciji u mjesecu s najvećim brojem ostvarenih dolazaka, te se broj direktno preuzima iz sustava eVisitor i služi kao pokazatelj.
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Rezultati:		
2024. (početna vrijednost)		
25.796		

3.1.2. Prosječna duljina boravka turista u destinaciji

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Prosječna duljina boravka turista u destinaciji (TP-2)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST/ETIS (prilagodba) – Prosječna duljina boravka dolaznih posjetitelja i prosječna duljina boravka domaćih posjetitelja/ Prosječna duljina boravka turista
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistički promet
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira prosječan broj noćenja koje jedan turist ostvari u destinaciji.
	Opis	Duljina boravka, odnosno prosječan broj noćenja koje turisti ostvaruju u destinaciji se može smatrati relevantnom informacijom za upravljanje destinacijom, poglavito u kontekstu suvremenih trendova skraćivanja duljine boravka, ali i s aspekta upravljanja ljudskim potencijalima potrebnim za održavanje ujednačene razine pružanja sveobuhvatne turističke usluge što se posebno odnosi na segment smještaja.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem ostvarenih turističkih noćenja – Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem ostvarenih turističkih noćenja – Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u komercijalnom smještaju – Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u nekomercijalnom smještaju
Podaci	Naziv podataka	Dolazak turista predstavlja posjetitelja koji se prijavio i ostvario noćenje u objektu koji pruža uslugu smještaja. Noćenje turista predstavlja svaku registriranu noć posjetitelja u objektu koji pruža uslugu smještaja.

	Mjerna jedinica	Registrirano noćenje u smještajnom objektu. Dolazak, odnosno prijava posjetitelja u smještajnom objektu.
	Izvor podataka/potencijalni izvor	eVisitor
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su kontinuirano dostupni
Metodologija izračuna pokazatelja		Prosječna duljina boravka turista u destinaciji $= \frac{\text{Ukupan broj registriranih noćenja u destinaciji}}{\text{Ukupan broj dolazaka turista u destinaciju}}$
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Rezultati:		
2024. (početna vrijednost)		
6,85		

3.2. Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu

3.2.1. Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Udio zaposlenih u turističkim djelatnostima u odnosu na ukupno gospodarstvo
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Posebni cilj: Jačanje ljudskih potencijala u turizmu
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj zaposlenih na mjesečnoj razini u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sukladno važećoj nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (dalje u tekstu: NKD)
	Opis	Budući da rad predstavlja obvezni proizvodni čimbenik uslužnih djelatnosti, izravno povezan s isporukom turističkog proizvoda odnosno usluge, povećanje ili smanjenje ukupnog broja zaposlenih osoba u središnjim turističkim djelatnostima (pružanje smještaja te priprema i usluživanje hrane) može posredno ukazivati na poboljšanje odnosno pogoršanje poslovanja gospodarskih subjekata općenito u svim turističkim djelatnostima.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane prema satima rada – Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane po spolu, godišnji prosjek – Prosjek broja zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u odnosu na ukupan broj zaposlenih (%)

Podaci	Naziv podataka	1. Broj zaposlenih prema mjestu rada 2. Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane
	Mjerna jedinica	Fizička osoba u radnom odnosu
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Portal za napredno praćenje tržišta rada 2. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i podaci dostupni u Ministarstvu
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 2. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 2. Podatak je kontinuirano dostupan podatak na mjesečnoj razini
Metodologija izračuna pokazatelja		Podaci se preuzimaju iz službenih administrativnih izvora
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Rezultati:		
2024. (početna vrijednost)		
I. 18,63 % II. 18,09 % III. 19,23 % IV. 23,35 % V. 32,57 % VI. 39,14 % VII. 40,10 % VIII. 40,03 % IX. 44,64 % X. 44,78 % XI. 22,57 % XII. 20,88 %		

3.2.2. Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-2)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (u daljnjem tekstu: OECD): Izravni bruto domaći proizvod turizma, Produktivnost rada u turističkim djelatnostima (kombinacija – prilagodba)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu i turistički promet
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Posebni cilj: Unaprjeđenje strukture i kvalitete smještajnih kapaciteta
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira poslovni prihod gospodarskih subjekata ostvaren tijekom godine u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sukladno važećem NKD-u
	Opis	Poslovni prihod izravno je povezan sa sposobnosti gospodarskih subjekata da isporuče turistički proizvod odnosno uslugu, pri čemu promjena u vremenu odnosno povećanje ili smanjenje poslovnog prihoda može ukazivati na poboljšanje odnosno pogoršanje poslovnog položaja gospodarskih subjekata uslijed internih ili eksternih razloga, ali i neizravno upućivati na položaj gospodarskih subjekata u svim turističkim djelatnostima na razini destinacije.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– dodana vrijednost gospodarskih subjekata registriranih na području destinacije ostvarena tijekom godine – bruto dobit/gubitak gospodarskih djelatnosti registriranih na području destinacije ostvaren tijekom godine
Podaci	Naziv podataka	Poslovni prihod ostvaren tijekom godine

	Mjerna jedinica	EUR
	Izvor podataka/potencijalni izvor	FINA/Porezna uprava – podatak iz Registra godišnjih financijskih izvještaja
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan na zahtjev od FINA/Porezna uprava, podrazumijeva posebnu obradu kako bi se dobili podaci na razini destinacije
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan podatak na godišnjoj razini
Metodologija izračuna pokazatelja		Podaci će na zahtjev biti dostupni u Ministarstvu
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Rezultati:		
2024. (početna vrijednost)		
13.451.865,89 EUR		

Tablica 23. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na prostorne aspekte održivosti i organizaciju turizma

4. OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA PROSTORNE ASPEKTE ODRŽIVOSTI DESTINACIJE I ORGANIZACIJU TURIZMA

4.1. Turistička infrastruktura

4.1.1. Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija (TI-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Trenutačni popis i klasifikacija turističkih dobara i atrakcija uključujući prirodna i kulturna mjesta
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistička infrastruktura
	Povezanost sa SDG	Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – promicanje održivog turizma koji pridonosi zapošljavanju i rastu. Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – očuvanje kulturne i prirodne baštine urbanog okruženja. Cilj 12: Održiva potrošnja i proizvodnja – odgovorno upravljanje prirodnim resursima. Cilj 15: Život na zemlji – zaštita, obnova i promicanje održive uporabe ekosustava, očuvanje biološke raznolikosti.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Repozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje autentične destinacije održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se vrši identifikacija i kategorizacija turističkih resursa na području destinacije, uključujući prirodne (parkovi, rezervati, pejzaži) i kulturno-povijesne/antropogene atrakcije (povijesni lokaliteti, muzeji, spomenici, nematerijalna baština).

	Opis	Identifikacija i kategorizacija turističkih resursa ključna je za razvoj održivog turizma jer omogućava efikasno upravljanje i očuvanje prirodnih i kulturnih resursa. Pruža temelj za kreiranje ciljanih marketinških strategija koje ističu jedinstvene atribute destinacije, privlačeći time odgovarajuće turiste. Osim toga, pomaže lokalnim zajednicama da razumiju i vrednuju svoju baštinu, potičući lokalno sudjelovanje i osvještavanje važnosti očuvanja tih resursa za buduće generacije.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– popisi kulturnih dobara (opcionalno, uključujući procjenu i naznaku ranjivosti) – identifikacija i popisivanje nematerijalne kulturne baštine – popis lokaliteta i dobara prirodne baštine s naznakom vrste, stanja očuvanja i ranjivosti.
Podaci	Naziv podataka	1. Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara 2. Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja 3. Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara 4. Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH
	Mjerna jedinica	1. – 4. broj/vrsta (kategorija)
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. – 3. Registar kulturnih dobara RH (ministarstvo nadležno za kulturu) 4. Bioportal (ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 4. Kontinuirano dostupan podatak na godišnjoj razini.
Metodologija izračuna pokazatelja		
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Rezultati:		
2024. (početna vrijednost)		

RB.	ZAŠTIĆENA KULTURNA DOBRA	
	Popis	Vrsta
1	Crkva Sv. Jurja	Nepokretna pojedinačna
2	Crkva sv. Jurja u Prhovu	Nepokretna pojedinačna
3	Crkva sv. Roka	Nepokretna pojedinačna
4	Jurlinovi dvori	Nepokretna pojedinačna
5	Kultivirani krajolik Bucavac	Kulturni krajolik
6	Kulturno - povijesna cjelina Primoštena	Kulturno povijesna cjelina
7	Tradicijsko umijeće izrade čipki na području Primoštena i Rogoznice	Nematerijalna
8	Crkva sv. Jerolima	Nepokretna pojedinačna

4.2. Održivo upravljanje destinacijom

4.2.1. Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom (OUD -1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Višegodišnji plan ili strategija odredišta koja je ažurna i javno dostupna
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje destinacijom
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Ovaj cilj se fokusira na stvaranje održivih i otpornih urbanih područja. Višegodišnji planovi ili strategije za odredišta, koji su ažurni i javno dostupni, igraju ključnu ulogu u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Strategije koje promiču održivi razvoj turističkih destinacija mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta. Cilj 12: Održiva potrošnja i proizvodnja – Višegodišnje strategije koje uključuju načela održive potrošnje i proizvodnje mogu pomoći u smanjenju ekološkog otiska turizma i promicanju održivih praksi u lokalnim zajednicama. Cilj 17: Partnerstva za ciljeve – Uspostavljanje partnerstava između različitih dionika, uključujući vladine i nevladine organizacije, privatni sektor i lokalne zajednice, ključno je za razvoj i provedbu uspješnih strategija održivog razvoja.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Posebni cilj: Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog razvoja
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao praćenje statusa implementacije Plana upravljanja, pri čemu je polazište terminski plan aktivnosti i njihove implementacije
	Opis i svrha	Postojanje Plana upravljanja preduvjet je destinacijskog razvoja za sva odredišta u Hrvatskoj, stoga je uspješna implementacija aktivnosti iz Plana polazište za održivo upravljanje destinacijom, te praćenja stanja upravljačkih aktivnosti.

	Podpokazatelji (opcinalno)	– Objavljeni dokument strategije i/ili akcijskog plana destinacije. – Strategija/plan su jasno vidljivi i dostupni online. – Udio implementiranih aktivnosti iz plana (Implementirana aktivnost je aktivnost koja je u potpunosti provedena, završena, te postoje informacije u učinku iste)
Podaci	Naziv podataka	1. Strategija/ plan izrađen i javno dostupan – DA/NE 2. Ukupan broj aktivnosti definiranih Planom 3. Broj implementiranih aktivnosti definiranih planom
	Mjerna jedinica	1. Višegodišnji plan i/ili strategija 2. Broj aktivnosti 3. Broj implementiranih aktivnosti / ukupan broj aktivnosti
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1., 2. i 3. Turistička zajednica / JLS
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 3. Podatak dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 3. jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja		Omjer implementiranih aktivnosti / ukupni broj aktivnosti definiranih Planom X 100 Implementirane aktivnosti su one koje su u potpunosti završene, te za njih postoje mjerljivi rezultati provedbe.
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Rezultati:		
2024. (početna vrijednost)		2025.
/		Plan upravljanja destinacijom nalazi se u završnoj fazi izrade

4.3. Održivo upravljanje prostorom

4.3.1. Broj ostvarenih noćenja u smještajnim objektima destinacije po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj ostvarenih noćenja u smještajnim objektima destinacije po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS (OUP-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Broj posjetitelja po hektaru građevinskog područja
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje prostorom
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 15 – Očuvanje života na zemlji
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih noćenja u smještaju destinacije unutar godine dana po izgrađenom hektaru zona stambene i ugostiteljsko-turističke namjene.
	Opis	S obzirom da se turistička aktivnost može gotovo isključivo odvijati u zonama stanovanja (S) i zonama mješovite namjene (M1), te u zonama predviđenima za odvijanje ugostiteljsko-turističke namjene (T), sve druge građevinske zone nisu uključene u analizu. Nadalje, pritisak koji proizlazi iz korištenja prostora može se isključivo evidentirati kao pritisak na već izgrađena područja, te stoga u izračun ne ulaze planirana(neizgrađena) područja. U konačnici pritisak bi bilo poželjno evidentirati na godišnjoj razini, ali i na razini tromjesečja, da bi se utvrdilo pritisak u najopterećenijem dijelu godine.
	Podpokazatelji (opcionalno)	-

Podaci	Naziv podataka	1. noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju 2. površina izgrađenog dijela zona stambene namjene destinacije 3. površina izgrađenog dijela zona mješovite namjene pretežito stambene namjene 4. površina izgrađenog dijela zona ugostiteljsko-turističke namjene destinacije
	Mjerna jedinica	1. noćenje 2., 3., 4. hektar
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. eVisitor i porezna uprava 2., 3. i 4. jedinice lokalne samouprave + PPUG/O (prostorni planovi uređenja gradova/ općina)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2., 3. i 4. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan na godišnjoj razini
Metodologija izračuna pokazatelja		T_N – broj turističkih noćenja unutar destinacije ostvarenih u jednoj godini P_S – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama stanovanja (ha) P_M – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama mješovite namjene ((pretežito stambene namjene) (ha) P_T – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama predviđenim za odvijanje ugostiteljsko-turističke aktivnosti <i>broj turističkih noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju po izgrađenoj građevinskoj površini</i> $= \frac{T_N}{P_S + P_M + P_T}$
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine
Rezultati:		
2024. (početna vrijednost)		
1026,260472		

Tablica 24. Specifični pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti

1. SPECIFIČNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA DRUŠTVENE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

1.1.4. Promjena broja stanovnika u zadnjih pet godina u odnosu na promjenu broja turističkih noćenja

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Promjena broja stanovnika u zadnjih pet godina u odnosu na promjenu broja turističkih noćenja (SZL – 5)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	Demografski trendovi i kvaliteta života
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Promjena broja stanovnika uvjetovana prirodnim kretanjima i migracijama prema promjeni turističke aktivnosti mjerene brojem noćenja u smještajnim kapacitetima
	Opis i svrha	Pokazatelj omogućava praćenje relativnog odnosa broja stanovnika i turističke aktivnosti u petogodišnjem razdoblju. Pokazatelj se izračunava kao dvojni razlomak.

		Djeljenik dvojnog razlomka je razlomak u čijem je brojniku procjena broja stanovnika na 31.12. u godini t (prethodna godina), a nazivniku procjena broja stanovnika 31. 12. u godini t-4 Djelitelj dvojnog razlomka je razlomak u čijem je brojniku broj ostvarenih noćenja u smještajnim kapacitetima u godini t (prethodna godina), a nazivniku broj ostvarenih noćenja smještajnim u kapacitetima u godini t-4
	Podpokazatelj (opcionalno)	
Podaci	Naziv podataka	1. Stanovništvo – procjena i prirodno kretanje, Procjena stanovništva, stanje na dan 31. prosinca u godini t (prethodna godina) i godini t-4 2. Turizam, noćenja turista
	Mjerna jedinica	1. i 2. Realni broj
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Državni zavod za statistiku: <i>Statistika u nizu, Gradovi i općine u statistici</i> 2. eVisitor
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan
Metodologija izračuna pokazatelja		Podaci se preuzimaju iz službenih administrativnih izvora
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje

Ograničenja pokazatelja i perspektive	Izvor osiguravaju potrebne podatke za izračun, a ograničenje je vezano uz sadržaj pokazatelja koji tek neizravno ukazuje na povećanje/smanjenje društvenog standarda odnosno demografske trendove generirane turizmom budući da rast ili smanjenje broja stanovnika na području destinacije može biti potaknuto bitno širim spektrom utjecaja od turističke aktivnosti.
Rezultati: Godina za koju se računa pokazatelj – 2024.	
0,63	

1.3. Pristupačnost destinacije

1.3.1 Udio pristupačnih smještajnih jedinica u destinaciji

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Udio pristupačnih smještajnih jedinica u destinaciji (SPD-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Udio smještajnih objekata s pristupačnim smještajem
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 9 – Prilagodljiva infrastruktura, uključiva i održiva industrijalizacija i inovativnost Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Posebni cilj: Unaprjeđenje strukture i kvalitete smještajnih kapaciteta
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira udio smještajnih jedinica pristupačnih za osobe s motoričkim, senzornim ili mentalnim oštećenjima u destinaciji u ukupnom broju smještajnih jedinica.
	Opis	Dostupnost turističkih sadržaja, proizvoda i usluga osobama s motoričkim, senzornim ili mentalnim oštećenjima je središnji dio odgovornih i održivih turističkih politika. Udio pristupačnih smještajnih jedinica odražava tržišnu dostupnost i privlačnost destinacije, te može imati pozitivan utjecaj na gospodarstvo, društvenu inkluzivnost i imidž destinacije.

	Podpokazatelji (opcinalno)	– Udio pristupačnih smještajnih jedinica u kolektivnim smještajnim kapacitetima – Udio pristupačnih smještajnih jedinica u privatnim smještajnim kapacitetima
Podaci	Naziv podataka	1. Broj smještajnih jedinica u destinaciji 2. Broj pristupačnih smještajnih jedinica u destinaciji
	Mjerna jedinica	1. i 2. smještajna jedinica
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. eVisitor 2. Jedinstveni turistički informatički registar
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2. Podatak nije trenutno dostupan, no u postupku je prikupljanje
	Primarno istraživanje (smjernice)	Metodološke smjernice za prikupljanje podataka i provođenje primarnih istraživanja objavljuju se na mrežnim stranicama Ministarstva (smještajni kapaciteti)
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Kontinuirano dostupan podatak 2. Svake dvije godine
Metodologija izračuna pokazatelja	Udio pristupačnih smještajnih jedinica $= \left(\frac{\text{Broj pristupačnih smještajnih jedinica}}{\text{Ukupan broj smještajnih jedinica}} \right) \times 100$	
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine	

Ograničenja pokazatelja i perspektive	—
Rezultati:	
Godina za koju se računa pokazatelj – 2024.	
Podatak nije dostupan u trenutku izračuna	

1.3.2. Javno dostupne informacije o atrakcijama u turističkim i informativnim centrima

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Javno dostupne informacije o atrakcijama u turističkim i informativnim centrima (SPD-2)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Interpretativne informacije dostupne posjetiteljima u turističkim uredima te na prirodnim i kulturnim lokacijama
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Pružanje javno dostupnih informacija o atrakcijama doprinosi stvaranju održivih i otpornih urbanih područja, pomažući u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Informacije koje promiču turističke destinacije mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta. Cilj 12: Održiva potrošnja i proizvodnja – Informacije koje uključuju načela održive potrošnje i proizvodnje mogu pomoći u smanjenju ekološkog otiska turizma.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao skup informacije o lokalnim atrakcijama, kulturnim događanjima, povijesnim znamenitostima i prirodnim ljepotama u turističkoj destinaciji, koji su namijenjeni posjetiteljima.
	Opis i svrha	Ovaj pokazatelj odnosi se na dostupnost informacija o turističkim atrakcijama koje pružaju turistički i informativni centri. Uključuje detalje o lokacijama, radnom vremenu, pristupačnosti, kulturnim i povijesnim

		kontekstima atrakcija, što pridonosi boljem iskustvu posjetitelja. Pružene informacije igraju ključnu ulogu u održivom upravljanju turističkim tokovima te promicanju kulturne i prirodne baštine destinacije
	Podpokazatelji (opcionalno)	/
Podaci	Naziv podataka	1. Dostupne brošure o turističkim atrakcijama na barem tri strana jezika u uredu turističke zajednice / turističkim informativnim centrima / lokalitetima – DA/NE 2. Informacije dostupne na web stranicama turističkih zajednica/lokaliteta o ključnim aspektima turističke ponude (atrakcije, ugostiteljska ponuda, dostupnost destinacije) na barem tri strana jezika na web stranici turističke zajednice / turističkog informativnog centra – DA/NE
	Mjerna jedinica	1. i 2. Dostupan dokument u fizičkom i/ili virtualnom obliku.
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Turistička zajednica / JLS 2. Odabrani turistički lokaliteti od značaja
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem 2. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem od strane odabranih lokaliteta
	Primarno istraživanje (link na smjernice)	Anketiranje upravitelja turističkih lokaliteta
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Jednom godišnje 2. Jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj predstavlja niz kvalitativnih podataka

Učestalost mjerenja	Jednom godišnje
Ograničenja pokazatelja i perspektive	Aktualnost i točnost: Informacije mogu zastarjeti ili biti netočne ako se ne ažuriraju redovito. Doseg i pristupačnost: Informacije možda nisu dostupne na svim jezicima ili prilagođene osobama s posebnim potrebama. Objektivnost: Informacije mogu biti pristrane ili fokusirane samo na popularne atrakcije, zanemarujući manje poznate lokalitete.
Rezultati:	Godina za koju se računa pokazatelj – 2024.
DA	

1.3.3. Postotak pristupačnih linija javnog prijevoza u destinaciji za osobe s invaliditetom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Postotak pristupačnih linija javnog prijevoza u destinaciji za osobe s invaliditetom (SPD-3)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS – Postotak javnog prijevoza dostupan osobama s invaliditetom i specifičnim potrebama pristupačnosti
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Pružanje javno dostupnih informacija o atrakcijama doprinosi stvaranju održivih i otpornih urbanih područja, pomažući u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Informacije koje promiču turističke destinacije mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj se definira kao postotak linija javnog prijevoza u destinaciji koji opslužuje javni prijevoz pristupačan osobama s invaliditetom i osobama s posebnim zahtjevima za pristup
	Opis i svrha	Osnovna svrha pokazatelja je uvid u mogućnosti kretanja javnim prijevozom unutar destinacije osobama s motoričkim ili osjetilnim invaliditetom, a time i njihova mogućnost da posjećuju različite sadržaje unutar destinacije. Osnovo obilježje javnog prijevoza pristupačnog osobama s invaliditetom, jest postojanje zvučne signalizacije, rampa za invalidska kolica i mjesta za njihov smještaj unutar javnog prijevoza.

	Podpokazatelji	-
Podaci	Naziv podataka	1. Broj javnih linija u destinaciji 2. Broj javnih linija pokrivenih javnim prijevozom dostupnim osobama s invaliditetom
	Mjerna jedinica	1 i 2. broj linija
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. i 2. Javno prijevozničko poduzeće s koncesijom za prometovanje na području destinacije
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Podaci dostupni
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake 2 godine
Metodologija izračuna pokazatelja		JL – broj svih javnih linija u destinaciji PJL – broj javnih linija pokrivenih javnim prijevozom dostupnim osobama s invaliditetom $\text{postotak linija pokrivenih JP dostupnim osobama s invaliditetom} = \frac{PJL}{JL} \times 100$
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine

Ograničenja pokazatelja i perspektive	Ograničenje predstavlja eventualno nepostojanje podataka o prijevoznim sredstvima i njihovoj prilagođenosti. Drugo ograničenje je što pokazatelj se ne referira na frekvenciju vozila na liniji, kao ni na ostale pristupne i infrastrukturne objekte u okruženju stanica javnog linijskog prijevoza
Rezultati: Godina za koju se računa pokazatelj – 2024.	
100 %	

1.4. Sigurnost destinacije

1.4.1. Ukupan broj kaznenih djela i prekršaja prijavljenih policiji po mjesecima

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Ukupan broj kaznenih djela i prekršaja prijavljenih policiji po mjesecima (SSD-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS (prilagodba) – Postotak turista koji su podnijeli prijavu policiji
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Posebni cilj: Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj kaznenih djela i prekršaja koji su prijavljeni lokalnim policijskim postajama po mjesecima u godini.
	Opis	U svrhu očuvanja percepcije destinacije kao sigurnog mjesta za odmor od strane posjetitelja, izuzetno je važno pratiti dinamiku prijavljenih kaznenih djela i prekršaja policiji. Povećanje vrijednosti ovog pokazatelja, u slučaju zadržavanja ukupnog broja i strukture stalnih stanovnika destinacije nepromijenjenom, svakako može predstavljati rani nagovještaj moguće promjene percepcije posjetitelja destinacije u pogledu njezine sigurnosti.
	Podpokazatelji (opcionarno)	Ukupan broj kaznenih djela protiv imovine, života, tijela te spolne slobode i prekršaja protiv javnog reda i mira prijavljenih policiji po mjesecima

Podaci	Naziv podataka	Ukupan broj kaznenih djela i prekršaja službeno prijavljenih u policijskoj postaji.
	Mjerna jedinica	Kazneno djelo sukladno kaznenom zakonu Prekršaj sukladno zakonu o prekršajima protiv javnog reda i mira
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Ministarstvo unutarnjih poslova (dalje u tekstu: MUP)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Javno su dostupni podaci o broju prijavljenih kaznenih djela po županijama na godišnjoj razini. Javno nisu dostupni podaci za destinacije kao niti podaci po mjesecima.
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan na godišnjoj razini.
Metodologija izračuna pokazatelja		Podatak se preuzima iz službenih izvora
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Ograničenja pokazatelja		Iako se podaci o podnesenim kaznenim djelima i prekršajima u lokalnim policijskim postajama službeno evidentiraju od strane Ministarstva unutarnjih poslova, ti podaci nisu javno dostupni. Javno su dostupni podaci o ukupno prijavljenim kaznenim djelima i prekršajima na nacionalnoj i godišnjoj razini, dok su podaci za županije također javno dostupni na godišnjoj razini, ali samo za ukupan broj prijavljenih kaznenih djela. Podaci na razini jedinica lokalne uprave i samouprave, kao i podaci na mjesečnoj razini nisu javno dostupni u službenim statističkim objavama Ministarstva unutarnjih poslova.
Rezultati:		
Godina za koju se računa pokazatelj – 2024.		

26 - kaznenih djela protiv imovine, života, tijela te spolne slobode

1- prekršaj protiv javnog reda i mira

1.4.2. Sigurnosne mjere kao što su stanice prve pomoći na plažama/lokalitetima turističkih atrakcija

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Sigurnosne mjere kao što su stanice prve pomoći na plažama/lokalitetima turističkih atrakcija (SSD-3)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost indikatora s međunarodnim sustavima	GSTC: Sigurnosne mjere kao što su stanice prve pomoći na plažama/mjesta turističkih atrakcija (IN-A12.b.)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma; 10. Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informacije o broju mjera, lokalitetu primjene, razdoblju implementacije s obveznim opisom mjera koje su implementirane u destinaciji za pomoći na plažama/lokalitetima turističkih atrakcija u okviru sustava za odgovor na sigurnosne i zdravstvene rizike.
	Opis i svrha	Pokazatelj prati ima li destinacija sustav za praćenje i prevenciju te odgovor na sigurnosne i zdravstvene rizike.
	Podpokazatelj (opcionalno)	-

Obilježja podataka	Naziv	1. Broj mjera koje su implementirane u destinaciji u okviru sustava za odgovor na sigurnosne i zdravstvene rizike, npr. za pomoći na plažama i lokalitetima turističkih atrakcija.
	Mjerna jedinica	-
	Izvor /potencijalni izvor	1. Jedinice lokalne samouprave, Domovi zdravlja – turističke ambulante u destinaciji
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	2. Jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja		Evidencija o broju mjera, lokalitetu primjene, razdoblju implementacije s obveznim opisom mjere.
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Rezultati:		
Godina za koju se računa pokazatelj – 2024.		
200 %		

1.4.3. Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na 1000 noćenja (turista i lokalne zajednice)

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na 1000 noćenja (turista i lokalne zajednice) (SSD-4)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	EC – Europski opservatorij za sigurnost cestovnog prometa
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma; 10. Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se određuje omjer između broja nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije i broja ostvarenih noćenja lokalnih stanovnika i turista.
	Opis	Veća vrijednost pokazatelja može ukazati na neadekvatnost prometne infrastrukture i potrebu za njezinom obnovom ili izgradnjom dodatnih objekata.
	Podpokazatelji	– Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom u kojima su sudjelovali lokalni stanovnici na 1000 noćenja lokalnih stanovnika – Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom u kojima su sudjelovale osobe koje nisu lokalni stanovnici na 1000 noćenja turista

Podaci	Naziv podataka	1. Broj stanovnika u destinaciji 2. Broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji 3. Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije 4. Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije u kojima su sudjelovali lokalni stanovnici 5. Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije u kojima nisu sudjelovali lokalni stanovnici
	Mjerna jedinica	1. Stanovnika 2. Noćenja 3-5. Broj nesreća
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. DZS, Gradovi i općine u statistici ~ Stanovništvo – procjena i prirodno kretanje 2. eVisitor 3. – 5. Ministarstvo unutarnjih poslova RH, nadležna policijska uprava
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni
	Periodičnost prikupljanja podataka	Godišnje

Metodologija izračuna pokazatelja	BS – broj stanovnika u destinaciji početkom godine. BS se preuzima iz publikacije DZS-a: <i>Gradovi i općine u statistici ~ Stanovništvo – procjena i prirodno kretanje</i> u kojoj je po jedinicama lokalne samouprave objavljena procjena broja stanovnika krajem godine, za kojeg se može pretpostaviti da je jednak procjeni broja stanovnika na početku sljedeće godine. BN – broj noćenja u smještajnim kapacitetima u destinaciji u godini. Podataka se dobije iz sustava eVisitor kao broj noćenja u smještajnim kapacitetima u destinaciji između prvog i zadnjeg dana godine. N_{UK} – ukupan broj nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije u promatranoj godini N_{LS} – broj nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije u promatranoj godini u kojima su sudjelovali lokalni stanovnici N_T – broj nesreća sa smrtnim ishodom na području jedinice lokalne samouprave u promatranoj godini u kojima su sudjelovale osobe koje ne stanuju na području destinacije <i>Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na 1000 noćenja</i> = $\frac{N_{UK} \times 1000}{(BS \times 365 + BN)}$ Podpokazatelji: Uz oznake <i>Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom (lokalni)</i> za podpokazatelj 1 te <i>Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom (ostali)</i> za podpokazatelj 2, formule su: <i>Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom (lokalni)</i> $= \frac{N_{LS} \times 1000}{BS \times 365}$ <i>Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom (ostali)</i> $= \frac{N_T \times 1000}{BN}$
Učestalost mjerenja	Godišnje

Ograničenja pokazatelja	Pokazatelj nije prikladan za destinacije kroz koje prolaze važne prometnice poput autocesta i glavnih magistralnih pravaca. Međusobni odnos podpokazatelja i glavnog pokazatelja može naznačiti probleme u prometu zbog turizma. Obzirom da u velikom broju destinacija će vrijednost pokazatelja biti 0, možda ima smisla promatrati pokazatelj ali za duže razdoblje (npr. trogodišnje ili petogodišnje), kumulativno ili u prosjeku.
Rezultati: Godina za koju se računa pokazatelj – 2024.	
0	

1.4.4. Broj podnesenih prijava zbog buke uzrokovane turističkim aktivnostima

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj podnesenih prijava zbog buke uzrokovane turističkim aktivnostima (SSD-5)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Broj podnesenih prijava zbog buke uzrokovane turističkim aktivnostima
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je broj podnesenih prijava zbog buke koja je uzrokovana nekom od turističkih aktivnosti na razini destinacije, iskazan po mjesecima i ukupno u kalendarskoj godini.
	Opis	Buka okoliša je neželjen ili po ljudsko zdravlje i okoliš štetan zvuk u vanjskome prostoru izazvan ljudskom aktivnošću, prijevoznim sredstvima svih oblika prometa, kao i postrojenja i zahvata u okolišu (npr. izgradnja turističkih objekata). Indikatorom buke L_{den} (dan-večer-noć), najveće dopuštene vrijednosti >55 dB, ocjenjuje se ukupno smetanje bukom, dok se indikatorom noćne buke L_{night} , najveće dopuštene vrijednosti vrijednost >50 dB, ocjenjuje ometanje sna. Zaštitu od buke obvezni su provoditi i osigurati njezino provođenje tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne

		(regionalne) samouprave te pravne i fizičke osobe koje obavljaju registrirane djelatnosti. Inspekcijski nadzor nad primjenom Zakona i propisa donesenih na temelju Zakona obavljaju sanitarni inspektori Državnog inspektorata.
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv	Broj podnesenih prijava lokalnog stanovništva ili turista zbog buke koja je uzrokovana nekom od turističkih aktivnosti na razini destinacije, temeljem posebnog zakona kojim se uređuje zaštita od buke
	Mjerna jedinica	N/P
	Izvor /potencijalni izvor	Državni inspektorat, Sanitarna inspekcija, ispostava u destinaciji
	Dostupnost i podatkovni jaz	Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izrađuje temeljem podataka o broju podnesenih prijava zbog buke uzrokovane turističkim aktivnostima
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine
Rezultati:		
Godina za koju se računa pokazatelj – 2024.		
Broj podnesenih prijava zbog buke uzrokovane turističkom aktivnošću		

I.	0
II.	0
III.	0
IV.	0
V.	0
VI.	0
VII.	0
VIII.	0
IX.	0
X.	0
XI.	0
XII.	0
Ukupno	0

1.4.5. Remećenja javnog reda i mira prouzrokovano turističkom aktivnošću

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Remećenje javnog reda i mira prouzrokovano turističkom aktivnošću (SSD-6)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost - pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC: Redovito prikupljanje, praćenje, bilježenje i javno izvješćivanje podataka o željama, zabrinutostima i zadovoljstvu stanovnika destinacijskim menadžmentom
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. – sigurnost destinacije
	Povezanost sa ciljevima održivog razvoja	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Posebni cilj: Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informaciju o opterećenju lokalne zajednice radi remećenja javnog reda i mira prouzrokovano turističkom aktivnošću u destinaciji temeljem prekršajnih postupaka (prekršajni nalozi PU destinacije i optužni prijedlozi oštećenih osoba) tijekom mjeseca u kojem je, u odnosu na cjelokupnu kalendarsku godinu, evidentiran najveći broj turista u destinaciji.
	Opis	Prekršaji protiv javnog reda i mira su djela kojima se na nedozvoljen način remeti mir, rad ili normalan način života građana, kao i druga djela sukladno propisu kojim se uređuju prekršaji protiv javnog reda i mira. Policija može pokrenuti prekršajni postupak

		izdavanjem prekršajnog naloga ili podnošenjem optužnog prijedloga, a osobe oštećene prekršajem mogu same pokrenuti prekršajni postupak podnošenjem optužnog prijedloga pred mjesno nadležnim Općinskim sudom ili Općinskim prekršajnim sudom. Pokazatelj prati udio (%) broja prekršajnih postupaka u destinaciji radi remećenja javnog reda i mira prouzrokovano turističkom aktivnošću koji su evidentirani u PU i/ili u Općinskom sudu ili Općinskom prekršajnom sudu destinacije, u tri mjeseca s najvećim brojem turista u godini. Vođenje evidencije o prekršajnim nalogima dužno je voditi tijelo državne uprave nadležno za unutarnje poslove (MUP), odnosno policijska uprava (PU) u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave JL(R)S. Vođenje evidencije o prekršajnim nalogima i podnesenim optužnim prijedlozima oštećenih osoba dužan je voditi Općinski sud ili Općinski prekršajni sud u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave JL(R)S. Napomena: prikuplja se isključivo broj prekršajnih postupaka (naloga PU i optužnih prijedloga oštećene osobe), dok se informacije o sadržaju postupaka ne prikupljaju.
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupan broj prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira, koje je utvrdila nadležna PU sukladno propisu kojim se uređuju prekršaji protiv javnog reda i mira u mjesecu s najvećim brojem turista 2. Broj prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira uzrokovanih turističkom djelatnosti, koje je utvrdila nadležna PU sukladno propisu kojim se uređuju prekršaji protiv javnog reda i mira u mjesecu s najvećim brojem turista.
	Mjerna jedinica	%
	Izvor /potencijalni izvor	1. Općinski sud ili Općinski prekršajni sud / MUP, nadležna PU 2. Općinski sud ili Općinski prekršajni sud / MUP, nadležna PU
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2. Podatak je dostupan

	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Svake dvije godine 2. Svake dvije godine
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao udio broja prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira uzrokovanih turističkom djelatnosti u destinaciji u odnosu na ukupan broj prekršajnih postupaka radi remećenja javnog reda i mira u destinaciji u mjesecu u kojem je evidentiran najveći broj noćenja turista tijekom jedne kalendarske godine: $\frac{\text{udio prekršaja radi remećenja javnog reda i mira u destinaciji uzrokovano turističkom aktivnosti} = \text{broj prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira radi turističke djelatnosti u destinaciji}}{\text{ukupan broj prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira u destinaciji}} \times 100\%$	
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine	
Ograničenja pokazatelja i perspektive	Potrebno je u nadležnoj PU/ sudu uspostaviti tijek podataka za mjesec u kojem je evidentiran najveći broj noćenja turista tijekom kalendarske godine. Tijek podataka pri PU/sudu je uspostavljen za ukupan broj prekršaja na mjesečnoj razini. Destinacijom se može smatrati više JL(R)S, koje imaju zasebne PU/sud te se u tom slučaju podaci objedinjuju za razinu destinacije. Nema podatkovnog jaza.	
Rezultati:		
Godina za koju se računa pokazatelj – 2024.		
0		

Izračun pokazatelja održivosti turizma zahtijeva prikupljanje podataka i analizu utjecaja turizma na destinaciju. Ovi pokazatelji omogućuju planiranje održivih turističkih strategija i donošenje odluka koje smanjuju negativne učinke turizma, a istovremeno maksimiziraju koristi za lokalnu zajednicu i okoliš.

5.6. Praćenje održivosti

Praćenje održivosti turističke destinacije važno je za osiguranje dugoročnog razvoja turizma uz minimalan negativan utjecaj na okoliš, lokalnu zajednicu i ekonomiju. Proces praćenja uključuje redovito mjerenje i analizu određenih pokazatelja koji pomažu destinacijama da prilagode svoje turističke politike i upravljanje. Praćenje održivosti može se obavljati na ekološkom, društvenom i ekonomskom nivou, uz korištenje konkretnih alata i metodologija.

Održivost destinacije prati se sagledavanjem kretanja trendova osnovnih pokazatelja i odabranih specifičnih pokazatelja održivosti.

Prilikom izrade plana upravljanja destinacijom iznimno bitno, pored obaveznih pokazatelja, odabrati specifične pokazatelje koji će omogućiti:

- praćenje utjecaja odabranog smjera razvoja na održivost destinacije,
- usporedbu destinacije s drugim usporedivim destinacijama odnosno usporedbu svih ili pojedinih područja održivost,
- ostvarivanje preduvjeta za certificiranje destinacije ukoliko destinacija želi neki od relevantnih certifikata održivosti.

Tablica 25. Praćenje održivosti obveznih pokazatelja

POKAZATELJ	UČESTALOST MJERENJA
Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone	Jednom godišnje
Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom	Svake dvije godine za ITR I II, za ITR III i IV svake četiri godine
Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji	Svake dvije godine za ITR I II, za ITR III i IV svake četiri godine
Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom	Svake dvije godine
Broj organiziranih turističkih ambulanti	Jednom godišnje
Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju)	Svake dvije godine
Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone)	Svake dvije godine
Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite)	Svake četiri godine

Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije	Svake četiri godine
Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika	Svake dvije godine
Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem	Jednom godišnje
Prosječna duljina boravka turista u destinaciji	Jednom godišnje
Ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	Jednom godišnje
Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	Jednom godišnje
Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija	Jednom godišnje
Status implementacije aktivnosti iz plan upravljanja destinacijom	Jednom godišnje
Broj ostvarenih noćenja u smještaju u destinaciji po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS	Svake dvije godine

Praćenje održivosti specifičnih pokazatelja mjeri se:

- jednom godišnje,
- svake dvije godine,
- svake dvije godine za ITR I II te svake četiri godine za ITR III i VI,
- svake četiri godine,
- godišnje,
- godišnje i mjesečno,
- dva puta godišnje.

Redovito prikupljanje podataka, analiza pokazatelja i prilagodba strategija omogućuju destinacijama da odgovore na izazove koje turizam može donijeti, osiguravajući dugoročni održivi razvoj.

6. RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA

Razvojni smjer u planu upravljanja destinacijom teži ostvarivanju ciljeva iz Nacionalne strategije razvoja turizma i smjerove razvoja destinacije, uz konkretne mjere i aktivnosti potrebne za njihovo ostvarenje. Razvojni smjer treba biti u skladu sa održivim razvojem, povećanjem konkurentnosti destinacije i očuvanjem njezinih resursa.

Razvojni smjer destinacije ključan je za usmjeravanje njezinog dugoročnog razvoja i treba biti u potpunosti usklađen s aktima strateškog planiranja, prostornim planovima, planom upravljanja kulturnim dobrima, kao i drugim relevantnim planovima i propisima.

Ukoliko strateški planovi ne sadrže jasno definirane smjernice i ciljeve za razvoj destinacije, oni se trebaju formulirati kroz plan upravljanja destinacijom, temeljen na temeljitoj analizi trenutnog stanja destinacije.

6.1. *SWOT analiza*

SWOT analiza je među najčešće korištenim metodama za procjenu trenutnog stanja i planiranje strateških koraka, jer omogućava sveobuhvatan uvid u unutarnje i vanjske čimbenike koji utječu na razvoj destinacije. Ova analiza uključuje identifikaciju snaga i slabosti, koje predstavljaju karakteristike same destinacije, te prilika i prijetnji koje dolaze iz vanjskog okruženja i utječu na budući smjer.

SWOT analiza omogućuje cjeloviti pregled ključnih tema za destinaciju, ali također može otkriti nova važna pitanja koja dosad nisu bila u fokusu dionika. Ovakav pristup pomaže u prepoznavanju prednosti koje treba dodatno ojačati i iskoristiti, dok se slabosti identificiraju kako bi se učinkovito uklonile.

Za potrebe SWOT analize prikupljaju se podaci iz različitih izvora, uključujući:

1. primarno istraživanje - anketiranje lokalnog stanovništva i turista, intervjui s ključnim dionicima u turizmu (npr. predstavnici grada/općine, turističkih agencija, vlasnici smještajnih objekata i dr.),
2. sekundarni izvori - statistički podaci o turizmu na promatranom području, prostorni planovi, lokalni razvojni planovi, strateški dokumenti i izvješća relevantnih institucija,
3. terensko istraživanje - pregled trenutne infrastrukture, turističkih objekata i prirodnih resursa.

Cilj SWOT analize je utvrditi trenutno stanje turističke destinacije kako bi se identificirale snage, slabosti i prijetnje, te definirale prilike za daljnji razvoj turizma. SWOT analiza će se temeljiti na podacima prikupljenim u prethodno provedenoj analizi stanja.

6.1.1. SWOT analiza destinacije Turističke zajednice Općine Primošten

SWOT analiza TZO Primošten pomaže u prepoznavanju unutarnjih i vanjskih čimbenika koji utječu na njen razvoj. Na temelju prikupljenih podataka i provedene analize, sastavljeno je izvješće u kojem su navedeni sljedeći zaključci:

Tablica 26. Izvješće o provedenoj SWOT analizi TZO Primošten kao turističke destinacije

Izvješće o provedenoj SWOT analizi	
Snage	Slabosti
✓ Povoljan geografski položaj ✓ Rast domaćeg tržišta i stabilan turistički promet ✓ Prirodne ljepote, krajolici i plaže ✓ Idealno za cjelogodišnji turizam, posebno za outdoor aktivnosti ✓ Povoljni uvjeti za obiteljski život ✓ Bogata kulturna i povijesna baština ✓ Autentičnost (Općina Primošten nudi autentičnu dalmatinsku tradiciju, očuvane povijesne lokalitete i tradicionalnu gastronomiju) ✓ Blizina drugih važnih turističkih centara (Šibenika i Splita)	▪ Ograničeni smještajni kapaciteti – nedostatak većih smještajnih objekata (hotela) ▪ Ovisnost o privatnom smještaju kao dominantnom obliku ponude ▪ Sezonalnost – turistička aktivnost je uglavnom koncentrirana na ljetnu sezonu, dok je ostatak godine slabije posjećen ▪ Nedovoljna zaštita prirodnih resursa - manjak sustava gospodarenja otpadom prilagođenog povećanom broju posjetitelja ljeti ▪ Nedovoljna iskorištenost turističkog potencijala ▪ Nedovoljno razvijena poljoprivreda kao i plasman poljoprivrednih proizvoda i njihovih prerađevina
Prilike	Prijetnje

- ✓ Dodatni razvoj održivog turizma – iskorištavanje prirodnih ljepota za dodatni razvoj eko-turizma, avanturističkog i ruralnog turizma
- ✓ Povezivanje s regijom – bolje povezivanje s većim turističkim središtima i marketinškim mrežama
- ✓ Unaprjeđenje digitalne prisutnosti – povećanje ulaganja u digitalni marketing, uključujući još jaču promociju putem društvenih mreža i turističkih portala, može značajno poboljšati vidljivost destinacije
- ✓ Korištenje EU i nacionalnih fondova za razvoj infrastrukture i održivosti
- ✓ Povećanje investicija u infrastrukturu
- ✓ Razvoj dodatnih biciklističkih i pješačkih staza te agroturizam

- Nedostatak investicija – nedovoljno ulaganje u infrastrukturu i turističke projekte može usporiti razvoj Općine kao turističke destinacije
- Susjedne, jače razvijene destinacije privlače veći broj turista
- Smanjenje broja aktivnih lokalnih stanovnika uključenih u turizam
- Ekstremni vremenski uvjeti mogu ugroziti poljoprivredu i outdoor turizam
- Ekonomske krize, pandemije i slični poremećaji utječu na odluke turista
- Prekomjerna izgradnja i degradacija krajobrazza
- Odlazak mlađe populacije i smanjenje radnog potencijala

SWOT analiza Općine Primošten ukazuje na to da destinacija raspolaže značajnim razvojnim potencijalom, prvenstveno zahvaljujući povoljnom geografskom položaju, bogatoj prirodnoj i kulturnoj baštini te rastu domaćeg tržišta i stabilnom turističkom prometu. Posebno se ističe autentičnost prostora i kvaliteta života, što Primošten čini privlačnim ne samo za turiste, već i za dugoročniji boravak. Blizina većih turističkih središta dodatno doprinosi njegovoj dostupnosti i atraktivnosti, dok raznolikost krajolika i mogućnosti za outdoor aktivnosti pružaju temelje za razvoj cjelogodišnjeg turizma.

S druge strane, analiza jasno pokazuje određene strukturne slabosti koje ograničavaju daljnji razvoj. Najizraženiji problem odnosi se na nedostatak većih smještajnih kapaciteta i preveliku ovisnost o privatnom smještaju, što utječe na kvalitetu i raznolikost ponude. Sezonalnost turizma dodatno naglašava neuravnoteženost turističkih tokova, dok nedovoljna zaštita prirodnih resursa i slabija iskorištenost postojećih potencijala ukazuju na potrebu za sustavnijim upravljanjem destinacijom.

Kao ključne prilike prepoznaju se smjerovi razvoja koji se temelje na održivosti i diversifikaciji ponude. Razvoj eko, ruralnog i avanturističkog turizma može značajno produžiti turističku sezonu i smanjiti pritisak na ljetne mjesec. Važnu ulogu ima i jačanje povezanosti s regionalnim centrima (Šibenik, Split) te unaprjeđenje digitalne prisutnosti kroz suvremene marketinške kanale, čime se može povećati vidljivost destinacije na globalnom tržištu. Dodatno, korištenje EU i nacionalnih fondova otvara prostor za ulaganja u infrastrukturu, održivost i nove turističke sadržaje, poput biciklističkih i pješačkih staza te razvoja agroturizma.

Zaključno, SWOT analiza pokazuje da Općina Primošten ima snažnu osnovu za daljnji razvoj, ali i jasno naglašava potrebu za strateškim, održivim i uravnoteženim pristupom upravljanju turizmom. Iskorištavanje prepoznatih prilika, uz istovremeno ublažavanje slabosti i prijetnji, ključno je za dugoročno pozicioniranje destinacije kao konkurentne i kvalitetne turističke sredine.

6.2. Identifikacija općih načela i ciljeva turizma

Identifikacija općih načela i ciljeva u planu upravljanja destinacijom ključna je za osiguranje održivog i učinkovitog razvoja turizma. Opća načela imaju specifične ciljeve i važnost, a njihova primjena doprinosi razvoju turizma koji koristi svim zainteresiranim stranama, uključujući posjetitelje, lokalnu zajednicu, gospodarstvo i okoliš. S druge strane, identifikacija općih ciljeva u planu upravljanja destinacijom osigurava ravnotežu između različitih potreba i interesa svih dionika, uključujući posjetitelje, lokalne zajednice, privatni sektor i državu. Ovi ciljevi služe kao smjernice za planiranje, implementaciju i praćenje aktivnosti u destinaciji, čime se postiže dugoročni uspjeh. Svaki od navedenih ciljeva ima specifičnu funkciju i doprinosi ukupnom razvoju turizma.

6.2.1. Načela turizma

Načela turizma omogućuju destinacijama da turistima pruže jedinstveno i ugodno iskustvo, dok istovremeno osiguravaju očuvanje resursa, gospodarski razvoj i blagostanje lokalnih zajednica. Kroz pravilno upravljanje temeljeno na ovim načelima, destinacije mogu ostvariti održivi turistički rast koji koristi svim dionicima. U nastavku su predstavljena načela turizma:

a) Održivost

Održivost u turizmu podrazumijeva razvoj turizma koji zadovoljava potrebe današnjih posjetitelja, a istovremeno ne ugrožava sposobnost budućih generacija da zadovolje svoje vlastite potrebe. To uključuje ekološke, ekonomske i socijalne aspekte:

- **Ekološka održivost:** Očuvanje prirodnih resursa i zaštita okoliša.
- **Ekonomska održivost:** Poticanje lokalne ekonomije, zapošljavanja i ravnoteže u prihodima.
- **Socijalna održivost:** Osiguranje socijalne pravednosti, uključivanje lokalnih zajednica u razvoj turizma i poštivanje kulturnih vrijednosti.

b) Kvaliteta

Kvaliteta se odnosi na visoki standard usluga, infrastrukture i iskustava koja se nude posjetiteljima. Visoka kvaliteta u turizmu poboljšava zadovoljstvo gostiju, čini destinaciju konkurentnijom i povećava njenu atraktivnost. Kvaliteta također uključuje obuku i obrazovanje zaposlenika u turizmu, održavanje objekata i atrakcija, kao i pružanje dodatnih usluga koje odgovaraju potrebama i očekivanjima posjetitelja.

c) *Pristupnost*

Pristupnost znači omogućavanje svim posjetiteljima, bez obzira na njihove fizičke sposobnosti, socio-ekonomski status ili geografske prepreke, da uživaju u turističkoj ponudi destinacije. To uključuje:

- **Fizičku pristupnost:** Osiguranje lako dostupnih prijevoznih veza (autoceste, zračni prijevoz, javni prijevoz), kao i pristupačnih objekata i destinacija za osobe s invaliditetom.
- **Ekonomsku pristupnost:** Pružanje turističkih proizvoda koji su u rasponu cijena i dostupni široj populaciji.
- **Informacijsku pristupnost:** Omogućavanje svih potrebnih informacija na različitim jezicima i u različitim formatima.

d) *Zadovoljstvo*

Zadovoljstvo posjetitelja ključno je za dugoročni uspjeh turizma. Ako posjetitelji nisu zadovoljni svojim iskustvom, vrlo je vjerojatno da neće preporučiti destinaciju ili se vratiti. Zadovoljstvo obuhvaća sve aspekte posjeta, od trenutka planiranja putovanja do povratka kući. Uključuje kvalitetu usluge, jedinstvenost iskustava, ugodnu atmosferu, gostoljubivost i rješavanje eventualnih problema ili pritužbi.

e) *Sigurnost*

Sigurnost je temeljni preduvjet za održavanje povjerenja turista i njihovo dobro iskustvo. Sigurnost obuhvaća fizičku sigurnost turista (kao što je zaštita od nesreća ili kriminala), zdravstvenu sigurnost (kao što je pristup hitnoj medicinskoj pomoći) i sigurnost u pogledu okoliša (kao što su zaštita od prirodnih katastrofa). Osiguranje sigurnosti znači i pridržavanje zakonskih regulativa i standarda, uključujući sustave zaštite i odgovorno upravljanje kriznim situacijama.

6.2.2. *Ciljevi turizma*

Ciljevi turizma predstavljaju temeljne smjernice za razvoj i upravljanje turističkim aktivnostima, osiguravajući održivost i zadovoljstvo svih dionika. Kombinacija svih ciljeva doprinosi uravnoteženom i održivom turizmu. Identifikacija ciljeva treba biti usmjerena prema sljedećim kriterijima:

a) Ekonomski cilj

Ekonomski cilj usmjeren je na stvaranje i održavanje ekonomske koristi od turizma za destinaciju. To uključuje:

- **Poticanje gospodarskog rasta:** Turizam može postati jedan od glavnih sektora u gospodarstvu destinacije, čime se doprinosi povećanju bruto domaćeg proizvoda (BDP).
- **Stvaranje novih radnih mjesta:** Turizam stvara poslove u mnogim sektorima (hoteli, restorani, prijevoz, vodiči, trgovina, itd.), čime se smanjuje nezaposlenost i potiče lokalna zaposlenost.
- **Povećanje prihoda:** Turizam može donijeti značajne prihode kroz različite oblike potrošnje turista, što doprinosi jačanju financijske stabilnosti destinacije i omogućava daljnje ulaganje u razvoj.
- **Poboljšanje konkurentnosti:** Razvijanje jedinstvene turističke ponude koja privlači posjetitelje i čini destinaciju konkurentnom u globalnom turističkom tržištu.

b) Kulturološki cilj

Kulturološki cilj odnosi se na očuvanje kulturne baštine, promoviranje kulturnih vrijednosti i očuvanje identiteta destinacije. To uključuje:

- **Očuvanje kulturne baštine:** Turizam može doprinositi očuvanju povijesnih spomenika, tradicija, običaja i kulturnih znamenitosti, jer uz odgovorno upravljanje može postati motiv za njihovu zaštitu i obnovu.
- **Promocija kulturnih izraza:** Razvoj kulturnih manifestacija, festivala, muzeja i drugih kulturnih atrakcija koje privlače turiste i potiču interakciju s lokalnim stanovništvom.
- **Podizanje svijesti o kulturnoj baštini:** Edukacija turista o važnosti očuvanja kulturnih dobara i poticanje na odgovorno ponašanje, kao i učenje o tradicijama i običajima destinacije.
- **Očuvanje lokalnog identiteta:** Osiguranje da turizam ne homogenizira lokalnu kulturu i tradiciju, već je čuva i njegovanu unutar šire globalne zajednice.

c) Ekološki cilj

Ekološki cilj usmjeren je na očuvanje prirodnih resursa i okoliša, kako bi se osigurala dugoročna održivost turizma. To uključuje:

- **Zaštita prirodnih resursa:** Osiguranje očuvanja prirodnih područja, vodenih i drugih ekosustava, te smanjenje negativnog utjecaja turizma na okoliš.

- **Održiva potrošnja resursa:** Promicanje odgovornog korištenja vode, energije i drugih prirodnih resursa u turističkim objektima, smanjenje otpada i poticanje reciklaže.

- **Očuvanje bioraznolikosti:** Zaštita ugroženih vrsta, biljnih i životinjskih ekosustava te sprečavanje prekomjernog iskorištavanja prirodnih resursa.

- **Smanjenje ugljičnog otiska:** Implementacija zelenih praksi i ekološki prihvatljivih rješenja u transportu, smještaju i hrani, uz poticanje ekološki odgovornog ponašanja turista, ključna je za održivi turizam.

d) Socijalni cilj

Socijalni cilj odnosi se na poboljšanje kvalitete života lokalnih zajednica i osiguranje da turizam koristi svim društvenim skupinama. To uključuje:

- **Povećanje kvalitete života:** Poticanje turizma koji poboljšava uvjete života lokalnog stanovništva, stvaranjem novih radnih mjesta, infrastrukture i boljih usluga.
- **Smanjenje socijalnih nejednakosti:** Osiguranje da koristi od turizma budu ravnomjerno raspoređene unutar zajednice, umjesto da se fokusiraju na nekoliko pojedinaca ili skupina.
- **Integracija lokalne zajednice u turistički sektor:** Aktivno uključivanje lokalnog stanovništva u razvoj turizma, izradu i implementaciju turističkih proizvoda te očuvanje kulturnih i prirodnih resursa.
- **Poticanje socijalne kohezije:** Razvijanje turizma koji doprinosi socijalnoj integraciji, razumijevanju među različitim društvenim grupama, kao i jačanju zajedničke odgovornosti za očuvanje destinacije.

e) Infrastrukturni cilj

Infrastrukturni cilj odnosi se na razvoj i poboljšanje fizičke i tehničke infrastrukture koja omogućava siguran, udoban i učinkovit turizam. To uključuje:

- **Razvoj prometne infrastrukture:** Ulaganje u ceste i druge oblike prijevoza koji olakšavaju pristup destinaciji i čine je dostupnijom posjetiteljima.
- **Unaprjeđenje smještajnih kapaciteta:** Razvoj smještajnih objekata koji zadovoljavaju potrebe turista i koji su ekološki prihvatljivi i visoke kvalitete.
- **Poboljšanje komunalnih usluga:** Ulaganje u vodovod, kanalizaciju, struju, odvoz otpada i druge temeljne usluge koje osiguravaju kvalitetan boravak turista i života lokalnog stanovništva.
- **Razvoj turističkih sadržaja:** Izgradnja i obnova turističkih atrakcija, kulturnih centara, restorana, ugostiteljskih objekata i drugih objekata koji doprinose kvalitetnom turističkom iskustvu.

6.3. Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta

Strateško usmjerenje razvoja Općine Primošten temelji se na načelima održivosti, očuvanju lokalnog identiteta te aktivnom sudjelovanju zajednice u svim fazama planiranja i provedbe razvojnih aktivnosti. Smješten u primorskom dijelu Šibensko-kninske županije, između Šibenika i Splita, Primošten teži pozicioniranju kao autentična i konkurentna destinacija, koja svoju budućnost ne gradi isključivo na turizmu, već na raznolikoj i kvalitetnoj ponudi.

Strateški pravac usmjeren je na integraciju turizma s lokalnom proizvodnjom i bogatom kulturnom baštinom, čime se nastoji stvoriti sinergija između gospodarstva, kulture i prostora.

Poseban naglasak stavlja se na:

- jačanje prepoznatljivosti Općine Primošten kao turističke i životne destinacije,
- zadržavanje mladih kroz stvaranje kvalitetnih radnih mjesta,
- očuvanje okoliša i kulturnih vrijednosti,
- kontrolirani razvoj infrastrukture koji neće narušiti prirodnu i prostornu ravnotežu.

Kroz suradnju s lokalnim i regionalnim dionicima, korištenje dostupnih izvora financiranja (poput EU fondova) i strateška partnerstva, Općina Primošten može usmjeriti svoj razvoj prema viziji funkcionalno povezane, gospodarski vitalne i društveno uključive Općine.

Uzimajući u obzir kulturne i prirodne karakteristike destinacije, kao i turističku i komunalnu infrastrukturu, destinacija Primošten ima ključne preduvjete za uspješno pozicioniranje na tržištu. To će biti ostvareno kroz proizvode lokalnih proizvođača, prirodne ljepote krajolika, tradicijske običaje i razvoj brojnih outdoor aktivnosti. Turistički proizvodi bit će osmišljeni kako bi zadovoljili sve potrebe posjetitelja i privukli što veći broj novih turista. Također, nastaviti će se suradnja s jedinicama lokalne samouprave na organiziranju novih događanja, kako tijekom turističke sezone, tako i izvan nje.

U strateškom smislu identificirani su sljedeći prioriteti:

❖ ***SP 1. Razvoj cjelogodišnje, diferencirane i inovativne turističke ponude***

Prioritet je usmjeren na smanjenje sezonalnosti i jačanje raznovrsnih turističkih proizvoda koji potiču boravak tijekom cijele godine. Prioritet obuhvaća dodatni razvoj outdoor, iskustvenih i tematskih sadržaja te unaprjeđenje kvalitete postojećih proizvoda, uz primjenu inovativnih pristupa i suvremenih tržišnih trendova.

❖ ***SP 2. Pozicioniranje Primoštena kao prepoznatljive gastro i autentične destinacije***

Prioritet je usmjeren na jačanje identiteta destinacije kroz brendiranje Primoštena kao eno-gastronomске i tradicijske destinacije, temeljene na vrhunskom vinu (vino Babić), lokalnim proizvodima i očuvanoj ruralnoj te suhozidnoj baštini. Prioritet uključuje razvoj i unaprjeđenje manifestacija, poticanje lokalne proizvodnje te sustavnu promociju na domaćem i inozemnom tržištu.

❖ ***SP 3. Održivo upravljanje prostorom i ekološki odgovoran razvoj turizma***

Prioritet je usmjeren na očuvanje prirodnih resursa, ruralnog krajolika i bioraznolikosti kroz kontrolirani razvoj infrastrukture i primjenu održivih praksi. Prioritet podrazumijeva racionalno korištenje prostora, unaprjeđenje uređenosti destinacije te usklađivanje turističkog razvoja s nosivim kapacitetom prostora i interesima lokalne zajednice.

❖ ***SP 4. Unaprjeđenje infrastrukture i podizanje kvalitete boravka***

Prioritet je usmjeren na razvoj i modernizaciju turističke, rekreacijske i komunalne infrastrukture koja služi lokalnom stanovništvu i posjetiteljima. Prioritet obuhvaća uređenje javnih prostora, razvoj šetnica i rekreacijskih zona te jačanje funkcionalnosti destinacije radi povećanja kvalitete boravka i konkurentnosti.

❖ ***SP 5. Digitalna transformacija i pametno upravljanje destinacijom***

Prioritet je usmjeren na razvoj digitalnih alata i sustava koji povećavaju vidljivost destinacije, unaprjeđuju iskustvo posjetitelja te omogućuju kvalitetnije upravljanje turističkim tokovima i pokazateljima održivosti. Prioritet obuhvaća digitalnu promociju, interpretaciju baštine i prikupljanje podataka za donošenje odluka temeljenih na analizi.

6.4. Identificiranje ciljeva

Ako razvojni smjer i ciljevi razvoja turizma destinacije nisu utvrđeni prethodno donesenim strateško-planskim dokumentima, isti se definiraju u okviru Plana upravljanja destinacijom, temeljem provedene analize stanja, procjene potencijala i postavljenog strateškog pravca razvoja. U slučaju destinacije Primošten, ciljevi se oblikuju kao logična nadogradnja utvrđenih strateških prioriteta, pri čemu je nužno osigurati da budu realni, provedivi, mjerljivi te usklađeni s načelima održivog razvoja, vrijednostima lokalne zajednice i potrebama tržišta.

Oblikovani strateški prioriteti razvoja predstavljaju temelj za definiranje ciljeva, koji moraju biti usmjereni na ostvarivanje konkretnih rezultata, bilo kvantitativnih (npr. produljenje prosječne duljine boravka, rast potrošnje po gostu, produljenje sezone), bilo kvalitativnih (npr. povećanje kvalitete atrakcija i usluga, unaprjeđenje doživljaja posjetitelja, jačanje identiteta destinacije).

Ciljevi moraju biti izravno povezani s prioritetnim područjima djelovanja, npr. razvojem outdoor i aktivnog turizma, diversifikacijom ponude odmorišnog turizma, razvojem autentične enogastronomске ponude, digitalnom transformacijom destinacije, upravljanjem kapacitetima i očuvanjem prostornih vrijednosti. Također, pri definiranju ciljeva potrebno je uzeti u obzir sadašnje i buduće tržišne segmente na koje destinacija cilja te osigurati njihovu prilagodljivost mogućim trendovima u turizmu.

U metodološkom smislu, ciljevi će u nastavku biti definirani za svaki strateški prioritet zasebno, uz primjenu administrativnog pristupa kroz oblikovanje ciljeva kao orijentacije prema donošenju akata, planova, odluka i programa, a ne samo provedbi pojedinačnih događanja.

Tablica 27. Identifikacija glavnih ciljeva

STRATEŠKI PRIORITET (SP)	GLAVNI CILJEVI
SP 1. Razvoj cjelogodišnje, diferencirane i inovativne turističke ponude	• Razvoj uravnotežene i cjelogodišnje turističke ponude • Poticanje razvoja novih te unaprjeđenje postojećih turističkih proizvoda • Razvoj i organizacija outdoor aktivnosti (biciklizam, pješčenje, sportovi na vodi) • Turizam koji potiče inovacije i tržišnu prepoznatljivost • Unaprjeđenje kvalitete turističke ponude • Očuvanje i valorizacija prirodnih ljepota, s naglaskom na uređene plaže, čisto more i atraktivan krajolik kao ključne elemente identiteta destinacije
SP 2. Pozicioniranje Primoštena kao prepoznatljive gastro i autentične destinacije	• Razvoj i jačanje identiteta destinacije kroz gastronomsku ponudu • Potpora proizvodnji i promociji lokalnih proizvoda • Poticanje i organiziranje manifestacija koje doprinose obogaćivanju turističke ponude • Provođenje promotivnih aktivnosti usmjerenih na očuvanje kulturno-povijesne baštine te njezino uključivanje u turističku ponudu • Promocija destinacije na domaćem i međunarodnom tržištu
SP 3. Održivo upravljanje prostorom i ekološki odgovoran razvoj turizma	• Ekološki odgovoran turizam temeljen na očuvanju prirode • Poticanje i sudjelovanje u uređenju destinacije • Uvođenje održivih praksi i ekoloških mehanizama (racionalno korištenje prirodnih resursa, upravljanje otpadom, recikliranje) • Očuvanje prirodnih i krajobraznih vrijednosti
SP 4. Unaprjeđenje infrastrukture i podizanje kvalitete boravka	• Unaprjeđenje turističke infrastrukture • Dodatni razvoj rekreacijskih i pješačkih zona • Povećanje dostupnosti i funkcionalnosti javnih prostora • Jačanje komunalne i prometne prilagodbe sezoni
SP 5. Digitalna transformacija i pametno upravljanje destinacijom	• Jačanje digitalne vidljivosti i online promocije destinacije • Digitalna interpretacija prirodne i kulturne baštine • Razvoj pametnog upravljanja destinacijom • Digitalna podrška lokalnim dionicima

6.5. Mjere i aktivnosti

Mjere i aktivnosti moraju biti detaljno specificirane u planu upravljanja destinacijom, pri čemu bi trebale biti povezane sa strateškim prioritetima, definiranim izvorima financiranja, odgovornim subjektima za provedbu i jasno određenim rokovima za realizaciju tih aktivnosti.

Definirani razvojni smjerovi, mjere i aktivnosti trebale bi pomoći destinaciji u dugoročnom razvoju u održivu, inovativnu i konkurentnu destinaciju, koja će privući posjetitelje kroz autentična iskustva, dok istovremeno čuva svoje prirodne i kulturne resurse.

U narednim tablicama navedene su mjere i aktivnosti koje su utvrđene za ostvarenje razvojnog smjera.

Tablica 28. Definiranje mjera i aktivnosti

CILJEVI SP 1	MJERE	AKTIVNOSTI (primjeri za okvirni razvoj)
1.1. Razvoj uravnotežene i cjelogodišnje turističke ponude	1.1.1. Jačanje izvansezonskih sadržaja	• Kreiranje proljetnih i jesenskih gastro-vikenda (maslinovo ulje, lokalni proizvodi) • Razvoj jesenskih i proljetnih pješačkih i biciklističkih programa • Organizacija tematskih tjedana („Jesenski outdoor vikend“) • Suradnja sa smještajem na izvansezonskim paketima • Organizacija manifestacija izvan glavne sezone (proljeće i jesen) PR 2026
1.2 Poticanje razvoja novih te unaprjeđenje postojećih turističkih proizvoda	1.2.1. Razvoj tematskih i interpretacijskih proizvoda	• Uvesti tematske rute i interpretacijske sadržaje (kulturno-povijesne šetnje, enogastro ture, vinske ceste) PR 2026
1.3 Razvoj i organizacija outdoor aktivnosti	1.3.1. Sustavni razvoj aktivnog turizma	• Održavanje i nadogradnja outdoor signalizacije • Organizacija i unaprjeđenje sportskog, rekreativnog i outdoor turizma (biciklističke i pješačke staze, ronjenje, jedrenje) PR 2026 • Digitalna karta outdoor ruta
1.4. Turizam koji potiče inovacije i tržišnu prepoznatljivost	1.4.1. Razvoj diferenciranih proizvoda više dodane vrijednosti	• Osigurati kvalitetnu signalizaciju, info-punktove i digitalne vodiče PR 2026 • Premium gastro-doživljaji (degustacije u vinarijama, privatne ture) • Digitalni vodiči kroz baštinu • Suradnja s chefovima i gastro influencerima
1.5. Unaprjeđenje kvalitete turističke ponude	1.5.1. Podizanje standarda usluga	• Edukacije za privatne iznajmljivače • Savjetodavna podrška pružateljima usluga • Pet friendly destinacija (označavanje i promocija pet friendly lokacija putem karata i digitalnih kanala, organizacija događanja za vlasnike kućnih ljubimaca npr. tematski vikendi, druženja)

		• Razvoj standardiziranih paketa usluga (npr. welcome paketi za goste-lokalni proizvodi kao što su maslinovo ulje, suveniri, vino iz okolice, informativni materijali, personaliziranu poruku dobrodošlice)
1.6. Očuvanje i valorizacija prirodnih ljepota, s naglaskom na uređene plaže, čisto more i atraktivan krajolik kao ključne elemente identiteta destinacije	1.6.1. Održivo upravljanje i unaprjeđenje prirodnih ljepota i plaža	• Redovito praćenje kvalitete mora i javna objava rezultata • Uređenje i opremanje plaža (tuševi, kabine, pristupačnost za osobe s invaliditetom) • Postavljanje infrastrukture za zaštitu okoliša (kante za razvrstavanje otpada, edukativne ploče) • Razvoj mirnih i tematskih plaža (npr. obiteljske, “no party”, prirodne zone)
CILJEVI SP 2	MJERE	AKTIVNOSTI
2.1. Razvoj i jačanje identiteta destinacije kroz gastronomsku ponudu	2.1.1. Sustavno jačanje gastro identiteta	• Uključivanje lokalnih proizvoda u manifestacije • Promocija vina Babić i lokalne gastronomije • Suradnja s ugostiteljima i OPG-ovima • Brendirati Primošten kao autentičnu dalmatinsku destinaciju – spoj mora, vina i tradicije PR 2026
2.2. Potpora proizvodnji i promociji lokalnih proizvoda	2.2.1. Integracija lokalne proizvodnje u turizam	• Uključiti lokalno stanovništvo i OPG-ove u kreiranje ponude PR 2026 • Promocija lokalnih proizvođača kroz web i društvene mreže • Suradnja sa smještajnim objektima
2.3. Poticanje i organiziranje manifestacija koje doprinose obogaćivanju turističke ponude	2.3.1. Jačanje manifestacijskog turizma	• Žežin Gospe od Loreta i proslava blagdana Gospe od Loreta PR 2026 • Babić fest PR 2026 • Primoštenske dječje radionice PR 2026 • Primoštenske plesne večeri - ljeta u ritmu Primoštena PR 2026 • Koncert ljeta PR 2026 • Bike weekend PR 2026 • Fažolijada PR 2026

		• Ispraćaj stare godine PR 2026 • Razvoj novih tematskih događanja • Produženje trajanja postojećih manifestacija
2.4. Provođenje promotivnih aktivnosti usmjerenih na očuvanje kulturno-povijesne baštine te njezino uključivanje u turističku ponudu	2.4.1. Interpretacija i valorizacija kulturne baštine	• Postavljanje interpretacijskih ploča • Digitalna prezentacija kulturne baštine • Uključivanje kulturnih lokaliteta u tematske rute
2.5. Promocija destinacije na domaćem i međunarodnom tržištu	2.5.1. Strateški marketing i segmentacija tržišta	• Upravljanje Internet stranicom i internet oglašavanje PR 2026 • održavanje i unaprjeđenje službene web stranice i društvenih mreža TZ-a, s naglaskom na aktualnost informacija i atraktivnu vizualno-komunikacijsku prezentaciju PR 2026 • izrada i distribucija promotivnih materijala (brošure, video sadržaji, tematski vodiči) PR 2026 • Sudjelovanje na sajmovima • Studijska i press putovanja • Suradnja s medijima • Kroz vizualni identitet i priču „Primošten – biser Jadrana“ promovirati autentičnost i mir PR 2026
CILJEVI SP 3	MJERE	AKTIVNOSTI
3.1. Ekološki odgovoran turizam temeljen na očuvanju prirode	3.1.1. Uvođenje održivih standarda	• Promicanje odgovornog ponašanja turista • Edukacija o zaštiti prirode • Suradnja s lokalnim udrugama • Uvođenje ekoloških smjernica za pružatelje usluga
3.2. Poticanje i sudjelovanje u uređenju destinacije	3.2.1. Sustavno unaprjeđenje javnog prostora	• Ulagati u uređenje šetnica, biciklističkih i panoramskih staza PR 2026 • Hortikulturno uređenje
3.3. Uvođenje održivih praksi i ekoloških mehanizama (racionalno korištenje prirodnih resursa, upravljanje otpadom, recikliranje)	3.3.1. Sustavno uvođenje ekoloških standarda i mehanizama održivog upravljanja	• Izrada lokalnih smjernica za održivo poslovanje turističkih subjekata (ušteda vode, energije, gospodarenje otpadom) • Edukacija iznajmljivača i ugostitelja o održivim praksama

		• Poticanje certificiranja (eco-friendly, održivi smještaj)
3.4. Očuvanje prirodnih i krajobraznih vrijednosti	3.4.1. Zaštita ruralnog identiteta	• Očuvanje suhozida • Suradnja s Općinom u prostornom planiranju • Promocija krajobraza kao turističke vrijednosti • Kontrola prekomjerne izgradnje • Suradnja s nadležnim institucijama • Promovirati ruralni i agroturizam u zaleđu (Primošten Burnji) PR 2026
CILJEVI SP 4	MJERE	AKTIVNOSTI
4.1. Unaprjeđenje turističke infrastrukture	4.1.1. Razvoj višenamjenske infrastrukture	• Održavanje signalizacije • Izgradnja i obnova šetnica • Postavljanje tematskih i informativnih ploča • Uređenje vidikovaca • Unaprijediti prometnu i komunalnu infrastrukturu (parkirališta, javni prostori, pristup plažama) PR 2026
4.2. Dodatni razvoj rekreacijskih i pješačkih zona	4.2.1. Aktiviranje javnog prostora	• Uređenje sportskih i rekreacijskih zona • Multifunkcionalni prostori za događanja • Uređenje odmorišta i klupa • Prilagodba prostora osobama smanjene pokretljivosti
4.3. Povećanje dostupnosti i funkcionalnosti javnih prostora	4.3.1. Optimizacija korištenja javnih prostora	• Uređenje i reorganizacija javnih zona za bolju protočnost pješaka • Jasno zoniranje prostora (rekreacija, boravak, manifestacije) • Postavljanje urbane opreme (klupe, stalci za bicikle, info točke) • Definiranje kapaciteta pojedinih lokacija za događanja
4.4. Jačanje komunalne i prometne prilagodbe sezoni	4.4.1. Unaprjeđenje upravljanja infrastrukturom u razdoblju vršne sezone	• Privremena regulacija prometa u sezoni • Povećani odvoz otpada tijekom vrhunca sezone • Privremena parkirališna rješenja

		• Koordinacija s komunalnim društvima • Sezonsko povećanje broja spremnika za otpad
CILJEVI SP 5	MJERE	AKTIVNOSTI
5.1. Jačanje digitalne vidljivosti i online promocije destinacije	5.1.1. Strateško upravljanje online prisutnošću	• Upravljanje web stranicom PR 2026 • Društvene mreže PR 2026 • Online kampanje
5.2. Digitalna interpretacija prirodne i kulturne baštine	5.2.1. Modernizacija turističke interpretacije	• QR kodovi na tematskim pločama • Interaktivne karte • Digitalni vodiči
5.3. Razvoj pametnog upravljanja destinacijom	5.3.1. Sustavno prikupljanje i analiza podataka	• Provedba anketa među turistima i stanovnicima • Praćenje pokazatelja održivosti • Analiza turističkih tokova
5.4. Digitalna podrška lokalnim dionicima	5.4.1. Edukacija i osnaživanje lokalnog sektora	• Edukacije o digitalnom marketingu • Podrška online prodaji lokalnih proizvoda

Mjere i aktivnosti SP 1 – Razvoj cjelogodišnje, diferencirane i inovativne turističke ponude

CILJ	MJERA	AKTIVNOSTI	NOSITELJ / PARTNERI	ROK PROVEDBE	Indikatori uspješnosti	POVEZANOST SA STRATEŠKIM CILJEM Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine
1.1. Razvoj uravnotežene i cjelogodišnje turističke ponude	1.1.1. Jačanje izvansezonskih sadržaja	• Kreiranje proljetnih i jesenskih gastro-vikenda (maslinovo ulje, lokalni proizvodi) • Razvoj jesenskih i proljetnih pješačkih i biciklističkih programa • Organizacija tematskih tjedana („Jesenski outdoor vikend“)	TZO, OPG-ovi, ugostitelji	kontinuirano	Broj događanja izvan glavne sezone	SC1, SC3

		• Suradnja sa smještajem na izvansezonskim paketima • Organizacija manifestacija izvan glavne sezone (proljeće i jesen) PR 2026			Broj dolazaka izvan srpnja/kolovoza	
1.2 Poticanje razvoja novih te unaprjeđenje postojećih turističkih proizvoda	1.2.1. Razvoj tematskih i interpretacijskih proizvoda	• Uvesti tematske rute i interpretacijske sadržaje (kulturno-povijesne šetnje, enogastro ture, vinske ceste) PR 2026	TZO, Općina	kontinuirano	Broj novih turističkih proizvoda	SC1, SC3
1.3 Razvoj i organizacija outdoor aktivnosti	1.3.1. Sustavni razvoj aktivnog turizma	• Održavanje i nadogradnja outdoor signalizacije • Organizacija i unaprjeđenje sportskog, rekreativnog i outdoor turizma (biciklističke i pješačke staze, ronjenje, jedrenje) PR 2026 • Digitalna karta outdoor ruta	TZO, sportske udruge, HGSS, Općina	kontinuirano	Broj novih biciklističkih aktivnosti	SC1
					Broj nove signalizacije	
					Broj outdoor događanja	
1.4. Turizam koji potiče inovacije i tržišnu prepoznatljivost	1.4.1. Razvoj diferenciranih proizvoda više dodane vrijednosti	• Osigurati kvalitetnu signalizaciju, info-punktove i digitalne vodiče PR 2026 • Premium gastro-doživljaji (degustacije u vinarijama, privatne ture) • Digitalni vodiči kroz baštinu • Suradnja s chefovima i gastro influencerima	TZO, OPG-ovi, ugostitelji	kontinuirano	Broj novih projekata	SC1, SC3
					Broj novih suradnja	
1.5. Unaprjeđenje kvalitete turističke ponude	1.5.1. Podizanje standarda usluga	• Edukacije za privatne iznajmljivače • Savjetodavna podrška pružateljima usluga	TZO, OPG-ovi, ugostitelji, iznajmljivači	kontinuirano	Broj provedenih edukacija	SC1, SC3

		- Pet friendly destinacija(označavanje i promocija pet friendly lokacija putem karata i digitalnih kanala, organizacija događanja za vlasnike kućnih ljubimaca npr. tematski vikendi, druženja) - Razvoj standardiziranih paketa usluga (npr. welcome paketi za goste-lokalni proizvodi kao što su maslinovo ulje, suveniri, vino iz okoline, informativni materijali, personaliziranu poruku dobrodošlice)			Broj pet friendly lokacija-plaža	
1.6. Očuvanje i valorizacija prirodnih ljepota, s naglaskom na uređene plaže, čisto more i atraktivan krajolik kao ključne elemente identiteta destinacije	1.6.1. Održivo upravljanje i unaprjeđenje prirodnih ljepota i plaža	- Redovito praćenje kvalitete mora i javna objava rezultata - Uređenje i opremanje plaža (tuševi, kabine, pristupačnost za osobe s invaliditetom) - Postavljanje infrastrukture za zaštitu okoliša (kante za razvrstavanje otpada, edukativne ploče) - Razvoj mirnih i tematskih plaža (npr. obiteljske, “no party”, prirodne zone)	TZO, Općina	kontinuirano	Broj plaža opremljenih osnovnom infrastrukturom (tuševi, kabine)	SC3
					Postotak plaža prilagođenih osobama s invaliditetom	

Mjere i aktivnosti SP 2 – Pozicioniranje Primoštena kao prepoznatljive gastro i autentične destinacije

CILJ	MJERA	AKTIVNOSTI	NOSITELJ / PARTNERI	ROK PROVEDBE	Indikatori uspješnosti	POVEZANOST SA STRATEŠKIM CILJEM Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine
2.1. Razvoj i jačanje identiteta destinacije kroz gastronomsku ponudu	2.1.1. Sustavno jačanje gastro identiteta	- Uključivanje lokalnih proizvoda u manifestacije - Promocija vina Babić i lokalne gastronomije - Suradnja s ugostiteljima i OPG-ovima - Brendirati Primošten kao autentičnu dalmatinsku destinaciju – spoj mora, vina i tradicije PR 2026	TZO, OPG-ovi, ugostitelji	kontinuirano	Broj gastro manifestacija	SC1, SC3
					Udio lokalnih proizvoda u manifestacijama (%)	
2.2. Potpora proizvodnji i promociji lokalnih proizvoda	2.2.1. Integracija lokalne proizvodnje u turizam	- Uključiti lokalno stanovništvo i OPG-ove u kreiranje ponude PR 2026 - Promocija lokalnih proizvođača kroz web i društvene mreže - Suradnja sa smještajnim objektima	TZO, OPG-ovi, iznajmljivači	kontinuirano	Broj uključenih proizvođača	SC3
2.3. Poticanje i organiziranje manifestacija koje doprinose obogaćivanju turističke ponude	2.3.1. Jačanje manifestacijskog turizma	- Žežin Gospe od Loreta i proslava blagdana Gospe od Loreta PR 2026 - Babić fest PR 2026 - Primoštenske dječje radionice PR 2026 - Primoštenske plesne večeri - ljeto u ritmu Primoštena PR 2026 - Koncert ljeta PR 2026 - Bike weekend PR 2026 - Fažolijada PR 2026	TZO, Općina	kontinuirano	Broj provedenih manifestacija	SC1, SC3
					Broj novih manifestacija	

		• Ispraćaj stare godine PR 2026 • Razvoj novih tematskih događanja • Produženje trajanja postojećih manifestacija				
2.4. Provođenje promotivnih aktivnosti usmjerenih na očuvanje kulturno-povijesne baštine te njezino uključivanje u turističku	2.4.1. Interpretacija i valorizacija kulturne baštine	• Postavljanje interpretacijskih ploča • Digitalna prezentacija kulturne baštine • Uključivanje kulturnih lokaliteta u tematske rute	TZO, Općina	kontinuirano	Broj projekata vezanih za očuvanje kulturne baštine	SC1
					Broj projekata za promociju kulturne baštine	
2.5. Promocija destinacije na domaćem i međunarodnom tržištu	2.5.1. Strateški marketing i segmentacija tržišta	• Upravljanje Internet stranicom i internet oglašavanje PR 2026 • održavanje i unaprjeđenje službene web stranice i društvenih mreža TZ-a, s naglaskom na aktualnost informacija i atraktivnu vizualno-komunikacijsku prezentaciju PR 2026 • izrada i distribucija promotivnih materijala (brošure, video sadržaji, tematski vodiči) PR 2026 • Sudjelovanje na sajmovima • Studijska i press putovanja • Suradnja s medijima • Kroz vizualni identitet i priču „Primošten – biser Jadrana“ promovirati autentičnost i mir PR 2026	TZO, Općina	kontinuirano	Broj digitalnih kanala za promociju destinacije	SC3

Mjere i aktivnosti SP 3- Održivo upravljanje prostorom i ekološki odgovoran razvoj turizma

CILJ	MJERA	AKTIVNOSTI	NOSITELJ / PARTNERI	ROK PROVEDBE	Indikatori uspješnosti	POVEZANOST SA STRATEŠKIM CILJEM Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine
3.1. Ekološki odgovoran turizam temeljen na očuvanju prirode	3.1.1. Uvođenje održivih standarda	- Promicanje odgovornog ponašanja turista - Edukacija o zaštiti prirode - Suradnja s lokalnim udrugama - Uvođenje ekoloških smjernica za pružatelje usluga	TZO, Općina	kontinuirano	Broj provedenih edukacija	SC2
3.2. Poticanje i sudjelovanje u uređenju destinacije	3.2.1. Sustavno unaprjeđenje javnog prostora	- Ulagati u uređenje šetnica, biciklističkih i panoramskih staza PR 2026 - Hortikulturno uređenje	TZO, Općina, Komunalno poduzeće	kontinuirano	Broj uređenih javnih površina	SC2
3.3. Uvođenje održivih praksi i ekoloških mehanizama (racionalno korištenje prirodnih resursa, upravljanje otpadom, recikliranje)	3.3.1. Sustavno uvođenje ekoloških standarda i mehanizama održivog upravljanja	- Izrada lokalnih smjernica za održivo poslovanje turističkih subjekata (ušteda vode, energije, gospodarenje otpadom) - Edukacija iznajmljivača i ugostitelja o održivim praksama	TZO, Općina	kontinuirano	Broj certificiranih smještajnih objekata	SC2

		Poticanje certificiranja (eco-friendly, održivi smještaj)			Donošenje odluke o ekološkom doprinosu	
3.4 Očuvanje prirodnih i krajobraznih vrijednosti	3.4.1. Zaštita ruralnog identiteta	- Očuvanje suhozida - Suradnja s Općinom u prostornom planiranju - Promocija krajobraza kao turističke vrijednosti	TZO , Općina	kontinuirano	Broj revitaliziranih krajobraznih elemenata (suhozidi i sl.)	SC2

Mjere i aktivnosti SP 4 – Unaprjeđenje infrastrukture i podizanje kvalitete boravka

CILJ	MJERA	AKTIVNOSTI	NOSITELJ / PARTNERI	ROK PROVEDBE	Indikatori uspješnosti	POVEZANOST SA STRATEŠKIM CILJEM Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine
4.1. Unaprjeđenje turističke infrastrukture	4.1.1. Razvoj višenamjenske infrastrukture	- Održavanje signalizacije - Izgradnja i obnova šetnica - Postavljanje tematskih i informativnih ploča - Uređenje vidikovaca - Unaprijediti prometnu i komunalnu infrastrukturu (parkirališta, javni prostori, pristup plažama) PR 2026	TZO, Općina, Komunalno poduzeće	kontinuirano	Broj izgrađene nove turističke infrastrukture	SC3
					Broj uređenih šetnica	
4.2. Dodatni razvoj rekreacijskih i pješačkih zona	4.2.1. Aktiviranje javnog prostora	- Uređenje sportskih i rekreacijskih zona - Multifunkcionalni prostori za događanja - Uređenje odmorišta i klupa - Prilagodba prostora osobama smanjene pokretljivosti	TZO, Općina	kontinuirano	Broj uređenih prostora sportskih i javnih prostora	SC3
4.3. Povećanje dostupnosti i funkcionalnosti javnih prostora	4.3.1. Optimizacija korištenja javnih prostora	- Uređenje i reorganizacija javnih zona za bolju protočnost pješaka - Jasno zoniranje prostora (rekreacija, boravak, manifestacije) - Postavljanje urbane opreme (klupe, stalci za bicikle, info točke) - Definiranje kapaciteta pojedinih lokacija za događanja	TZO, Općina	kontinuirano	Broj prilagođenih prostora osobama smanjene pokretljivost	SC1, SC3

4.4. Jačanje komunalne i prometne prilagodbe sezoni	4.4.1. Unaprjeđenje upravljanja infrastrukturom u razdoblju vršne sezone	• Privremena regulacija prometa u sezoni • Povećani odvoz otpada tijekom vrhunca sezone • Privremena parkirališna rješenja • Koordinacija s komunalnim društvima • Sezonsko povećanje broja spremnika za otpad	TZO, Općina, Komunalno poduzeće	kontinuirano	Broj novih parkirališta	SC1, SC 3
					Broj novih postavljenih spremnika za otpad	

Mjere i aktivnosti SP 5 – Digitalna transformacija i pametno upravljanje destinacijom

CILJ	MJERA	AKTIVNOSTI	NOSITELJ / PARTNERI	ROK PROVEDBE	Indikatori uspjehnosti	POVEZANOST SA STRATEŠKIM CILJEM Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine
5.1. Jačanje digitalne vidljivosti i online promocije destinacije	5.1.1. Strateško upravljanje online prisutnošću	• Upravljanje web stranicom PR 2026 • Društvene mreže PR 2026 • Online kampanje	TZO	2026.	Porast online dosega (%)	SC3
5.2. Digitalna interpretacija prirodne i kulturne baštine	5.2.1. Modernizacija turističke interpretacije	• QR kodovi na tematskim pločama • Interaktivne karte • Digitalni vodiči	TZO	2027.	Broj postavljenih ploča s QR kodovima Broj interaktivnih karti	SC3
5.3. Razvoj pametnog upravljanja destinacijom	5.3.1. Sustavno prikupljanje i analiza podataka	• Provedba anketa među turistima i stanovnicima • Praćenje pokazatelja održivosti • Analiza turističkih tokova	TZO	kontinuirano	Broj provedenih anketa Praćenje posjećenosti destinacije	SC4
5.4. Digitalna podrška lokalnim dionicima	5.4.1. Edukacija i osnaživanje lokalnog sektora	• Edukacije o digitalnom marketingu • Podrška online prodaji lokalnih proizvoda	TZO, OPG-ovi, ugostitelji	kontinuirano	Broj edukacija o digitalnom marketing Umrežavanje TZO, OPG-a i ugostitelja u svrhu promocije turizma	SC3

7. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA

Plan upravljanja destinacijom mora sadržavati prijedlog smjernica i preporuka za razvoj ili unaprjeđenje destinacije u skladu s definiranim ciljevima, pokazateljima održivosti i razvojni smjerom, za dionike u sustavu turizma i dionike u sustavu upravljanja turizmom.

Uključivanje svih dionika u proces razvoja i unaprjeđenja destinacije ključno je za postizanje održivosti. Osnaživanje lokalne zajednice, očuvanje prirodnih resursa i poticanje kulturne baštine mogu pridonijeti stvaranju atraktivnog i održivog turističkog odredišta.

Na temelju provedene analize stanja, definirane vizije, ciljeva i pokazatelja održivosti, u nastavku se utvrđuju smjernice i preporuke za ključne dionike razvoja turizma na području Općine Primošten.

7.1. Smjernice i preporuke za jedinice lokalne samouprave

Jedinice lokalne samouprave imaju ključnu ulogu u razvoju turizma, te se preporučuje primjena nekoliko smjernica za održiv i učinkovit rast. Prvo, nužno je razvijati strategije turizma koje se temelje na održivosti, kako bi se zaštitili prirodni resursi i kulturna baština. Održivi turizam donosi dugoročne koristi lokalnim zajednicama i privlači ekološki osviještene turiste.

Suradnja s lokalnim poduzetnicima, udrugama i stanovnicima važna je za stvaranje autentičnih turističkih iskustava. Povećanje angažmana lokalnog stanovništva u turističkoj ponudi jača lokalnu ekonomiju i smanjuje sezonalnost.

Digitalizacija i promocija destinacija putem modernih alata, poput društvenih mreža i specijaliziranih platformi, pomaže u dosezanju šire publike. Razvoj mobilnih aplikacija s informacijama o lokalnim atrakcijama i događanjima također povećava dostupnost informacija turistima.

Ulaganje u infrastrukturu i osiguranje visoke kvalitete usluga ključno je za zadovoljstvo posjetitelja. To uključuje održavanje javnih prostora, prometnu povezanost te razvoj smještajnih kapaciteta.

Primjenom ovih smjernica, jedinice lokalne i regionalne samouprave mogu potaknuti održiv i konkurentan turistički razvoj koji koristi cijeloj zajednici. Kroz navedene informacije u nastavku donosimo glavne smjernice i preporuke za lokalnu samoupravu za razvoj turizma na području Općine Primošten.

1. Usklađivanje turističkog razvoja s prostornim planiranjem

- Dosljedna primjena prostorno-planskih dokumenata uz kontrolu širenja građevinskih zona.
- Ograničavanje prekomjerne izgradnje izvan postojećih urbaniziranih područja.
- Zaštita krajobraznih vrijednosti (suhozidi, obalni prostor...).

2. Uvođenje mehanizama održivog upravljanja

- Razmatranje donošenja odluke o uvođenju ekološkog doprinosa sukladno Zakonu o turizmu, s ciljem financiranja zaštite okoliša i infrastrukture.
- Uspostava sustava praćenja opterećenja destinacije (promet, voda, otpad, vršna sezona).
- Poticanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije.

3. Jačanje komunalne i prometne infrastrukture

- Unaprijeđenje sustava odvodnje, gospodarenja otpadom i vodoopskrbe u vršnoj sezoni.
- Ulaganje u parkirališne kapacitete i prometnu regulaciju u opterećenim zonama.
- Razvoj pješačkih i biciklističkih koridora koji smanjuju pritisak na promet.

4. Potpora lokalnom gospodarstvu

- Povezivanje turizma s poljoprivredom (maslinovo ulje, vino, lokalni proizvodi).
- Poticanje OPG-ova na uključivanje u turističke lance vrijednosti.
- Aktivno sudjelovanje u pripremi i kandidiranju projekata za EU i nacionalne fondove.

7.2 *Smjernice i preporuke za turističke zajednice*

Turističke zajednice imaju ključnu ulogu u razvoju i promociji turističkih destinacija. Njihova misija je osigurati održiv i kvalitetan razvoj turizma, povećati atraktivnost destinacije te doprinijeti lokalnoj ekonomiji. Da bi uspješno ostvarile te ciljeve, važno je da slijede određene smjernice i preporuke.

1. Razvoj cjelogodišnje ponude

- Jačanje outdoor proizvoda (biciklizam, pješačenje, interpretacijske staze).
- Razvoj eno-gastro programa i tematskih događanja izvan glavne sezone.
- Poticanje manjih specijaliziranih manifestacija visoke dodane vrijednosti.

2. Brendiranje Primoštena kao gastro i autentične destinacije

- Sustavno pozicioniranje Primoštena kroz autohtone proizvode.

- Ujednačavanje vizualnog i komunikacijskog identiteta destinacije.
- Suradnja s regionalnom i nacionalnom razinom u promociji.

3. Digitalna transformacija destinacije

- Unaprjeđenje web stranice i digitalne prisutnosti.
- Digitalna interpretacija kulturne i prirodne baštine (QR kodovi, tematske rute).
- Edukacije dionika o digitalnom marketingu i online prodaji.

4. Praćenje pokazatelja održivosti

- Redovito provođenje anketa među turistima i lokalnim stanovništvom.
- Suradnja s Općinom u praćenju pokazatelja održivosti (voda, energija, otpad, sezonalnost).
- Izrada godišnjeg izvješća o provedbi plana upravljanja destinacijom

7.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji

Dionici u turizmu, poput ugostitelja, smještajnih kapaciteta, kulturnih i sportskih ustanova, lokalnih vlasti, te nevladinih organizacija, igraju ključnu ulogu u razvoju destinacije. Kako bi se osigurao održiv i uspješan razvoj turizma, važno je slijediti nekoliko preporuka.

Privatni sektor (ugostitelji, iznajmljivači, OPG-ovi)

- Podizanje kvalitete usluga i kategorizacije.
- Uvođenje održivih praksi (štednja vode i energije, smanjenje plastike).
- Uključivanje u zajedničke promotivne aktivnosti.
- Razvoj autentičnih proizvoda temeljenih na lokalnoj tradiciji.

Lokalno stanovništvo

- Aktivno sudjelovanje u javnim savjetovanjima i planiranju razvoja.
- Očuvanje kulturnog identiteta i tradicijskih vrijednosti.
- Poticanje mladih na uključivanje u turizam kroz poduzetništvo.

Udruge i kulturne institucije

- Organizacija manifestacija koje valoriziraju lokalnu baštinu.
- Edukativni programi za djecu i mlade o vrijednosti kulturne i prirodne baštine.
- Suradnja s Turističkom zajednicom u razvoju interpretacijskih sadržaja.

8. POPIS PROJEKATA

Sastavni dio Plana upravljanja destinacijom čini popis projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije i popis projekata od posebnog značaja za razvoj destinacije. Popis projekata donosi Turistička zajednica u suradnji s Općinom Primošten u razdoblju trajanja Plana upravljanja destinacijom.

Projekti obuhvaćeni popisom mogu se odnositi na infrastrukturne, upravljačke, razvojne, organizacijske, edukacijske, promotivne i druge aktivnosti relevantne za razvoj turizma, a moraju biti u skladu s razvojnim smjerom destinacije i zakonskim okvirom utvrđenim Zakonom o turizmu.

Nakon donošenja Plana upravljanja destinacijom, popis svih projekata dostavlja se Ministarstvu turizma i sporta radi upisa u nacionalnu bazu projekata, a ažuriranje baze provodi se sukladno pravilnicima i daljnjem razvoju destinacije.

8.1. Projekti koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije

Projekti koji doprinose provedbi mjera održivosti u turističkim destinacijama ključni su za osiguranje dugoročnog razvoja i očuvanje resursa. Ovi projekti usmjereni su na ostvarivanje specifičnih pokazatelja održivosti, poput smanjenja ekološkog otiska, očuvanja kulturne i prirodne baštine te poboljšanja kvalitete života lokalne zajednice. Kroz integraciju inovativnih rješenja, suradnju između javnog i privatnog sektora te uključivanje lokalnog stanovništva, takvi projekti omogućuju destinacijama da uspješno balansiraju između turističkog razvoja i očuvanja prirodnih i društvenih resursa. Time se ne samo povećava atraktivnost destinacije za posjetitelje, već se i osigurava njezina dugoročna održivost. Ti projekti:

- mogu biti infrastrukturni, organizacijski, promotivni, digitalni, edukacijski ili investicijski
- mogu se provoditi kao dio redovnih aktivnosti ili kroz posebno definirane programe
- mogu biti financirani iz različitih izvora (vlastita sredstva, proračun, Fond za turizam, EU fondovi, međunarodni programi, privatne investicije, javno-privatna partnerstva)
- mogu istovremeno biti označeni kao projekti od posebnog značaja za razvoj destinacije, ukoliko ispunjavaju kriterije iz članka 34. Zakona o turizmu.

8.2. Projekti od posebnog značaja za razvoj destinacije

Projekti od posebnog značenja su ključne inicijative koje imaju dugoročni utjecaj na razvoj i održivost destinacije. Oni obuhvaćaju strategije koje unapređuju konkurentnost, povećavaju privlačnost destinacije i osiguravaju ravnotežu između ekonomskih, društvenih i ekoloških ciljeva.

Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije definiran je Zakonom o turizmu kao projekt koji:

- doprinosi strateškom i/ili posebnom cilju definiranom aktima strateškog planiranja
- ima značajan i mjerljiv financijski učinak na sektor turizma i povezane sektore
- započinje provedbu u razdoblju važenja ovog plana

- ima izrađenu minimalno studijsku/projektnu dokumentaciju
- ima vrijednost $\geq 1.000.000$ EUR

Nositelj može biti turistička zajednica, jedinica lokalne samouprave, javna ustanova, trgovačko društvo u većinskom vlasništvu JLS ili RH. Projekti od posebnog značaja imaju prednost pri sufinanciranju iz Fonda za turizam i ostalih namjenskih izvora financiranja.

8.3. Način prikaza projekata

U skladu sa Smjernicama Ministarstva turizma i sporta, svaki projekt bit će naveden u tabličnom obliku i sadržavati minimalno sljedeće podatke:

- ✓ naziv projekta
- ✓ kratki opis predmeta i svrhe projekta
- ✓ naznaku radi li se o projektu od posebnog značaja za razvoj destinacije
- ✓ način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti, a za projekte od posebnog značaja za razvoj destinacije i način doprinosa strateškom/posebnom cilju
- ✓ podatke o nositelju provedbe i lokaciji provedbe projekta
- ✓ podatke o planiranim rokovima početka i završetka provedbe projekta
- ✓ podatke o ključnim točkama ostvarenja projekta, s planiranim rokovima postignuća
- ✓ ukupnu procijenjenu vrijednost projekta s naznačenim iznosima vlastitog financiranja/mogućim izvorima financiranja
- ✓ podatke o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije.

Popis projekata predstavlja operativni alat provedbe Plana upravljanja destinacijom i temelj za pripremu investicijskih, razvojnih i organizacijskih aktivnosti. Uspješna provedba projekata ovisit će o suradnji svih dionika, dostupnosti financijskih sredstava, strateškom upravljanju i pravovremenoj dokumentacijskoj pripremi.

Provedba prioritetnih projekata ima izravan utjecaj na razvoj destinacije u smjeru cjelogodišnjeg, održivog, inovativnog i otpornog turizma, u skladu s nacionalnom reformom i lokalno utvrđenim razvojnim prioritetima.

Popis projekata Turističke zajednice Općine Primošten

Tablica 29. Popis projekata

Podmorski pješačko panoramski tunel			
Opis i svrha projekta		Svrha projekta je uspostaviti sigurnu i kvalitetnu pješačku povezanost između rive Primoštena i uvale Marina Lučica, područja s prirodnim plažama i visokim turističkim potencijalom, na kojem je predviđena izgradnja luksuznog resorta te moguće nove marine. Izgradnjom podmorskog pješačko-panoramskog tunela stvara se atraktivna i funkcionalna veza koja podiže turističku vrijednost destinacije, omogućuje održivo korištenje obalnog prostora te povezuje budući resort i marinu s povijesnom jezgrom Primoštena.	
Projekti posebnog značenja za razvoj destinacije		DA	
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti		Projekt doprinosi održivosti kroz više međusobno povezanih elemenata. Izgradnjom podmorskog pješačko-panoramskog tunela potiče se korištenje održivih oblika mobilnosti, smanjuje potreba za korištenjem automobila te se rasterećuje obalna prometnica. Projekt unaprijeđuje turističku ponudu bez narušavanja prirodnih vrijednosti prostora, a korištenje suvremenih konstrukcijskih rješenja i kontroliranog podmorskog zahvata smanjuje negativne utjecaje na morski ekosustav. Tunel kao nova atrakcija povećava konkurentnost destinacije kroz produženje turističke sezone, jačanje lokalne ekonomije i poticanje investicija u neposrednom okruženju (resort, marina), čime se osigurava dugoročna održivost projekta. Dodatno, projekt omogućuje ravnomjernije prostorno širenje turističkog prometa, smanjuje pritisak na postojeće obalne kapacitete te potiče razvoj „Lungo mare“ šetnice kao zelene, ekološki prihvatljive i društveno uključive infrastrukture dostupne lokalnom stanovništvu i posjetiteljima.	
Način doprinosa strateškom/posebnom cilju		Doprinijet će povećanju konkurentnosti destinacije kroz produženje turističke sezone, obogaćivanje turističke ponude tokom cijele godine bez narušavanja prirodnih vrijednosti prostora te jačanje lokalne ekonomije i poticanje investicija. Time se stvara snažan razvojni impuls koji jača ukupnu prepoznatljivost Primoštena i doprinosi dugoročnoj održivosti turističkog razvoja.	
Nositelj provedbe		Općina Primošten i Komunalno poduzeće Bucavac d.o.o.	
Lokacija provedbe projekta		Općina Primošten - Uvala Porat (službeni toponim: Uvala Tiha)	
Planirani rokovi početka	rujan 2026. godine	Planirani rokovi završetka	do kraja 2028.
Procijenjeni trošak (u EUR)	5.000.000,00 + PDV	Izvor financiranja	Vlastita sredstva, Europski fondovi
Ključne točke ostvarenja projekta		Projekt će se ostvariti kroz nekoliko međusobno povezanih faza: izradu projektno-tehničke dokumentacije i rješavanje imovinsko-pravnih	

	odnosa, provedbu postupaka javne nabave te izgradnju podmorskog pješačko-panoramskog tunela (PPPT) sa staklenim svodom i pripadajućim priobalnim građevinama. Slijedi uređenje pristupnih zona, funkcionalno povezivanje s budućim resortom i planiranom marinom u uvali Marina Lučica, kao i integracija s planiranom „Lungo mare“ šetnicom. Po završetku radova provest će se tehnička ispitivanja, ishođenje uporabne dozvole i promocija projekta kao nove turističke atrakcije Primoštena.
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekata	Izrada projektno-tehničke dokumentacije i rješavanje imovinsko-pravnih odnosa planira se dovršiti tijekom prvih 12 mjeseci projekta. Nakon toga, u razdoblju od približno 3 mjeseca, provest će se postupci javne nabave i odabir izvođača. Građevinski radovi na izgradnji podmorskog tunela, priobalnih građevina i uređenju pristupnih zona započet će po uvođenju izvođača u posao, s planiranim dovršetkom svih radova do kraja 2028. godine. Povezivanje projekta s budućim resortom, planiranom marinom i „Lungo mare“ šetnicom odvijat će se usporedno s glavnim radovima. Završna testiranja, tehnički pregled i ishođenje uporabne dozvole planirani su neposredno nakon završetka izgradnje, uz završnu prezentaciju i stavljanje projekta u funkciju.
Status izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	-Izrađen profil projekta -Izrađen idejni projekt -Ishodovana lokacijska dozvola - Izrađen glavni projekt
Šetnica Marina Lučica - Marina Kremik	
Opis i svrha projekta	Šetnica je osmišljena kao pješačka komunikacija uz obalu, s uređenim podlogama, zaštitnim ogradama i rasvjetom, uz maksimalno očuvanje prirodne obale i krajobraznih vrijednosti. Svrha projekta je osigurati kontinuiranu, sigurnu i atraktivnu pješačku komunikaciju koja povezuje turistički, kulturno i pejzažno vrijedne zone Primoštena. Izgradnja šetnice Marina Lučica – Marina Kremik omogućuje povezivanje budućeg turističkog resorta i marine u uvali Marina Lučica s marinom Kremik, jednom od najpoznatijih nautičkih luka na Jadranu. Šetnica obogaćuje turističku ponudu, potiče rekreaciju, povećava dostupnost obale, unapređuje svakodnevni život lokalnog stanovništva te valorizira prirodni krajobraz Primoštena, koji je već prepoznat kao destinacija s iznimno atraktivnim obalnim šetnicama.
Projekti posebnog značenja za razvoj destinacije	DA
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi održivosti poticanjem pješačke mobilnosti i smanjenjem oslanjanja na automobil u obalnoj zoni. Izgradnja šetnice stvara novi javni prostor uz more koji je energetski neovisan, pristupačan i dugoročno održiv. Uređenjem prirodnih koridora, zaštitom obalnog pojasa i krajobraznom integracijom osigurava se očuvanje prirodnih vrijednosti dok se istovremeno povećava sigurnost i dostupnost. Povezivanjem rekreacijskih i turističkih zona projekt podupire cjelogodišnje korištenje obalne

		infrastrukture, jača društvenu održivost i stvara uvjete za zdrav, aktivan život stanovnika i posjetitelja.	
Način doprinosa strateškom/posebnom cilju		Doprinijet će razvoju aktivnog turizma Općine Primošten i povećanja kvalitete života lokalne zajednice. Primošten je prepoznat kao destinacija s iznimno atraktivnim šetnicama, a ovaj projekt dodatno jača taj identitet stvarajući jedinstvenu obalnu poveznicu koja spaja prirodne, rekreacijske i turističke zone te jača prostorne veze unutar naselja i osigurava dugoročno održivo korištenje obale i očuvanje prirodnih vrijednosti i krajobraza.	
Nositelj provedbe		Općina Primošten	
Lokacija provedbe projekta		Općina Primošten	
Planirani rokovi početka	2026.	Planirani rokovi završetka	2028.
Procijenjeni trošak (u EUR)	3.000.000,00 + PDV	Izvor financiranja	Vlastita sredstva, sredstva Šibensko-kninske županije
Ključne točke ostvarenja projekta		Projekt se ostvaruje kroz izradu potrebne dokumentacije i usuglašavanje trase šetnice s nadležnim tijelima, nakon čega slijedi priprema terena i početak radova. Radovi obuhvaćaju uređenje i oblikovanje pješačke staze, postavljanje podloge, zaštitnih elemenata i odmorišnih točaka te hortikulturno uređenje prostora. U završnoj fazi provodi se pregled izvedenih radova i otvaranje šetnice za javnu uporabu.	
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekata		Radovi na projektu planiraju započeti tijekom 2026. godine, nakon dovršetka dokumentacije i pripremnih postupaka. Izgradnja i uređenje šetnice predviđaju se u razdoblju 2026.–2028., uz dovršetak svih radova i otvaranje šetnice za javnost do kraja 2028. godine.	
Status izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije		-Izrađen profil projekta Projekt je u fazi izrade projektne dokumentacije	
Kapelica Gospi od Loreta			
Opis i svrha projekta	Svrha projekta je omogućiti prikladan prostor za duhovna okupljanja, molitvu i posjetitelje koji se dolaze pokloniti Gospi od Loreta, jednom od simbola Primoštena i prepoznatljivog vjerskog i kulturnog odredišta. Kapelica nadopunjuje postojeći prostor spomenika, povećava vrijednost lokacije kao hodočasničkog i kulturnog mjesta te doprinosi razvoju vjerskog turizma, čime se dodatno obogaćuje identitet i ponuda Primoštena.		
Projekti posebnog značenja za razvoj destinacije		NE	
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti		Projekt doprinosi održivosti kroz očuvanje kulturne i duhovne baštine te unapređenje organiziranog pristupa hodočasničkom lokalitetu. Izgradnjom kapelice osigurava se poseban duhovni prostor smiraja, prostorno dovoljno udaljen od svjetovnog vidikovca i glavnog prostora okupljanja kod spomenika Gospe od Loreta. Na taj način smanjuje se pritisak na postojeći spomenik, omogućuje ravnomjernije korištenje prostora te se posjetiteljima pruža prikladno, mirno i sakralno okruženje. Uređenjem okoliša i pristupnih zona stvara se kvalitetan, dugoročno održiv javni prostor koji tijekom	

		cijele godine podržava kulturne, vjerske i zajedničke aktivnosti lokalne zajednice i posjetitelja.	
Način doprinosa strateškom/posebnom cilju		Projekt doprinosi očuvanju i razvoju kulturne i vjerske baštine te jačanju identiteta lokalne zajednice. Povećava vrijednost prostora (spomenika Gospe od Loreta) kao kulturno-turističkog i sakralnog odredišta te pridonosi stvaranju prepoznatljive i cjelogodišnje ponude uz očuvan okoliš i prostor.	
Nositelj provedbe		Općina Primošten	
Lokacija provedbe projekta		Općina Primošten- prirodni produžetak Vidikovca Gospe od Loreta	
Planirani rokovi početka	2027.	Planirani rokovi završetka	2029.
Procijenjeni trošak (u EUR)	500.000,00 + PDV	Izvor financiranja	Vlastita sredstva, sredstva Šibensko-kninske županije
Ključne točke ostvarenja projekta		Ključne faze projekta uključuju dovršetak pripreme dokumentacije, ishođenje građevinske dozvole, provedbu postupaka javne nabave za izvođača radova, izgradnju kapelice i uređenje okoliša te završna tehnička ispitivanja i puštanje objekta u funkciju.	
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekata		Projektna dokumentacija je dovršena te je zahtjev za građevinsku dozvolu predan. Nakon ishođenja dozvole slijedi postupak javne nabave i odabir izvođača radova. Izgradnja kapelice očekuje se u razdoblju od otprilike 12 mjeseci od uvođenja izvođača u posao. Završna tehnička ispitivanja i uporabna dozvola provode se neposredno po završetku radova, nakon čega će kapelica biti otvorena za posjetitelje.	
Status izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije		-Izrađen profil projekta -Izrađen idejni projekt -Ishodovana lokacijska dozvola	
Zgrada društvene namjene			
Opis i svrha projekta	Svrha projekta je osigurati centralizirani, kvalitetan i adekvatno opremljen prostor za rad udruga, kulturnih i sportskih društava, kao i mjesto za održavanje različitih društvenih, edukativnih i kulturnih sadržaja. Novoizgrađena zgrada pružit će rješenje za dugogodišnji nedostatak prostorija za probe, sastanke, administrativni rad i okupljanja, čime se omogućuje bolje funkcioniranje civilnog društva. Objekt će biti multifunkcionalan i otvoren za sve: od organizacije koncerata i nastupa, preko radionica i predavanja, do sastanaka i javnih skupova. Time se značajno podiže kvaliteta društvenog života u Primoštenu i stvaraju uvjeti za jačanje zajednice.		
Projekti posebnog značenja za razvoj destinacije		DA	
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti		Projekt jača društvenu održivost stvaranjem trajne, kvalitetne i energetski učinkovite infrastrukture koja omogućuje razvoj kulturnih, edukativnih i sportskih aktivnosti. Centraliziranjem brojnih udruga u jedan objekt smanjuje se opterećenje postojećih javnih prostora i optimizira korištenje resursa. Uređenje pristupnih površina i parkirališta doprinosi sigurnoj i održivoj mobilnosti. Zgrada omogućuje cjelogodišnje korištenje i pruža platformu za razvoj civilnog društva, jačanje socijalne uključenosti i poticanje aktivnog građanstva. Multifunkcionalne dvorane i zajednički	

		prostori smanjuju potrebu za izgradnjom više odvojenih objekata, čime se postiže racionalno upravljanje prostorom i energijom.	
Način doprinosa strateškom/posebnom cilju		Projekt izravno doprinosi jačanju društvene infrastrukture, razvoju civilnog društva i unaprjeđenju kulturnog, sportskog i edukativnog života lokalne zajednice. Time se osnažuje identitet zajednice i potiče konkurentan i inovativan turizam.	
Nositelj provedbe		Općina Primošten	
Lokacija provedbe projekta		Općina Primošten	
Planirani rokovi početka	2027.	Planirani rokovi završetka	2029.
Procijenjeni trošak (u EUR)	1.500.000,00 + PDV	Izvor financiranja	Vlastita sredstva, Europski fondovi
Ključne točke ostvarenja projekta		Ključne točke ostvarenja projekta obuhvaćaju dovršetak projektne dokumentacije i predaju zahtjeva za izdavanje građevinske dozvole, nakon čega slijedi postupak javne nabave za odabir izvođača radova. Po uvođenju izvođača u posao započinje izgradnja zgrade društvene namjene, uključujući izvedbu podrumskih, prizemnih i nadzemnih etaža, kao i sve potrebne instalacije i tehničke sustave. Nakon završetka građevinskih radova provodi se unutarnje uređenje i opremanje uredskih prostora, dvorana, sale i pratećih sadržaja, uz paralelno uređenje pristupnih površina i parkirališta. Na kraju slijedi provedba tehničkih ispitivanja, tehnički pregled i izdavanje uporabne dozvole, nakon čega se objekt stavlja u punu funkciju.	
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekata		Projektna dokumentacija je izrađena, a u tijeku je predaja zahtjeva za izdavanje građevinske dozvole. Nakon ishođenja dozvole slijedi postupak javne nabave i odabir izvođača radova. Izgradnja zgrade očekuje se u trajanju od 18 do 24 mjeseca od uvođenja izvođača u posao.	
Status izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije		-Izrađen profil projekta -Izrađen idejni projekt -Ishodovana lokacijska dozvola	
Autobusni kolodvor "Primošten"			
Opis i svrha projekta	Svrha projekta je osigurati kvalitetan, siguran i funkcionalan autobusni kolodvor koji odgovara potrebama stanovnika i turista Primoštena. Današnje stanje ne zadovoljava potrebe ni standarde suvremenog prijevoza, dok će se novim kolodvorom riješiti i problem autobusa linijskog prijevoza i posebnih prijevoznika osobito za vrijeme ljetne sezone. Izgradnjom kolodvora poboljšava se dostupnost destinacije, povećava kvaliteta javnog prijevoza, te se osiguravaju dodatni sadržaji (TIC, društvene dvorane) koji podižu kvalitetu života lokalne zajednice i unapređuju turističku ponudu.		
Projekti posebnog značenja za razvoj destinacije		DA	
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti		Projekt doprinosi održivosti kroz unapređenje javnog prijevoza i smanjenje ovisnosti o individualnom prijevozu, što smanjuje prometno opterećenje i emisije. Uređenjem pristupnih površina, zelenih zona i parkirališta osigurava se prostorno i okolišno održivo rješenje. Integracija kolodvora s turističko-informativnim centrom i polivalentnim društvenim prostorima povećava iskorištenost građevine tijekom	

	cijele godine, potiče lokalne društvene i kulturne aktivnosti te smanjuje potrebu za izgradnjom više zasebnih objekata. Na taj način projekt postiže dugoročnu ekonomsku, ekološku i društvenu održivost.		
Način doprinosa strateškom/posebnom cilju	Projekt doprinosi unapređenju prometne infrastrukture, povećanja dostupnosti destinacije i podizanja kvalitete javnih usluga. Novi autobusni kolodvor poboljšava povezanost Primoštena s ostatkom županije i Hrvatske, jača mobilnost stanovnika, smanjuje prometni pritisak u centru mjesta te podiže ukupnu funkcionalnost i atraktivnost destinacije. Integrirani sadržaji (TIC, društvene dvorane, fitness centar) dodatno pridonose jačanju lokalne zajednice i razvoju cjelogodišnjih aktivnosti.		
Nositelj provedbe	Općina Primošten		
Lokacija provedbe projekta	Općina Primošten - "Petlja" na ulazu u Primošten, nasuprot benzinske stanice.		
Planirani rokovi početka	Siječanj 2027. godine	Planirani rokovi završetka	Do 2029. godine
Procijenjeni trošak (u EUR)	2.000.000,00 + PDV	Izvor financiranja	Vlastita sredstva, Europski fondovi
Ključne točke ostvarenja projekta	Projekt se ostvaruje kroz sljedeće ključne faze: otkup i rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, dovršetak projektne dokumentacije, ishođenje lokacijske i potom građevinske dozvole, provedbu javne nabave, izgradnju kolodvora i pratećih sadržaja, uređenje pristupnih i zelenih površina te završno tehničko testiranje i puštanje u funkciju.		
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekata	Dio potrebnog zemljišta već je otkupljen i imovinsko-pravno riješen, dok se paralelno provodi postupak rješavanja preostalog dijela terena. Izrađen je idejni projekt, ishodovani su posebni uvjeti i predan je zahtjev za ishođenje lokacijske dozvole koja se očekuje tijekom 2026/2027, nakon čega slijedi ishođenje građevinske dozvole. Postupci javne nabave i odabir izvođača planirani su odmah po izdavanju dozvola. Izgradnja autobusnog kolodvora i svih pripadajućih sadržaja predviđena je u razdoblju od 18 do 24 mjeseca nakon uvođenja izvođača u posao, s dovršetkom svih radova tijekom 2029.. Završna testiranja, tehnički pregled i uporabna dozvola provode se u završnoj fazi projekta prije puštanja kolodvora u funkciju.		
Status izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	-Izrađen profil projekta -Izrađen idejni projekt		

9. MJERENJE NAPRETKA I IZVJEŠĆE O PROVEDBI

Mjerenje napretka i redovito izvješćivanje o provedbi plana upravljanja destinacijom ključni su za osiguravanje uspješnosti održivog razvoja i prilagođavanje strategija prema potrebama destinacije. U kontekstu Općine Primošten, važno je kontinuirano pratiti kako turizam utječe na lokalnu zajednicu, gospodarstvo i okoliš, te osigurati transparentnost i uključivanje dionika u proces.

Prvi korak u mjerenju napretka je definiranje ključnih pokazatelja uspješnosti (KPI - Key Performance Indicators) koji će pomoći u kvantitativnom i kvalitativnom ocjenjivanju implementacije plana. Ti pokazatelji trebaju obuhvatiti sve ključne aspekte upravljanja destinacijom: Ekološki, gospodarski i društveni pokazatelji.

Za precizno mjerenje napretka potrebni su pouzdani izvori podataka, što uključuje korištenje kvantitativnih i kvalitativnih metoda prikupljanja informacija: Statistički podaci, ankete i intervjui i terenska istraživanja. Podaci prikupljeni kroz navedene metode analiziraju se u odnosu na postavljene ciljeve u planu upravljanja destinacijom. Evaluacija se može provoditi na godišnjoj ili polugodišnjoj bazi, kako bi se procijenilo postizanje ekoloških ciljeva, procijenio ekonomski doprinos turizmu i procijenili društveni učinci turizma.

9.1. *Podrška i implementacija Plana upravljanja destinacijom*

U postupku donošenja plana upravljanja destinacijom turistička zajednica dužna je provesti javno savjetovanje o prijedlogu izrađenog plana upravljanja destinacijom te na drugi primjeren način osigurati sudjelovanje lokalnog stanovništva u postupku donošenja, sukladno propisu kojim se uređuje pravo na pristup informacijama. Uključivanje poduzetnika, organizacija civilnog društva i turističkih agencija u proces praćenja i ocjene ključno je za razvoj partnerskih odnosa koji podržavaju dugoročnu održivost destinacije.

Plan upravljanja destinacijom usvaja predstavničko tijelo jedinice lokalne odnosno područne samouprave na prijedlog turističkog vijeća turističke zajednice te ima zakonsko uporište čija je obveza donošenja propisana prvenstveno Zakonom o turizmu i pripadajućim pravilnikom.

Usvojeni plan upravljanja destinacijom objavljuje se u službenom glasniku jedinice lokalne samouprave i na mrežnim stranicama turističke zajednice.

9.2. *Izvješće o provedbi*

Redovito izvješćivanje o provedbi plana upravljanja destinacijom od ključne je važnosti za osiguravanje transparentnosti i povjerenja svih dionika. Izvješća trebaju biti dostupna lokalnoj zajednici, turističkom sektoru i javnosti, a mogu uključivati:

- **Godišnja izvješća:** Obuhvaćaju rezultate praćenja ključnih pokazatelja uspješnosti te analize postignuća i izazova u provedbi plana. Važno je navesti konkretne podatke o postizanju ekoloških, ekonomskih i društvenih ciljeva.

- **Izvješća za lokalne dionike:** Namijenjena lokalnom stanovništvu i poduzetnicima, ova izvješća uključuju informacije o tome kako turizam utječe na svakodnevni život, koja su nova ulaganja i što se planira u budućnosti.
- **Online izvješćivanje:** Transparentnost i šira dostupnost izvješća mogu se osigurati kroz internetske stranice općine ili destinacije, s redovitim ažuriranjem ključnih podataka, infografikama i interaktivnim kartama.

Na temelju rezultata analize i povratnih informacija lokalne zajednice, turističkih stručnjaka i posjetitelja, plan upravljanja destinacijom može se redovito prilagođavati. Ključne prilagodbe uključuju: reviziju ciljeva i pokazatelja, unaprjeđenje mjera i strategija i uključivanje inovacija.

Ukoliko se uoče prepreke, neželjene posljedice ili potreba za prilagođavanjem, odnosno nemogućnost ostvarivanja razvojnog smjera i provedbe planiranih mjera i aktivnosti, potrebno je prilikom redovnog praćenja napretka o istome izvijestiti predstavničko tijelo jedinice lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave kako bi se pravodobno pristupilo izmjenama plana upravljanja destinacijom.

Turističko vijeće Izvješće o provedbi plana upravljanja destinacijom za prethodnu godinu dostavlja predstavničkom tijelu jedinice lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave za čije se područje plan upravljanja destinacijom donosi do 31. ožujka tekuće godine.

10. ZAKLJUČAK

Plan upravljanja destinacijom predstavlja ključni alat za održivo, strateško i integrirano vođenje destinacije prema jasno definiranim ciljevima. Proces izrade ovog plana temeljio se na analizi trenutnog stanja, identifikaciji potencijala i izazova, te usklađivanju potreba svih relevantnih dionika, uključujući lokalnu zajednicu, turistički sektor, vlasti i posjetitelje. Kroz ovakav pristup, osigurava se da su sve aktivnosti usmjerene prema dugoročnom očuvanju resursa, unaprjeđenju kvalitete života lokalnog stanovništva i povećanju konkurentnosti destinacije na globalnom tržištu.

Strategija je osmišljena tako da odgovara suvremenim trendovima u turizmu, uključujući povećanu potražnju za autentičnim doživljajima, ekološkim turizmom i personaliziranim uslugama. Posebna pažnja posvećena je očuvanju prirodne i kulturne baštine, jer ona predstavlja osnovnu vrijednost destinacije.

Implementacija plana zahtijeva visok nivo suradnje između svih dionika, kao i kontinuirano praćenje rezultata i prilagođavanje strategije prema novim okolnostima. Ključ uspjeha leži u uspostavljanju transparentnih komunikacijskih kanala, edukaciji i osnaživanju svih dionika, te osiguravanju adekvatnih financijskih i ljudskih resursa. Također, monitoring i evaluacija bit će temeljni elementi za praćenje napretka, uz mogućnost prilagođavanja mjera kako bi se osigurala efikasnost i relevantnost.

Ovaj plan ima potencijal da značajno doprinosi prepoznatljivosti destinacije, njenoj privlačnosti za različite ciljne grupe turista, ali i postavljanju primjera dobre prakse u upravljanju turizmom na lokalnom, nacionalnom i regionalnom nivou. Njegova realizacija trebala bi rezultirati dugoročnim benefitima za lokalnu ekonomiju, povećanjem zadovoljstva posjetitelja i, najvažnije, očuvanjem identiteta i vrijednosti destinacije za buduće generacije.

Zaključno, Plan upravljanja destinacijom nije samo dokument, već vodič za zajedničku viziju razvoja koji objedinjuje interese i potrebe svih sudionika. Njegova uspješna provedba omogućit će transformaciju destinacije u održivu, inovativnu i konkurentnu turističku destinaciju, koja je spremna odgovoriti na izazove budućnosti i iskoristiti prilike globalnog tržišta turizma.

11. LITERATURA

Pri izradi Plana upravljanja destinacijom korišteni su sljedeći izvori i bibliografija:

Elektronski izvori:

- Zakon o turizmu (»Narodne novine«, broj 156/23) ,
- Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma (»Narodne novine«, broj 52/19, 42/20, 144/20),
- Zakon o članarinama u turističkim zajednicama (»Narodne novine«, broj 52/19, 144/20),
- Zakon o turističkoj pristojbi (»Narodne novine«, broj 52/19, 32/20, 42/20),
- Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti (»Narodne novine«, broj 85/15, 121/16, 99/18, 25/19, 98/19, 32/20, 42/20, 126/21, 152/24),
- Zakon o neprocijenjenom građevinskom zemljištu (»Narodne novine«, broj, 50/20),
- Pravilnik o metodologiji izračuna prihvatnog kapaciteta (»Narodne novine«, broj 112/24),
- Pravilnik o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom (»Narodne novine«, broj 112/24),
- Pravilnik o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma (»Narodne novine«, broj 112/24),
- Uredba o poticanju ulaganja u sektoru turizma (»Narodne novine«, broj 39/24),
- Državni zavod za statistiku,
- Hrvatski zavod za zapošljavanje,
- Ministarstvo kulture i medija,
- Službena stranica Turističke zajednice Općine Primošten,
- Službena stranica Općine Primošten,
- eVisitor,
- Registar kulturnih dobara.

Dokumenti:

- Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine,
- Plan razvoja Općine Primošten 2024.-2030. godine,
- Drugi dokumenti ustupljeni od strane Turističke zajednice Općine Primošten.